

MANO

JAARVERSLAG

2023

Inhoudsopgave

3	Voorwoord
5	1. Over Mano
5	1.1. Algemeen
8	1.2. Onze werkwijze
12	1.3. Bestuur en personeel
15	2. Activiteiten
15	2.1. SamenDoorSamen
54	2.2. SamenGroeien
62	2.3. SamenOpgroeien
68	2.4. Taal & thema
83	2.5. Samen Sterk
95	2.6. Noodopvang en Silja Europa
104	2.7. Overige projecten
112	3. Vrijwilligersbeleid
116	4. Overige hoogtepuntjes
122	5. Samenwerkingspartners
125	6. Vooruitblik 2024 en bestuurlijke voornemens

Voorwoord

Elk jaar kijk ik, als ik de inleiding voor het jaarverslag aan het schrijven ben, terug op het afgelopen jaar en met name naar wat we daar met Stichting Mano hebben kunnen betekenen. Veel aandacht is gegaan naar het leveren van een bijdrage om de asielcrisis, die al enige tijd gaande is, enigszins te kunnen verlichten.

Op verschillende, drijvende locaties, zoals doorstroomlocatie cruise ferry Silja Europa heeft onze stichting voor bijna tweeduizend mensen trainingen, dagbesteding en ontspanning geboden om hen te ondersteunen bij het vinden van een passende plek in onze samenleving. Ook hebben we een programma aangeboden om meer aandacht te geven aan mentale gezondheid.

Daarnaast hebben we vanwege de aanhoudende oorlog in Oekraïne, in samenspraak met Gemeente Rotterdam, de programma's voor deze groep verder kunnen verdiepen, waardoor we onder meer gericht aandacht kunnen besteden aan de sociale begeleiding en het toeleiden naar werk en/of een opleiding. Ook konden we in het project 'Een tweede thuis' dankzij een aantal mooie donaties van particuliere partijen bijdragen aan het met geringe middelen creëren van een huiselijker situatie in ons land. Verderop in dit jaarverslag kunt u hier uiteraard meer over lezen.

Heel blij zijn we dat we een prijs in ontvangst hebben mogen nemen bij het 100-jarig bestaan van Stichting Bevordering van Volkskracht voor ons nieuwe projectvoorstel 'Helpende Handen'. In dit project trainen we statushouders in het uitvoeren van werkzaamheden in en rond het huis. Zij doen praktijkervaring op door het helpen van andere statushouders die hen voorgaan bij het betreden van hun eerste woning. Goedkope en/of gedoneerde meubels zijn een belangrijk onderdeel van dit project, ook bij Mano houden we van hergebruik.

Doordat we veel werk te verzetten hebben groeit ons team. We zijn dit jaar met een fors aantal fte uitgebreid, al dan niet met tijdelijke contracten en projectmatige krachten vanwege de noodopvang opdrachten. Ons team kent een enorme diversiteit van wel zeventien verschillende nationaliteiten en we zijn zeer blij met de ervaringsdeskundigen die we in ons midden hebben. Ook in onze organisatie zijn er op managementvlak zaken veranderd in de vorm van de broodnodige uitbreiding naast Lieke Galbraith en Patrick van de Westelaken. Ken Gould is aangetreden als algemeen directeur en we hebben ook Lisa van Winden mogen verwelkomen als teamleider.

Wie onze stichting al langer volgt weet dat de wortels van Mano liggen in Peru. Ik ben blij dat we, samen met Stichting Yoreem Foundation, nog altijd de activiteiten rondom gezinshuis Pachachaca en vele gezinnen in de omgeving van het Peruaanse Calca kunnen blijven ondersteunen.

Het afgelopen jaar was in meerdere opzichten complex, maar ik ben trots dat we met onze stichting voor veel mensen voor wie participeren in onze samenleving niet vanzelfsprekend is, een belangrijk verschil hebben kunnen maken.

Henk Kleij

Voorzitter stichting Mano

1. Over Mano

1.1. Algemeen

Algemene gegevens

Oprichting Stichting Mano (voorheen Stichting Hoedje van Papier): 24 maart 2005.

Inschrijving Kamer van Koophandel: 5 juli 2005 onder nummer 24380110.

Stichting Mano wordt door de Belastingdienst aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) onder fiscaalnummer 8147.52.743.

Onze doelstelling

Stichting Mano zet zich - vanuit het hoofd met het hart - in voor een inclusieve samenleving. Met onze programma's en projecten beogen wij veelal geïsoleerde Rotterdamse individuen en gezinnen die in armoede leven, en die kampen met een gebrek aan competenties en een sociaalmaatschappelijk netwerk, in staat te stellen om als actieve burgers (weer) onderdeel uit te maken van de maatschappij. Hierdoor worden zij meer samen- en zelfredzaam. Met onze persoonlijke aanpak en door het aanreiken van de juiste handvatten zetten we in op preventie en/of weten we mensen (terug) in hun kracht te zetten zodat zij zelf de regie over hun eigen levens kunnen pakken. Daarbij brengen wij verschillende Rotterdammers op duurzame wijze met elkaar in contact en stimuleren wij hen om zich duurzaam aan elkaar te verbinden. De training en inzet van vrijwillige Rotterdammers om hun stads- en wijkgenoten een steuntje in de rug te bieden, en daarmee een bijdrage te leveren aan een inclusieve en solidaire stad, speelt daarbij een belangrijke rol.

De doelstelling zoals vermeld in onze statuten is de volgende:

Het opleiden, trainen, activeren en als ervaringsdeskundige adviseurs inzetten van groepen en individuen voor wie deelname aan de maatschappij niet vanzelfsprekend is alsmede het agenderen van issues die voor hen van belang zijn, teneinde hun positie, als individu en als groep, in de maatschappij te versterken.

Onze droom voor Rotterdam

Als Rotterdamse organisatie willen we ons de komende periode onverminderd blijven richten op het verdiepen van onze methodieken gericht op Rotterdammers die minder goed mee kunnen komen in de maatschappij en daardoor een kwetsbaar bestaan leiden. Daarbij hebben wij de volgende droom/missie voor de stichting gedefinieerd:

Van kwetsbaar naar daadkrachtig: alle Rotterdammers hebben dezelfde kansen om zich optimaal te ontwikkelen en een positieve bijdrage te leveren aan de stad. Rotterdammers zetten zich gezamenlijk in voor elkaar en voor de stad.

Onze positie in Rotterdam

In een dynamische stad met verschillende uitdagingen heeft Mano zich weten te ontwikkelen tot een betrouwbare en kundige partners van diverse sociaal-maatschappelijke organisaties, de gemeente Rotterdam en vele financiële partners. Ook heeft Mano bewezen als onafhankelijke partij belangrijke gaten te vullen in het sociaal en welzijnswerk. Met haar flexibele hands-on benadering bereikt zij op praktische en creatieve wijze doelgroepen die door andere organisaties niet (voldoende) worden bereikt. Wij hebben daartoe de afgelopen jaren een integrale en innovatieve interventieaanpak ontwikkeld en uitgevoerd, waarbij de insteek enerzijds preventie en anderzijds het verhogen van kansen van Rotterdammers die reeds belemmerd worden bij hun participatie in de maatschappij betreft. Daarbij is het versterken van verschillende factoren die positief bijdragen aan de samen- en zelfredzaamheid van deze Rotterdammers één van onze belangrijkste strategieën. Onze manier van werken vereist een flexibele instelling, waarbij buiten de gebaande paden denken en opereren soms wenselijk is en ook enig activisme niet uit de weg wordt gegaan. De komende jaren zullen we vanuit deze rol blijven werken.

Korte geschiedenis: van steunstichting voor Peru naar actieve stichting in Nederland

In eerste instantie is de Nederlandse stichting Mano (destijds Stichting Hoedje van Papier) in 2005 in het leven geroepen om vanuit Nederland ondersteuning te bieden aan het project Pasa la Voz in Peru. De steun vanuit de stichting bestond onder meer uit beleidsontwikkeling, managementondersteuning, financiële werving, voorlichting, communicatie en vrijwilligersorganisatie. In 2008 is de Nederlandse stichting begonnen met de organisatie van media-activiteiten voor scholen in Rotterdam, waarbij wij op verzoek van de Deelgemeente Feijenoord de Peruaanse methodieken hebben vertaald naar de Nederlandse context. Van daaruit is verder gebouwd aan een bevlogen organisatie die in de laatste jaren is uitgegroeid tot een belangrijke partij in de stad om diverse kwetsbare groepen en individuen in de samenleving stappen te helpen zetten richting een verhoogde samen- en zelfredzaamheid.

Met de succesvolle methodiek die al onze projecten kenmerkt, maken we het voor vele Rotterdammers, jong en oud, mogelijk om (weer) mee te doen in de maatschappij. Voorbeelden van onze huidige activiteiten zijn onder meer de integrale programma's SamenDoorSamen, gericht op statushouders, en SamenGroeien voor gezinnen die in armoede leven. Daarnaast realiseren wij diverse projecten gericht op taaleducatie, zoals VoorleesExpress Rotterdam voor kinderen met (en risico op) taalachterstand, diverse taaleducatieprojecten rondom financiën, gezondheid en activatie van volwassenen en taaltraining via de Taalcarrousel. Ook trainen wij taalvrijwilligers die zich in de stad Rotterdam voor diverse organisaties inzetten. Daarnaast zijn wij als stichting bij uitstek geschikt om als wendbare en onafhankelijke partij in te spelen op vraagstukken die vanuit de maatschappij en partnerorganisaties worden gesteld en om hiervoor effectieve projecten en interventies te ontwikkelen. Belangrijke partners waren afgelopen jaar onder meer Gemeente Rotterdam, DUO for a JOB en Buurtwerk Alexander.

Bijzonder waren de opdrachten die wij voor Gemeente Rotterdam uitvoerden om vluchtelingen en statushouders te ondersteunen op diverse opvanglocaties in Rotterdam. Naar aanleiding van de extra opvang die sinds eind 2021 wordt gerealiseerd voor statushouders en vluchtelingen in Rotterdam, heeft Mano op verzoek van de gemeente dagactiviteiten en laagdrempelige psychische hulp georganiseerd op diverse locaties. Ook hebben we een programma voor ontheemden uit Oekraïne opgezet dat afgelopen jaar voor het eerst volledig is gedraaid en verder is uitgebreid naar behoefte. Dit programma, Samen Sterk, komt voort uit het feit dat wij als Mano vanaf het allereerste uur betrokken waren bij het intensief ondersteunen van vluchtelingen uit Oekraïne die door het verschrikkelijke oorlogsgeweld naar Rotterdam kwamen.

De Peruaanse organisatie Pasa la Voz heeft haar activiteiten eind 2017 succesvol afgerond en overgedragen aan lokale organisaties. Sinds 2018 hebben wij ons verbonden aan een nieuw initiatief in Peru: Pachachaca, een gezinshuis voor kwetsbare, uit huis geplaatste kinderen met een brede gemeenschapsfunctie voor kwetsbare gezinnen in de omgeving.

1.2. Onze werkwijze

Belangrijke uitgangspunten

We zijn ervan overtuigd dat een aanpak gericht op het zo breed mogelijk in kaart brengen van de hulpvraag van een deelnemer en daarop acteren met een integrale en persoonlijke begeleiding op basis van gelijkwaardigheid en vertrouwen, het meest effectief is. Wij geloven in meer en breder investeren aan de voorkant, waarmee aan de achterkant meer en grotere problemen kunnen worden voorkomen. Onze dienst- en hulpverlening is daarbij gestoeld op professionele nabijheid in tegenstelling tot professionele afstand. Wij zijn een meedenkende surrogaatfamilie of vriend die daar waar het nodig is een stap extra zet, waarbij we te allen tijde als doel houden dat de regie meer en meer in handen komt van de deelnemer, van een 'staat van nog niet kunnen' bij binnenkomst, naar 'samenredzaam' na verloop van tijd, naar 'samen- én zelfredzaam' bij uitstroom.

In de verschillende projecten van Mano wordt gewerkt aan:

- Het ontwikkelen van praktische, communicatieve en levensvaardigheden, zoals taal, digitale vaardigheden, financiële vaardigheden, soft skills, beroepsvaardigheden, gezondheidsvaardigheden en de daarbij behorende competenties;
- Het versterken van het sociale netwerk door ontmoetingen te realiseren, het delen van ervaringen te faciliteren en duurzame contacten mogelijk te maken op sociaal en maatschappelijk vlak;
- Een brug slaan tussen instanties en de deelnemers;
- Het versterken van de sociale en economische veerkracht;
- Het ontwikkelen en ontplooien van talenten;
- Preventie, optimale participatie en samen- en zelfredzaamheid naar eigen kunnen.

De activiteiten die wij in 2023 uitvoerden, kunnen worden onderverdeeld in de volgende programmalijnen en projecten:

- Programma SamenDoorSamen: middels trainingen, opleidingsprogramma's, toeleiding naar werk, de inzet van ervaringsdeskundigen en organisatie van evenementen dragen wij bij aan een verbeterde positie van Rotterdamse statushouders in de stad. Daarbij besteden wij aandacht aan taal, sociaal netwerk, passende opleiding en/of werk en inzet van ambassadeurs. Dit programma bestaat uit de volgende deelprogramma's:
  - SamenStarten
  - SamenActief
  - Samen aan de Slag
  - SamenProgrammeren
  - SamenEmanciperen
  - Activiteiten voor kind & gezin

- SamenVeerkrachtig
  - Opleidingsprogramma Ervaringsdeskundigheid
  - Sociale activiteiten en Ontmoeting
- Programma SamenGroeien: een integraal programma, gestoeld op de aanpak die binnen het programma SamenDoorSamen is ontwikkeld, met als doel om een bijdrage te leveren aan een verbeterde maatschappelijke participatie en zelfredzaamheid van gezinnen die in armoede leven. Dit programma bestaat uit de volgende deelprogramma's:
    - Activiteiten gericht op volwassenen
    - Activiteiten gericht op kinderen
  - Programma SamenOpgroeien: een programma gericht op een diverse groep kwetsbare Rotterdamse gezinnen. Samen met hen brengen wij in kaart welke behoefte aan ondersteuning de kinderen uit de deelnemende gezinnen hebben. Het gaat hierbij om activiteiten gericht op het aanleren van vaardigheden, talentontwikkeling en ook het vergroten van zelfvertrouwen en sociaal-emotionele ontwikkeling zijn belangrijke aandachtspunten. Als laatste zijn ouderbetrokkenheid en het pedagogisch klimaat thuis aandachtspunten.
  - Taal & thema: Middels laagdrempelige taalcurssussen gericht op praktische thema's, zoals gezondheid, financiële zelfredzaamheid en opvoeding, dragen wij bij aan een verhoogde taalvaardigheid en de activering van diverse doelgroepen voor wie actieve deelname aan de samenleving niet vanzelfsprekend is.
    - VoorleesExpress Rotterdam: middels de organisatie van taalondersteunende activiteiten door getrainde vrijwilligers aan kinderen van 2 t/m 8 jaar die te maken hebben met of risico lopen op een taalachterstand, dragen wij bij aan het terugdringen van laaggeletterdheid in de stad.
    - Met Taal Op Orde: door het ondersteunen van Rotterdammers bij het verbeteren van hun taalvaardigheid en kennis over budgetbeheer, financiën en administratie, draagt deze methode bij aan schuldpreventie.
    - Taalcarrousel I en II: De Taalcarrousel I richt zich op laag- en midden opgeleide anderstaligen Rotterdammers met een taalniveau A0-A1 en A1-A2 met een langzame leerbaarheid, die hun basisvaardigheden willen verbeteren.
    - Stadsbrede trainingen taalvrijwilligers: taalvrijwilligers van diverse Rotterdamse organisaties en taalaanbieders worden door Stichting Mano opgeleid om met kennis van de doelgroep en het werkveld aan de slag te gaan. Ze volgen hiervoor een basistraining bestaande uit vier bijeenkomsten en optioneel verdiepende trainingen.
  - Programma voor Oekraïense ontheemden:
    - Opdracht gemeente Locatiemanagement: door het verschrikkelijke oorlogsgeweld

in Oekraïne worden sinds maart 2022 in Rotterdam ook vluchtelingen uit Oekraïne opgevangen. Vanaf het allereerste uur en op verzoek van Gemeente Rotterdam zijn wij hierbij betrokken geweest en ondersteunen wij deze vluchtelingen. Onze opdracht voor Gemeente Rotterdam ging in de eerste plaats om het ontvangen van mensen, intakegesprekken voeren, de woon- en zorgbegeleiding organiseren en daarnaast ook de dagbesteding verzorgen en een stukje beheer en klein onderhoud van de gebouwen. Vervolgens hebben wij ook ondersteuning geboden bij de toeleiding naar tijdelijke woonvormen en praktische zaken rondom hun verblijf in Rotterdam.

- Naast de opdracht voor Gemeente Rotterdam hebben wij onder de naam Samen Sterk ook een aanvullend programma uitgevoerd, gericht op zinvolle dagbesteding, het opbouwen van een sociaal netwerk, cursussen ter verbetering van het taalniveau van zowel Nederlands als Engels en het ondersteunen bij het toetreden tot de arbeidsmarkt of toeleiding naar een opleiding. Ook dit jaar zijn er weer tientallen Oekraïners met onze ondersteuning aan het werk gegaan bij diverse partijen, waaronder Bertus Distributie en Bilfinger. Helaas wordt met de dag duidelijker dat een grote groep van deze nieuwe Rotterdammers zich voor langere tijd zal vestigen in onze stad. Daarom zullen zij ook meer handvatten nodig hebben om een duurzame toekomst op te bouwen in Nederland; dit terwijl deze nieuwe Rotterdammers geen reguliere ondersteuning krijgen vanuit de gemeente, zoals statushouders of andere bijstandsgerechtigden dat ontvangen.
  - Tweede Thuis: een project om in te spelen op de toenemende behoefte vanuit de locaties en de bewoners om een verhoogd thuisgevoel te creëren in de diverse opvanglocaties. In samenwerking met de verschillende uitvoerende partijen is een plan uitgevoerd, waarbij aanvullende inventaris en inrichting zijn geïmplementeerd voor zowel de binnen- als buitenruimtes. Dit aangezien de leefruimte en de privacy in de ruimtes beperkt is, de mensen naar verwachting nog lang op de locaties zullen verblijven en de staat en het comfort van de gebouwen en de gezamenlijke binnen- en buitenruimtes te wensen overliet.
  - Pilot mentale en sociale gezondheid: Sinds najaar 2023 zijn wij in opdracht van Gemeente Rotterdam van start gegaan met de 'Pilot mentale & sociale gezondheid Oekraïense ontheemden' om ook voor de mensen uit Oekraïne een uitpufspreekuur en workshops en trainingen ter mentale ondersteuning aan te bieden.
- Projecten Crisis- en Noodopvang:
    - Noodopvang asielboten: naar aanleiding van de extra opvang die sinds eind 2021 wordt gerealiseerd voor statushouders en vluchtelingen in Rotterdam, heeft de gemeente ons benaderd om de mate van inactiviteit van deze groep in de fase voor uitplaatsing naar een woning te minimaliseren. Ook in 2023 hebben wij onze activiteiten voor statushouders en vluchtelingen op verschillende noodopvanglocaties voortgezet. Tot juni ging het om in totaal 500 statushouders en asielzoekers op vijf boten. Per juni is dit veranderend naar 4

boten met alleen 495 asielzoekers.

- Silja Europa: Sinds 1 juli 2023 zijn wij in opdracht van Gemeente Rotterdam aan de slag gegaan met het organiseren van dagactiviteiten voor rond de 1500 statushouders die tijdelijk zullen verblijven op cruise ferry Silja Europa in afwachting van hun woning in Rotterdam en omstreken. We organiseren gemiddeld 25 activiteiten per week die deze nieuwe Rotterdammers voorbereiden op hun nieuwe leven en leefomgeving.
- Overige projecten en opdrachten:
  - Gers met Geld is een initiatief van Buurtwerk Alexander dat Rotterdammers vanuit een traject bij de Kredietbank helpt financieel zelfredzaam te worden of te blijven. Het project is een krachtbundeling van de organisaties Buurtwerk, Kwadraad en Gro-up en is onderdeel van de Rotterdamse keten schulddienstverlening.
  - Voor Gemeente Rotterdam organiseren wij de cursus Digitale Vaardigheden op Maat voor medewerkers met een arbeidsbeperking. Onder de naam Rotterdam Inclusief worden zij geholpen om hun talenten in te zetten binnen geschikt werk.
  - DUO for a JOB: deelnemers die met een opleiding willen starten of op zoek zijn naar werk worden gekoppeld aan mentoren, 50-plussers, van DUO for a JOB, en krijgen op die manier extra ondersteuning van mensen met veel ervaring en expertise. Tegelijkertijd verzorgen onze ervaringsdeskundigen trainingen aan de vrijwilligers van DUO for a JOB, zodat zij beter voorbereid zijn op hun vrijwilligerswerk.
  - Trainingen: vanuit onze expertise en in de afgelopen jaren opgebouwde ervaring en samenwerkingen hebben wij in 2023 een aantal trainingen verzorgd. Zo hebben wij jongeren van Het Vergeten Kind getraind in zelfpresentatie en pitchen. Ook verzorgen we trainingen interculturele communicatie voor Bibliotheek Rotterdam en trainingen presentatie- en debatvaardigheden voor personen uit de politiek. Het gaat hierbij om wethouders, gemeenteraadsleden, statenleden.
  - Vopak: in aanloop naar een tijdens een weekend zeilen met Zeilschip Eendracht maakten medewerkers van Vopak en deelnemers van Mano kennis met elkaar. Medewerkers van Vopak verzorgden een vierdaagse training voor de deelnemers van Stichting Mano over alles wat te maken heeft met werken in Nederland. De medewerkers van Vopak kregen op hun beurt een training Interculturele Communicatie voorgeschoteld waarin zij van alles leerden over communiceren met mensen uit een andere cultuur.
  - Met KWS zijn we in het kader van social return gestart met het project Bouwwandelingen waarbij statushouders rondleidingen krijgen door bouwplaatsen en in gesprek kunnen gaan over mogelijke banen in die sector.
  - Pachachaca: De oorsprong van onze activiteiten ligt in Peru. Onze oud-directeur Liesbeth runt daar gezinshuis Pachachaca. Daarnaast worden vijftig lokale gezinnen op ambulante basis begeleid, zodat kinderen kunnen opgroeien in een gezond en veilig leefklimaat en uithuisplaatsing kan worden voorkomen. Kinderen kunnen elke dag deelnemen aan een

naschools opvangprogramma, ouders nemen deel aan diverse workshops en zij worden begeleid bij het zetten van concrete stappen richting meer zelfredzaamheid. Stichting Mano steunde de activiteiten in de vorm van advies, ondersteuning bij geldwerving en donaties.

1.3. Bestuur en personeel

Bestuur

Voorzitter	Dhr. H.W. Kleij
Penningmeester	Dhr. P.C. Piket
Secretaris	Mw. Helena Raby
Algemeen bestuurslid	Dhr. Cornelis Rinse van der Lee
Algemeen bestuurslid	Mw. Razan Damlakhi
Algemeen bestuurslid	Dhr. Michiel van Buuren

Het bestuur van Mano bestaat op dit moment uit zes bestuursleden. De voorzitter van het bestuur zal tot en met eind 2026 actief zijn en de penningmeester blijft aan tot en met eind 2025. De secretaris is aangetreden in november 2021. Tot slot zijn in november 2021 nog twee nieuwe algemeen bestuursleden aangetreden en is een ander algemeen lid betrokken bij het bestuur sinds november 2018.

Directie

Het dagelijks bestuur bestond in 2023 uit Ken Gould (aangesteld als algemeen directeur sinds 10 juli 2023), Lieke Galbraith (directeur Beleid & Programma's) en Patrick van de Westelaken (medeoprichter en directeur Strategie & Bedrijfsvoering). Lieke en Patrick hadden een gedeeltelijk uitvoerende rol in de projectleiding van de verkregen grote opdrachten.

De Algemeen directeur maakt samen met de directeur Strategie en Bedrijfsvoering en de directeur Beleid en Programma's onderdeel uit van het managementteam. Sinds het najaar van 2023 is ook de teamleider Lisa van Winden hieraan toegevoegd. Dit managementteam geeft richting, zet de koers uit en bepaalt de doelstellingen om de organisatie (ook) op lange termijn succesvol te laten zijn. Het managementteam wordt gecontroleerd en gevoed door het stichtingsbestuur. Het managementteam werd desgewenst ondersteund door een adviseur en in het geval van stakende stemmen, had het bestuur een formeel beslissende stem.

Intern personeel

Naast het dagelijks bestuur waren in 2023 in totaal nog 49 medewerkers in loondienst van

Stichting Mano, in totaal goed voor ruim 28 Fte. In totaal hadden veertien medewerkers een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd. Van acht medewerkers hebben wij in 2023 afscheid genomen. 21 medewerkers zijn in 2023 in dienst getreden bij de stichting. Daarnaast werden 22 zzp'ers/externe krachten ingeschakeld voor de organisatie en uitvoer van een aantal belangrijke, grote opdrachten en meerdere stagiairs van diverse opleidingen werkten in 2023 op kantoor ter ondersteuning van de activiteiten.

Extern personeel

Voor de uitvoer van de projecten werken wij vaak samen met externe krachten. Veelal gaat het hier om zzp'ers (specialistische vakkrachten en door ons getrainde ervaringsdeskundigen) en vrijwilligers. Zij werken op factuurbasis of zij ontvangen een vrijwilligersvergoeding.

Voor het aannemen en uitbetalen van extern personeel hebben wij richtlijnen opgesteld. Deze zijn erop gericht om vrijwilligers en betaalde krachten zo optimaal mogelijk in te zetten en te activeren. Daarbij streven we ernaar om onze projecten zo goedkoop mogelijk aan te bieden en uit te voeren, terwijl we tegelijkertijd onze externe krachten zoveel mogelijk ontwikkelingsmogelijkheden bieden en een vergoeding uitbetalen zoals dit volgens de regelgeving is vastgesteld.

Capaciteitsversterking

In 2023 hebben we actief ingezet op capaciteitsversterking van het team, met trainingen voor collega's, stagiaires en vrijwilligers over onder meer maatschappelijk begeleiden, teammiddagen, intervisies, het verzorgen van workshops en interculturele communicatie.

Gedragscode en AVG

Sinds 2022 hebben wij een nieuwe gedragscode. Er is een training gevolgd door het team en naar aanleiding van de input vanuit de verschillende collega's is een gedragscode opgesteld die door medewerkers, stagiairs, vrijwilligers en deelnemers getekend kan worden.

Ook is werk gemaakt van duidelijk beleid ten aanzien van de AVG-wetgeving. In ons gegevensbeschermingsbeleid staat aangegeven welke persoonsgegevens wij verwerken en met welk doel. Binnen de stichting is een team ingericht en aan de slag gegaan om het beleid te implementeren om het team te trainen ten behoeve van de toepassing ervan.

2. Activiteiten

2.1. SamenDoorSamen

2.1.1. SamenStarten

Doelstelling

Het project SamenStarten is gericht op statushouders die ofwel analfabeet zijn of zeer gering Nederlands spreken. Zij bevinden zich vaak in een isolement waarbij ze met hun familie hun eigen taal spreken en verder niemand hebben met wie ze Nederlands kunnen spreken. Met het traject SamenStarten werken zij toe naar zelfredzaamheid naar eigen kunnen. Deelnemers leggen de basis om de Nederlandse taal te spreken, bouwen een sociaal netwerk op, maken zich vaardigheden eigen en leren de weg kennen in de stad. Zij denken na over een toekomst in Rotterdam en nemen de eerste stappen om deze toekomst concreet te maken. Hierdoor bouwen zij een zinvol bestaan op en leveren ze een positieve bijdrage aan de stad Rotterdam.

Voor een deel van de deelnemers geldt dat zij na afronding van de taalactiviteiten over voldoende taalniveau (A1-A2) beschikken om door te stromen naar vervolgtraject SamenActief, waar zij verder werken aan activering en participatie. Het grootste aantal statushouders, ongeveer tachtig procent, is echter langzaam lerend en/of is nog nooit naar school geweest in het land van herkomst. Voor hen is het bereiken van A1-A2-niveau (nog) niet haalbaar. Veelal krijgen zij dan ook een vrijstelling van de inburgeringsplicht. Zij worden binnen SamenStarten voorbereid en toegeleid naar zinvolle dagbesteding. Zij stromen door naar de training Mijn Toekomst, waar zij worden ondersteund in het opstellen van een toekomstplan en het zetten van concrete stappen om dit plan waar te maken. Ze krijgen inzicht in hun kwaliteiten en vaardigheden en leren hoe zij deze kunnen omschrijven en verwoorden. Hierna worden de deelnemers gekoppeld aan een maatje dat samen met hen verdere stappen zet naar uitstroom in de vorm van vrijwilligerswerk, dagbesteding of leerwerktrajecten. Tijdens het traject zullen wij ook meerdere plekken bezoeken waar deelnemers eenvoudig vrijwilligerswerk kunnen doen, kunnen leren naast werken of op een prettige manier hun dag kunnen besteden.

Verloop van de activiteiten

SamenStarten is in 2023 heel goed verlopen. Mooi om te vermelden is dat we uitstekend hebben samengewerkt met ons programma dat dagbesteding organiseert voor statushouders die in afwachting zijn van een woning in Rotterdam en op dit moment in de noodopvang verblijven. Deze statushouders kunnen binnen SamenStarten werken aan hun Nederlands en alvast een netwerk opbouwen, doordat zij tijdens de activiteiten kennismaken met nieuwkomers die al wat langer in Rotterdam wonen en die hen ook kunnen helpen om wegwijz te worden in de stad. Dankzij deze

nieuwe groep deelnemers vanuit de noodopvang hebben wij bij veel activiteiten mooie gemixte groepen kunnen maken, wat heel productief werkt. We merken dat de mensen van de noodopvang echt uit hun schulp kruipen en er een soort familie ontstaat. Oudere deelnemers ontfermen zich over de nieuwe deelnemers uit de noodopvang, nodigen hen uit voor een kopje thee, of nemen hen op zondag mee naar de kerk. Het netwerk dat zo ontstaat, helpt bij het integreren en om wegwijs te worden in Rotterdam.

Dat we met SamenStarten mooie resultaten behalen voor de deelnemers wordt onder meer duidelijk met het succesverhaal van deelnemer Legaset die ook als gastvrouw vrijwilligerswerk heeft gedaan bij Stichting Mano. Zij gaat binnenkort deelnemen aan het nieuwe leerwerktraject SamenZorgen dat onderdeel is van het deelprogramma Samen aan de Slag. Dit biedt haar de kans om vanuit haar vrijwilligerswerk stappen te maken om waardevol betaald werk in de (thuis)zorg te gaan verrichten. Ook deelnemer Mahrit heeft noemenswaardige vooruitgang geboekt. Zij is als analfabeet begonnen binnen SamenStarten en voor haar was het een enorme uitdaging om de taal te leren en Nederlands te durven spreken of schrijven. Dankzij de wisselwerking met vrijwillig maatje Yvonne, tevens stagiaire binnen Stichting Mano, heeft zij enorme stappen gemaakt qua communicatie, wat zich bijvoorbeeld uit in haar antwoorden via Whatsapp. Ook durft ze nu meer zelf op pad te gaan, dankzij uitstapjes die zij samen met Yvonne heeft gemaakt, bijvoorbeeld naar de bibliotheek. Geweldig was het verhaal van Rgeat die bij SamenStarten is begonnen en inmiddels is uitgestroomd naar een betaalde baan in een naaiatelier in Den Haag. Doordat zij onder meer heeft meegedaan aan creatieve workshops, waaronder naaien, heeft zij via ons en haar contactpersoon van de gemeente van haar passie haar werk kunnen maken. Haar verhaal werkt ook weer inspirerend voor andere deelnemers.

Ervaringsdeskundigen

Vermeldenswaardig over de activiteiten is dat we bij de taallessen en de training 'Mijn Toekomst' ervaringsdeskundigen die ook Tigrinya spreekt hebben kunnen inzetten voor de Eritrese doelgroep. Vaak is er meteen tijdens de eerste les een klik tussen alle deelnemers en werd er bijvoorbeeld door de cursisten die meedoen vanuit SamenDoorSamen een lekker buffet klaargemaakt om de nieuwe deelnemers vanuit de noodopvang welkom te heten. We merken dat deelnemers echt gemotiveerd raken en enthousiast samenwerken aan het verbeteren van hun taalniveau. [Zij gaan bijvoorbeeld aan de slag met woordenschat, gesprekken voeren, lezen en luisteren](#) of met eenvoudig gesprekken over Nederland en Eritrea. Ook gingen groepen aan de slag met de Nederlandse taal rond het thema gezondheid of gingen zij bij 'Taal in de praktijk' op stap, bijvoorbeeld naar de markt, een ijsje eten, of boodschappen doen in de supermarkt om zo de taal te leren. Ook kwam de huisarts een keer op bezoek en stonden er gesprekjes met andere Rotterdammers op het programma. De computerlessen hebben we steeds aangepast aan de behoefte en vraag van de deelnemers. Velen beschikken al wel over de nodige basiskennis, maar willen bijvoorbeeld oefenen met praktische apps die van belang zijn om zich goed in de maatschappij te kunnen bewegen, zoals de app van het OV.

Ook de EriBand die vorig jaar is ontstaan vanuit het onderdeel 'Talentontwikkeling' draait nog altijd heel goed. Vorig jaar slaagde zij er in een optreden op het festival Oerol op Terschelling in de wacht te slepen nadat zij in Rotterdam vooral geoefend hadden tijdens jamsessies en hadden opgetreden op ons Eritrea Evenement. Afgelopen zomer stonden er ook mooie optredens op het programma tijdens het Eendracht Festival in het centrum van Rotterdam, en de Heritage Parade, een straatparade in Rotterdam Zuid die de aandacht op multicultureel erfgoed vestigt. Ook staat er nog een optreden bij Volksuniversiteit Rotterdam op het programma. EriBand oefent nog elke week op zondag, nu op een nieuwe locatie bij Urban Arts, een hele leuke nieuwe samenwerkingspartner vlakbij Maashaven. We zijn van plan om deze repetitie op zondag te gaan combineren met een gezellig samenzijn voor deelnemers omdat we de oefenruimte langer beschikbaar hebben. We denken hierbij aan een gezellige activiteit waar mensen op zondag naartoe kunnen gaan met lekker eten, drinken en muziek

Mooie samenwerkingen

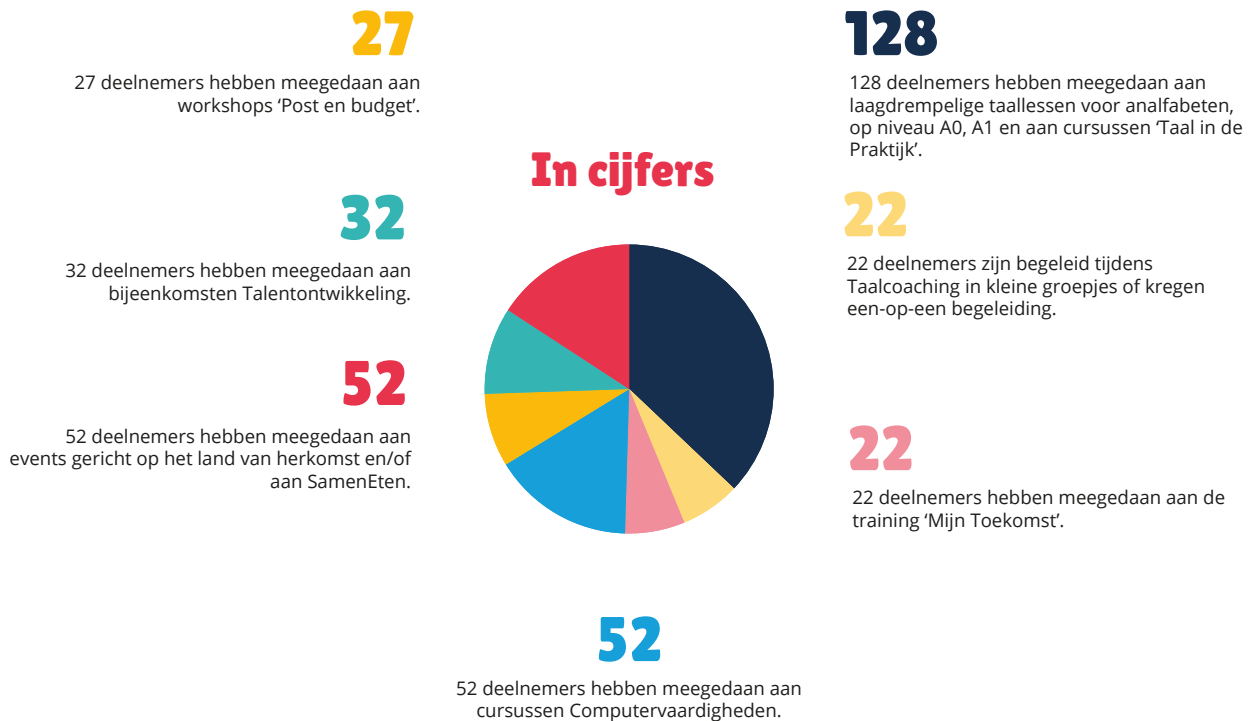
Verder zijn er in 2023 mooie nieuwe samenwerkingen opgestart vanuit SamenStarten. We zijn heel tevreden over de samenwerking met Gezana. Zij hebben een leuke ruimte om deelnemers te ontvangen, met onder meer een kapper, een biljarttafel en vrijwilligers die er koken. Het mooie is dat wij hier in de nabije toekomst ook vrijwilligers zullen gaan aanmelden. Ook zijn we samen met Station Roffa op Zuid, dat zich vooral richt op jongerenwerk, activiteiten gaan organiseren, zoals computerlessen, taallessen in de wijk en de workshops Post en Budget. Wij gebruiken Station Roffa vooral als een externe locatie om ook op andere plekken in Rotterdam onze activiteiten te kunnen aanbieden aan een breder publiek, zoals wij eerder ook al in buurthuis Palet in Rotterdam Oost hebben gedaan, waar de activiteiten ook nog altijd goed lopen. Bij het al eerdergenoemde Urban Arts willen we ook kinderactiviteiten gaan organiseren. Uiteraard is er vanuit SamenStarten ook nauw samengewerkt met andere deelprogramma's binnen SamenDoorSamen en Stichting Mano. Zo is er in samenwerking met het deelprogramma SamenVeerkrachtig een training psycho-educatie gegeven voor deelnemers van SamenStarten en de noodopvang waarin aandacht werd besteed aan omgaan met stress, psychosociale problematiek, trauma, weerbaarheid, assertiviteit, verslaving en de impact van de vluchtervaring. Trainer Michael Kidane, zelf ervaringsdeskundige die psychologie studeerde in Eritrea, vertelde zelf zijn verhaal wat ervoor zorgde dat ook deelnemers hun verhalen durfden te delen over wat zij onderweg hebben gezien en hoe het was om alleen te vluchten. Daarnaast hebben we van de zomer een heel mooi, nieuw event 'SamenEten' georganiseerd met onze Eritrese deelnemers. De deelnemers van het programma SamenDoorSamen hebben toen gekookt voor de bewoners van de noodopvanglocaties waar wij actief zijn. Dat zorgde voor heel veel gezelligheid, heerlijk eten en voor iedereen de kans om nieuwe mensen te ontmoeten en het netwerk uit te breiden.

Resultaten SamenStarten

Inhoudelijke resultaten

- Deelnemers hebben hun taalniveau verbeterd en kunnen nu beter spreken, schrijven en lezen. Zij kunnen meer verschillende woorden gebruiken, korte vragen en antwoorden formuleren in alledaagse situaties, bijvoorbeeld in de supermarkt, met Rotterdamers op straat of in gesprek met de assistente van de dokter. Ook kunnen ze korte briefjes schrijven en lezen zoals een boodschappenlijstje, een beterschapswens of een berichtje aan je familie dat je later thuis komt.
- Deelnemers hebben gewerkt aan financiële zelfredzaamheid en weten nu wat vaste en variabele lasten zijn, wat inkomsten, uitgaven en schulden zijn en waar ze terecht kunnen met vragen over financiële problemen.
- Deelnemers kunnen met een computer overweg en kunnen naar een website surfen, online zaken regelen, teksten typen, mailen, en documenten en mappen maken en opslaan.
- Deelnemers hebben nagedacht over hoe zij hun toekomst vorm willen geven en hebben hierbij een stappenplan opgesteld om hun doelen te kunnen bereiken.
- Deelnemers hebben gewerkt aan zelfvertrouwen, kunnen reflecteren en zichzelf presenteren.

2.1.2. SamenActief

Doelstelling

Het traject SamenActief is een integraal traject gericht op activering, het ontwikkelen van basisvaardigheden, financiële zelfredzaamheid, kennismaking en persoonlijk welzijn. Tijdens het traject worden statushouders gekoppeld aan een maatje; dit is een vrijwilliger of stagiair. Maatjestrjecten helpen statushouders hun netwerk te verbreden, de stad leren kennen, hun taalniveau te verbeteren en er wordt ingezet op actieve deelname aan activiteiten in de stad. Het wekelijkse contact zorgt voor een vertrouwensband en vanuit hier kan er maatwerk geleverd worden met de juiste persoonlijke aandacht en aanpak. Het maatjestrject wordt versterkt door deelname aan aanvullende activiteiten. Zo doen deelnemers mee aan cursussen gericht op diverse vaardigheden en de ontwikkeling van zelfvertrouwen, zoals taal- en computerlessen en workshops over financiële administratie. Verder kunnen deelnemers gebruikmaken van het spreekuur waar zij met moeilijke brieven en administratieve zaken terecht kunnen. Vanuit hier worden zij ook begeleid naar andere hulppunten in de stad. SamenActief is bedoeld om de boel op orde te krijgen, de eerste stappen te zetten naar participatie en mensen weer in hun kracht te zetten. Onze vrijwilligers spelen een enorme belangrijke rol in dit traject, omdat zij de poort en brug zijn naar de Rotterdamse samenleving.

Verloop van de activiteiten

Bij SamenActief krijgen we veel energie van het enthousiasme van de deelnemers en dat zij vrijwel altijd graag willen doorgaan met de activiteiten wanneer deze op hun einde lopen. We krijgen veel complimenten over het lesmateriaal, de docenten en de gezelligheid. Voor veel deelnemers, die vaak nog niet studeren of werken en nog aan hun netwerk werken, zijn de workshops of trainingen belangrijke sociale momenten in hun week. Vaak ontstaat er tijdens de activiteiten een hechte band en vriendschap tussen de deelnemers. Binnen de maatjestrjecten hebben we tot grote tevredenheid, ook studenten die bij Mano stagelopen ingezet en zij hebben dit met veel toewijding opgepakt. Ook andere vrijwilligers doen echt hun best om iets moois van hun begeleidingstraject te maken. Zo wist een vrijwilliger zijn maatje aan een baan als vrachtwagenchauffeur te helpen. Weer een andere vrijwilliger gaf zijn maatje aan het begin van het traject een boek cadeau en maakt echt werk van altijd samen op pad gaan: koffiedrinken, de stad in, een voetbalwedstrijd bezoeken of naar de bibliotheek. Het doorlopend spreekuur is altijd populair en deelnemers komen hier graag langs om obstakels die zij tegenkomen bij het wegwijs worden in Rotterdam te bespreken en weg te nemen. Ook merken wij dat veel mensen het fijn vinden om hun contactpersoon (een professional van Mano) even te spreken en een plek te hebben waar ze een praatje kunnen maken. Binnen de taallessen was het mooi om te zien hoe deelnemers gedurende de cursus meer zelfvertrouwen krijgen. Dit komt grotendeels door de informele sfeer en de relatief kleine groepen.

Op bezoek bij Bertus

Bij schrijfcursus 'De Nieuwe Rotterdamert' leverde een nieuwe wervingscampagne mooie, gemotiveerde groepen deelnemers op. De eerste groep ging voor de 11e editie aan de slag met de centrale vraag: 'Wat houdt u bezig?'. Thema van de 12e editie werd 'Een grote uitdaging'. Rotterdamers op straat kregen vragen voorgeschoteld tijdens de straat- en buurtinterviews die vast onderdeel zijn van de training. De straatinterviews worden voorafgaand klassikaal voorbereid en helpen de deelnemers om beter Nederlands te durven spreken met onbekenden. Omdat iedereen tijdens een groot interview een paar vragen in het Nederlands voor zijn/haar rekening neemt wordt zo op een actieve manier geoefend met luisteren, alles begrijpen en doorvragen en wordt voor veel deelnemers een belangrijke drempel overwonnen. Daarnaast ontstaan er spontaan vaak hele leuke en verrassende gesprekken. De redactieleden gingen ook aan de slag met columns over wat hen zelf bezighoudt en diverse interviews, zoals met Kees van Lede die wij kennen van FondsDBL en die als directeur van CarePay met een app zorg betaalbaar en toegankelijk maakt in Afrikaanse landen. Ook maakten we een reportage over Bertus Groothandel en Distributie waar via ons programma 'Samen Sterk voor vluchtelingen uit Oekraïne' tussen de 20 en 25 deelnemers aan de slag zijn gegaan in de logistiek van deze grootste Europese speler op het gebied van de verspreiding van lp's en cd's. Ook werden bezoeken gebracht aan Gemeente Rotterdam waar Lieke Scholte (Beleidsadviseur Inburgering) en Annelies Kamsteeg (projectsecretaris Inclusief Samenleven) werden geïnterviewd, aan DOU for a JOB voor een interview met directeur Marije Pronk en aan cruise ferry Silja Rotterdam waar collega's de redactie te woord stonden over de op dit moment grootste uitdaging van Stichting Mano, namelijk activiteiten organiseren voor bijna 1500 statushouders die tijdelijk op het schip verblijven in afwachting van een eigen woning in Rotterdam.

Nieuwe aanpak

Ook zijn wij zeer te spreken over onze succesvolle nieuwe aanpak bij de activiteit 'Wegwijs in Rotterdam'. Met als doel om de lessen minder abstract te maken en beter te laten aansluiten op de praktijk, zijn we dit jaar op basis van een thema met de groepen op pad geweest. Zo kwamen de onderwerpen meer tot leven tijdens rondleidingen. Voor de eerste cursus hebben we het thema 'Gezondheid' gekozen, omdat de deelnemers zelf hebben aangegeven dat zij hier graag meer informatie over wilden hebben. De eerste les zijn wij dan ook met [een rondleiding door het Erasmus MC](#) begonnen, verzorgd door studenten van GIDS (Gezondheidsstudenten In De Samenleving), een bureau dat studenten van de Erasmus Universiteit verbindt met de samenleving en andersom. De tweede reeks van Wegwijs in Rotterdam die wij hebben georganiseerd richtte zich op het thema 'Eropuit in Rotterdam' waarbij aandacht onder mee uitging naar het gebruik van de Rotterdamdampas. Binnen Subtraject Financiële zelfredzaamheid hebben we een nieuwe, extra workshop ontwikkeld die zich specifiek richt op DigiD omdat daar altijd heel veel vragen over zijn. Dit was een succes en er was veel animo voor deze workshop, ook op cruise ferry Silja Europa. De Workshop 'Digitale Financiële Administratie' bleek ook dit jaar voor veel nieuwkomers weer een eyeopener omdat digitale communicatie met instanties voor hen compleet nieuw is. Eindelijk wordt bijvoorbeeld duidelijk waarom je zorgpremie moet betalen terwijl je geen zorg hebt gebruikt, of hoe je de hoogte van de zorg- en huurtoeslag eenvoudig zelf kunt aanpassen. Ook zijn wij zeer te spreken over de workshop 'Financiën voor jongeren' die wij dit jaar hebben gerealiseerd. Aandacht ging hierbij uit naar thema's die specifiek op deze doelgroep van toepassing zijn, zoals op jezelf gaan wonen, bijbanen, slim boodschappen doen, online winkelen en Black Friday.

Resultaten SamenActief

In cijfers

20

20 deelnemers hebben meegedaan aan de training 'Wegwijs in Rotterdam'.

72

72 statushouders zijn door een vrijwillig maatje een-op-een begeleid. Met elk van hen is een persoonlijke mindmap en een persoonlijk stappenplan gemaakt.

28

28 deelnemers volgden de computercursussen 'Digitale vaardigheden basis en/of plus'.

60

60 unieke deelnemers hebben 165 keer gebruik gemaakt van het doorlopend spreekuur.

61

61 deelnemers deden mee aan de workshops 'Financiële administratie', 'Digitale Financiële Administratie' en DigiD.

101

101 deelnemers hebben meegedaan aan cursussen 'Taal- en conversatielessen niveau A1 en A2'.

9

9 deelnemers volgden de workshop 'Financiën voor jongeren'.

18

18 deelnemers waren actief binnen de redactie van actieve taalles De Nieuwe Rotterdammert die 2 nieuwe edities heeft uitgebracht.

Inhoudelijke resultaten

- Deelnemers hebben meer zelfvertrouwen in het spreken van de taal en hebben hun woordenschat vergroot door te oefenen in een veilige omgeving van lessen en door een-op-een contact.
- Belangrijke stressfactoren zijn weggenomen bij de deelnemers dankzij de begeleiding door vrijwillige maatjes en door directe hulp bij financiële problemen tijdens het spreekuur, de ondersteuning bij moeilijke gesprekken en in hun communicatie naar instanties.
- Het sociaal netwerk van deelnemers is versterkt dankzij ontmoeting en deelname aan activiteiten.
- Deelnemers voelen zich meer thuis en weten de weg in de stad. Zij kennen de instanties waar zij terecht kunnen voor diverse zaken en de organisaties in de wijken waar zij kunnen deelnemen aan activiteiten.
- Vrijwilligers voelen meer zelfvertrouwen in hun werk door de aangereikte trainingen en documenten. Zij kunnen hun vragen en zorgen kwijt bij contactpersonen en tijdens interviews.
- Deelnemers weten hoe zij met post om moeten gaan en waar zij op moeten letten voor het voeren van een gezonde financiële huishouding.
- Deelnemers zijn digitaal vaardiger geworden.
- Deelnemers hebben kennisgenomen van het online regelen van belangrijke zaken en kunnen overweg met het digitaal communiceren met instanties.

2.1.3. Samen aan de Slag

Doelstelling

Deelnemers met minimaal A2 taalniveau die klaar zijn om stappen te zetten richting (vrijwilligers) werk of studie gaan van start binnen het traject Samen aan de Slag. Statushouders kunnen een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt of het Nederlandse onderwijs, onder meer door een gebrek aan vaardigheden, kennis, zelfvertrouwen en begrip van de werkcultuur. Binnen dit traject ondersteunen wij deelnemers bij het ontwikkelen van een eigen toekomstplan en het zich eigen maken van de soft en hard skills die nodig zijn om in Rotterdam aan de slag te kunnen. Belangrijk gereedschap binnen Samen aan de Slag zijn onze zelfontwikkelde leerwerktrajecten Beauty, Heftruck en Onderwijs waarbinnen deelnemers kennismaken met het werkveld en doelgericht trainingen kunnen volgen die ervoor zorgen dat zij zich goed equiperen om hun kansen te vergroten binnen een zelfgekozen branche. Het programma is gericht op empowerment, informeren, maatwerkbegeleiding en ontwikkelen van additionele vaardigheden, zoals taalvaardigheid, digitale kantoorvaardigheden en vakspecifieke en sollicitatievaardigheden, die deelnemers ondersteunen in het bereiken van hun toekomstdoel. Het uiteindelijke doel is om deelnemers arbeids- en studiefit te maken.

Ook zetten wij in op een persoonlijke begeleiding en coaching waarin het individuele doel en persoonlijke knelpunten van de deelnemer centraal staan. Gedurende het traject en na afronding ondersteunen wij deelnemers bij het inschrijven bij een studie of het vinden van (on)betaald werk of een leerwerktraject. Op het moment dat deelnemers uitstromen laten wij hen niet zomaar los en blijven wij hen monitoren op hun nieuwe plek. Centraal staat verder de ontwikkeling van een professioneel en sociaal netwerk rondom de deelnemer door middel van ontmoeting met andere werkzoekenden, werkgevers en professionals. Tenslotte spelen sommige deelnemers uit ons programma die inmiddels werk hebben gevonden, zelf een belangrijke rol binnen dit traject: zij dienen als rolmodel voor de andere deelnemers. Binnen dit traject werken wij veel samen met andere trajecten, zoals het eerder beschreven SamenStarten en SamenEmanciperen (zie verderop).

Verloop van de activiteiten

Bij Samen aan de Slag kijken we met tevredenheid terug op de start van de nieuwe leerwerktrajecten die sinds begin 2023 lopen, zoals de leerwerktrajecten rijinstructeur en vrachtwagenchauffeur. Beide trajecten zijn met baangarantie. Een ervaringsdeskundige jobcoach begeleidt de deelnemers uit Syrië, Iran en Eritrea een-op-een om ervoor te zorgen dat zij zullen uitstromen naar een betaalde baan. Het enthousiasme en de motivatie onder deelnemers is groot. Velen van hen dachten dat zij eerst drie of vier jaar moesten studeren om als instructeur of vrachtwagenchauffeur aan de slag te kunnen, maar maken nu in een kort tijdsbestek kans op een goede baan in de branche. Het is duidelijk dat zij deze kans met beide handen aanpakken omdat zij eerder niet over de financiën of de begeleiding beschikten om deze stap zelfstandig te kunnen maken. Nu bieden de trajecten hen de

benodigde opleiding, praktische begeleiding en coaching om binnen een relatief kort tijdsbestek de arbeidsmarkt te kunnen gaan betreden. Mooi om te vermelden is dat we in 2024 ook gaan beginnen met trajecten rijinstructeur en vrachtwagenchauffeur voor vrouwen. In december hebben twee informatiesessie en intakegesprekken met potentiële deelnemers plaatsgevonden.

Leerwerktraject Onderwijs

Vermeldenswaardig is ons leerwerktraject Workshopleider Techniek dat wij samen met HET LAB Rotterdam voor de tweede keer uitvoeren en dat tot in maart 2024 zal doorlopen. Het traject oriënteert deelnemers op de wereld van onderwijs in Nederland en bereidt hen voor op lesgeven. Een gemêleerde groep, bestaande uit Syrische, Iraanse, Turkse, Oekraïense en Nederlands laaggeletterde deelnemers volgt dit intensieve traject met veel enthousiasme. Doel van het traject, naast de oriëntatie op de wereld van onderwijs, is dat deelnemers uiteindelijk zelfstandig workshops kunnen verzorgen en dat ze gekoppeld worden aan organisaties of scholen om ook echt aan de slag te gaan. Met diverse scholen en organisaties hebben wij inmiddels contact om te kijken of onze deelnemers mee kunnen lopen of op freelancebasis workshops kunnen verzorgen. Een van de deelnemers is zelfs al aan een school gekoppeld waar hij aan het werk kan als onderwijsassistent.

Ook vermelden wij graag dat we inmiddels zijn gestart met het nieuwe leerwerktraject SamenZorgen waarvan de kick-off met twintig geïnteresseerde deelnemers aan het eind van het jaar met groot succes heeft plaatsgevonden. Dit leerwerktraject, waarmee wij in 2024 verder aan de slag gaan, biedt deelnemers de kans om aan het werk te gaan in de thuiszorg. Het gaat om een traject dat deelnemers voorbereidt op schoonmaken, koken en andere huishoudelijke taken, met aandacht voor het sociale aspect, zoals een praatje maken of samen boodschappen doen. Dit nieuwe traject biedt mogelijkheden aan mensen die geen opleiding hebben genoten of voor wie een opleiding te hoog gegrepen is, en is daarom onder meer ook heel geschikt voor deelnemers vanuit het deelprogramma SamenStarten. Zo kunnen bijvoorbeeld de gastvrouwen die vanuit SamenStarten op het kantoor van Mano leren en werken hier kansrijk naar doorstromen. De gastvrouwen zorgen wekelijks voor koffie en thee tijdens de trainingen, die plaatsvinden op ons kantoor en in de Coolenkit. Daarnaast zorgen ze ervoor dat het kantoor er netjes uitziet waardoor zij ervaring opdoen met schoonmaak, met het werken met een schema én leren ze samenwerken met anderen.

Contracten

Verder hebben we 'Op weg naar bouw' georganiseerd, een rondleiding over de bouwplaats van KWS, marktleider in de wegenbouw en productie van asfalt in Nederland. Verder hebben wij 'Mano op het dak' georganiseerd, een werkbezoek bij 'Groene Dak' dat zich bezighoudt met duurzame daken en isolatie. Hier kregen deelnemers informatie over een leerwerktraject met kansen op een baan. Bijzonder succesvol was het [bezoek aan steigerbouwer Bilfinger](#) dat maar liefst vier contracten heeft opgeleverd. Na het behalen van hun VCA contract konden de deelnemers meteen aan de slag met een traject waarin zij tijdens hun baan verder worden opgeleid.

Tot slot vinden wij het belangrijk om te vermelden dat wij steeds vaker worden benaderd voor samenwerking. Zo heeft het Erasmus MC ons benaderd om te samen na te denken over hoe we statushouders kunnen enthousiasmeren voor een baan in de zorg. Verder staan er ook steeds meer lijntjes open naar organisaties die actief zijn in de bouw. We hopen dat we op deze manier meer deelnemers die in de bouw geïnteresseerd zijn in samenwerking met een bouwbedrijf een rondleiding te kunnen aanbieden bij een bouwproject. Verder heeft 'Wijk Energie Werkt' ons benaderd om samen te werken, op advies van twee oud-deelnemers van Samen aan de Slag die bij deze sociale onderneming zijn aangenomen. Zo kunnen we gaan onderzoeken of we ook een traject kunnen opzetten of in ieder geval deelnemers kunnen gaan begeleiden richting werk in de installatie van duurzame energie. Verder heeft het in aanbouw zijnde Landverhuizersmuseum Fenix ons laten weten graag te willen gaan samenwerken in aanloop naar de opening in 2025. Mogelijk kunnen deelnemers hier rondleidingen gaan verzorgen of als gastheer/vrouw optreden. Als laatste gaan we op korte termijn samenwerken met De Doelen en het Maritiem Museum die beiden plekken voor vrijwilligerswerk in de aanbieding hebben. Gesprekken over de inhoudelijke samenwerking hebben inmiddels plaatsgevonden.

Resultaten Samen aan de Slag

Inhoudelijke resultaten

- Deelnemers hebben soft skills ontwikkeld, hun netwerkvaardigheden vergroot en een verhoogd zelfvertrouwen bij sollicitaties en hun presentatie.
- Deelnemers hebben hun Nederlands verbeterd en hebben zich praktische vaardigheden eigengemaakt, zoals computervaardigheden en Engels.
- Deelnemers hebben stappen richting de arbeidsmarkt gezet door hard skills te ontwikkelen binnen de logistiek, als rijinstructeur, vrachtwagenchauffeur of als workshopleider techniek met een oriëntatie op het onderwijs in Nederland.
- Deelnemers vergrootten hun netwerk met werkgevers, medestudenten en andere professionals.
- Deelnemers leerden over de Nederlandse arbeidscultuur en de regelgeving en praktische consequenties van een nieuwe baan.
- Werkgevers leerden over intercultureel werken, maakten kennis met onze deelnemers en hebben hun eerste woordjes Arabisch geleerd.
- Deelnemers met een eerste baan konden met problemen of vragen terecht bij contactpersonen van Stichting Mano voor een soepelere start.
- Studenten zijn begeleid bij hun studie, waardoor zij betere studieresultaten behalen.

2.1.4. SamenProgrammeren

Doelstelling

SamenProgrammeren is een intensief en duurzaam opleidingstraject traject van drie maanden, gericht op een toekomst als IT-professional. Onder begeleiding van Abboud Mourad, professioneel programmeur en ervaringsdeskundige, worden deelnemers opgeleid in programmeren. Ook maken zij actief kennis met de IT-sector tijdens masterclasses, netwerkbijeenkomsten en digital coffees. Een persoonlijke coach begeleidt deelnemers vanaf de intake tot aan het maken van hun eigen toekomstplan en de concrete stappen richting een stage of werkplek. Ook worden deelnemers gedurende de eerste maanden na uitstroom begeleid op de werkvloer. Ons doel is dat deelnemers na deelname aan dit traject:

- Een goede stevige basis hebben in front-end programmeren (HTML, CSS, Javascript, REST API, AJAX, JQuery, Bootstrap, React) en de basis van back-end programmeren (Nodejs, Express, python, Django) beheersen.
- Opgeleid zijn tot basisprogrammeurs; zij kennen de basis van de programmeertalen en -codes en werken met Javascript, SQL en NoSQL.
- Beschikken over de benodigde hard en soft skills om werk te vinden en te behouden;
- Onderdeel zijn van een professioneel netwerk;
- Hun kansen hebben vergroot voor een carrière als programmeur, bijvoorbeeld een concrete vervolgstap hebben gezet in hun loopbaan, zoals een vervolgopleiding, stage of betaalde baan.
- Na het succesvol doorlopen van dit opleidingstraject beschikken deelnemers over een certificaat en referentie vanuit Stichting Mano en weten zij hoe en waar zij effectief kunnen solliciteren. Doel is om elke deelnemer een plek te geven in de IT wereld, waar ze ofwel verder kunnen leren, ofwel als junior aan de slag kunnen.

Verloop van de activiteiten

Bij SamenProgrammeren blijft de animo voor de bootcamp groot: tijdens de sollicitatieperiodes stromen de mailtjes met motivaties binnen en ook daarna blijven mensen zich aanmelden via de mail. Zo hebben we vaak al een wachtlijst voor de eerstvolgende bootcamp. Het was dan ook opnieuw een koud kunstje om voldoende groepen te draaien en voldoende deelnemers te behalen. Sterker nog, we hebben het voorgenomen aantal ruim overschreden. Daarbij is het belangrijk om te vermelden dat er veel vrouwelijke deelnemers hebben meegedaan. Onder de deelnemers, allen woonachtig in Rotterdam, zijn de vrouwen net iets in de meerderheid. Het is mooi om te zien hoe deelnemers tijdens dit traject echt groeien. Zij stappen bij de intake vaak binnen met een houding van 'ik weet niet of ik dit kan' en presenteren aan het eind van het traject trots voor de hele groep hun eigen codeer- of programmeerproject waarbij zij bijvoorbeeld een deel van een website hebben gecodeerd. Je merkt aan de deelnemers hoe belangrijk het toekomstperspectief is dat door de

bootcamp SamenProgrammeren wordt geboden. Dit motiveert de deelnemers enorm en geeft hen echt handvatten om te bouwen aan een goede toekomst in Rotterdam en Nederland, ook als ze de stap vanuit een azc of de noodopvang naar een eigen woning nog moeten maken. Want ook vanuit azc's of de noodopvang, waar wij dagactiviteiten organiseren, hebben we meerdere mensen de kans kunnen bieden om mee te doen aan de bootcamp.

Absoluut vermeldenswaardig was het allereerste IT Networking Event dat wij hebben georganiseerd voor onze community van (oud)studenten en geïnteresseerde bedrijven die op deze manier de kans kregen om elkaar te ontmoeten. Met dit event, dat ook in 2024 op het programma staat, willen we de aandacht nog eens op ons waardevolle programma SamenProgrammeren vestigen. Deelnemers krijgen in een informele sfeer de kans om zich te presenteren naar IT-bedrijven toe en deze bedrijven kunnen op hun beurt kennismaken met onze junior developers die echt staan te popelen om aan de slag te gaan. Voor een deelnemer leverde dit zelfs direct een arbeidscontract op. De eerste editie van dit event in februari 2023 was [een groot succes](#) met tussen de 65-70 deelnemers. Port of Rotterdam, Port of Opportunities, Visma Software en partner Code Matrix Zone waren aanwezig en/of betrokken bij de organisatie van het evenement.

Community

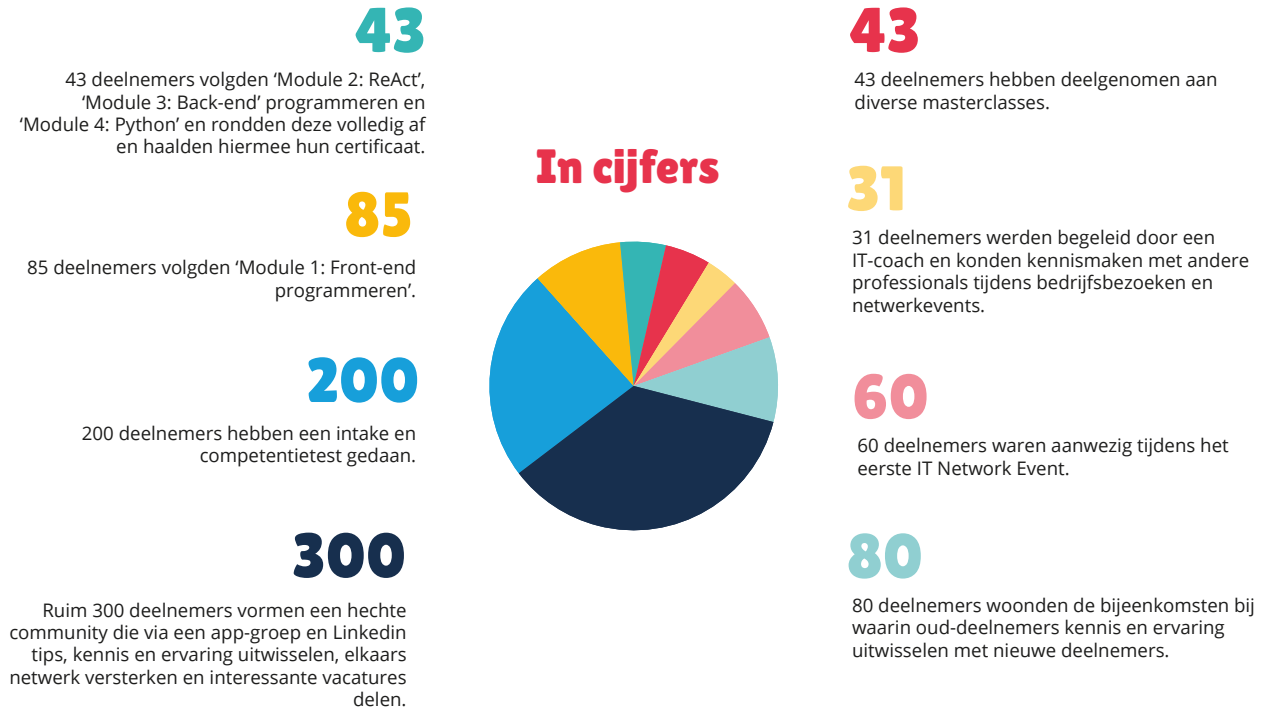
Waardevol waren ook dit jaar de aanvullende masterclasses WordPress, Security, Scrum, CV & networking en data analyse omdat deze worden verzorgd door partners uit de IT-wereld. Zo konden we deze bijeenkomsten benutten om ook te netwerken, koffie te drinken en om deelnemers de kans te bieden vragen te stellen over alles wat komt kijken bij werken in de IT. Zo werd de masterclass Security bijvoorbeeld verzorgd door Exact Business, Scrum door een gecertificeerde trainer van Scrum International en CV en Networking door onze partner Webhelp.

Als laatste kunnen wij met trots stellen dat wij sinds het begin van SamenProgrammeren in 2020 inmiddels [een community](#) hebben opgebouwd van ruim driehonderd (oud)studenten die samen tips, vraag en antwoord, werkervaring, en vacatures delen middels een appgroep. De afstudeer/kick-off momenten die wij standaard organiseren door het combineren van een certificaatuitreiking van een oude groep met de start van een nieuwe groep hebben hier aan bijgedragen. Ook nodigen wij hierbij donateurs en IT-bedrijven uit, zoals CarePay van CEO Kees van Lede die wij kennen via de fondsenwerving van Stichting Mano en die dit jaar tijdens een bezoek aan onze stichting liet weten dat hij met zijn bedrijf vaak op zoek is naar getalenteerde en enthousiaste junior developers. Oudstudenten/trainers van SamenProgrammeren die inmiddels een goede baan hebben binnen de IT zijn verder actief binnen de IT & Job-coaching van de bootcamp. Nieuwe studenten kunnen altijd bij hen aankloppen met vragen rond opleiding en werk. Zij willen op deze manier iets terugdoen voor de community. Ook hebben we afgelopen jaar doorgebouwd aan ons netwerk van bedrijven die mogelijkheden voor werk in huis hebben. In samenwerking met partner Port of Opportunities proberen wij ook met korte video's en/of pitches de verschillende deelnemers en hun kwaliteiten onder de aandacht te brengen van bedrijven die interessante werkplekken hebben. De organisatie werkt hard om binnen de Rotterdamse haven mogelijkheden voor werk voor onze deelnemers in kaart te brengen om duurzame matches te kunnen maken.

Resultaten SamenProgrammeren

Inhoudelijke resultaten

- Deelnemers hebben verschillende programmeertalen geleerd die hen een goede basis bieden op weg naar een vervolopleiding of baan in de IT-sector.
- Deelnemers konden meedoen aan tal van trainingen en workshops van ons programma SamenDoorSamen om hun vaardigheden en skills te verbeteren op het gebied van taal, soft skills, cv maken en solliciteren en jezelf presenteren.
- Deelnemers hebben een netwerk gevormd dat van waarde kan zijn voor hun toekomst in Nederland.
- Deelnemers hebben kennism gemaakt met de werkvloer binnen de IT-sector door op bezoek te gaan bij bedrijven en deel te nemen aan netwerkbijeenkomsten.
- Deelnemers kregen meer zelfvertrouwen en geloof in eigen kansen en hebben toekomstperspectief.
- Deelnemers zijn volledig zelfredzaam geworden doordat zij betaald werk hebben gevonden binnen IT.

2.1.5. SamenEmanciperen

Doelstelling

Via diverse workshops, thematische bijeenkomsten en praatgroepen zetten we in op verdere participatie en empowerment van met name vrouwelijke statushouders. Door activiteiten te organiseren die specifiek voor vrouwen toegankelijk zijn, op tijdstippen en locaties die hen passen, met thema's ingebracht door de vrouwen en met additionele mogelijkheden voor kinderen (zoals opvang), zorgen we voor een programma waar vrouwen in een veilige setting worden geïnformeerd, geïnspireerd en geactiveerd. De verschillende workshops bieden ons de kans om de deelnemende vrouwen goed in beeld te krijgen en om, indien nodig, hen verder te kunnen ondersteunen of doorverwijzen naar andere activiteiten of instanties. Zo bereiken we vrouwen die anders niet snel de deur uitgaan en motiveren we hen om na deelname door te stromen naar andere activiteiten. Het programma stellen we samen in samenspraak met deelnemers en vrouwelijke rolmodellen. Tijdens de activiteiten wordt er op een laagdrempelige wijze gesproken over voor de vrouwen relevante thema's, zoals ouderschap, arbeidsparticipatie en gezondheid en wordt met hen de taal geoefend.

Ook organiseren wij bijeenkomsten voor mannen die hen de kans bieden een netwerk op te bouwen en samen te praten over hun nieuwe rol in een nieuw land, over vaderschap en opvoeden en andere voor mannelijke deelnemers relevante thema's. Tijdens de workshops hebben deelnemers de mogelijkheid om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen en door samen activiteiten te ondernemen, worden de deelnemers geactiveerd en kunnen zij hun sociale netwerk vergroten en versterken. Er is veel animo voor het programma SamenEmanciperen. Veel vrouwen en mannen waarderen de activiteiten waar zij niet alleen aan de taal kunnen werken, maar ook praktische vaardigheden kunnen ontwikkelen. We zien dat de activiteiten bijdragen aan een verhoogd zelfvertrouwen en meer activering.

Verloop van de activiteiten

Binnen SamenEmanciperen zijn we trots op het feit is dat we opnieuw oud-deelnemers van het deelprogramma mochten verwelkomen als nieuwe, zeer gewaardeerde collega's. Dareen uit Syrië weet als geen ander met een flinke dosis humor deelnemers te motiveren om mee te doen aan de verschillende activiteiten die wij organiseren. Ze vervult op deze manier een belangrijke rol binnen de werving en zorgt ervoor dat deelnemers trouw naar de lessen blijven komen. Om deze reden is Dareen dan ook dit jaar [in dienst getreden bij Stichting Mano](#). Verder is oud-deelnemer en afgestudeerd ervaringsdeskundige Iman bij ons in dienst getreden. Zij was al belangrijk binnen SamenEmanciperen omdat zij hielp vertalen bij activiteiten en extra Nederlandse les verzorgde voor vrouwelijk deelnemers. Inmiddels werkt zij als activiteitenbegeleider op de eerder genoemde noodopvanglocatie Silja Europa. Ook oud-deelnemer en afgestudeerd ervaringsdeskundige Batoul is na haar stage bij Mano, als onderdeel van haar studie Maatschappelijk zorg, bij ons in dienst getreden als projectmedewerker binnen de Rotterdamse noodopvang. Vanuit de klusjestraining (zie

verderop) zijn ook nog eens twee deelnemers aan de slag gegaan als gastvrouw binnen Stichting Mano. Zij bereiden als vrijwilliger bijvoorbeeld leslokalen voor bij trainingen door deze onder meer te voorzien van koffie en thee. [Deelnemer en ervaringsdeskundige Karima](#) loopt stage bij Stichting Mano en verricht veel belangrijk werk door activiteiten voor vrouwen te organiseren en als laatste doet Pilatesdocente Fahime inmiddels mee aan ons leerwerktraject Workshopleider Techniek. Fahime, een deelneer uit Iran was in haar land ook sportdocent en wil hier in Rotterdam graag mee verder. Ze heeft tijdens de lessen voor SamenEmanciperen laten zien hoe bedreven zij is. Zij is op dit moment dan ook bezig met het behalen van een officieel certificaat om pilateslessen te kunnen verzorgen in Nederland. Via een startbudget volgt zij de cursus.

Fietsles

Naast de goed bezochte cursussen en trainingen onder de noemer 'Veerkracht, participatie & emancipatie voor vrouwelijke statushouders' hebben we veel themabijeenkomsten en praatgroepen op basis van de behoeften van de doelgroep uitgevoerd. Zo zijn we bijvoorbeeld aan de slag gegaan met het thema Verkeersveiligheid in combinatie met fietslessen. Een vrijwilliger verzorgde de fietsles, Centrum Bikes Rotterdam stelde fietsen beschikbaar en Nieuw Netwerk Rotterdam hielp met vrijwilligers bij het begeleiden van de deelnemers. Het leverde mooie bijeenkomsten op en [veel trots onder de deelnemers die het fietsen onder de knie kregen](#) en zich nu op de fiets door Rotterdam kunnen begeven. Ook de klusjestraining was opnieuw een succes. Een groepje vrouwelijke deelnemers is heel gemotiveerd aan de slag gegaan met de training over gereedschap, hoe meet je iets af, hoe timmer je iets. Vanuit de doelgroep kwam de wens om te leren schilderen en dus hebben we aandacht besteed aan onderwerpen als: hoe plak je iets af, welke materialen gebruik je, wel of niet schuren, etc. Overige lessen gingen over water en elektra, bijvoorbeeld een sifon vervangen of de stoppen wisselen, maar ook over houtbewerken. Uiteindelijk hebben de deelnemers zelf houten onderzetters gemaakt door deze zelf te zagen, te schuren en te beschilderen.

Razend populair zijn de beautymiddagen waarvan we er veel meer hebben georganiseerd dan we van tevoren hadden gepland. Deze bijeenkomsten zijn van grote waarde om dat vrouwen van verschillende achtergronden hier informeel samen kunnen zijn en hun netwerk binnen Rotterdam kunnen uitbreiden. Leuk om te vermelden is dat deze beautymiddagen worden verzorgd door een Syrische deelnemer, Maya, die dit jaar ook als stagiair bij SamenDoorSamen is gestart vanuit haar opleiding Maatschappelijke Zorg bij Albeda. Zij weet de beautymiddagen mooi in te vullen en zorgt ervoor dat de deelnemende dames even echt in de watten worden gelegd met aandacht voor make-up, schoonheidsmaskers en huidverzorging. Omdat de beautymiddagen zo geliefd zijn, hebben we deze ook uitgevoerd voor gemixte groepen met deelnemers van SamenDoorSamen en statushouders die in afwachting van hun woning in Rotterdam op cruise ferry Silja Europa verblijven waar wij in opdracht van Gemeente Rotterdam dagactiviteiten organiseren.

Verhalen delen

Een groot succes was de training 'Storytelling – verhalen van statushoudersvrouwen'. Deze training is dit keer vanuit ons netwerk verzorgd door twee trainers uit Syrië organisatie Little Einstein. Deze organisatie verzorgt, naast bijles voor kinderen in rekenen, ook trainingen voor volwassenen. De trainers Salam en Ruba Rahmleh hebben de dames getraind in de vaardigheid van 'positief en inspirerend verhalen vertellen' met behulp van verschillende oefeningen en activiteiten. De workshop legde de nadruk op positief denken, teambuilding, het versterken van luistervaardigheden en respect voor elkaars meningen. De deelnemers hebben verder gewerkt aan het opbouwen van hun eigen verhalen en het versterken van hun spreek- en expressievaardigheden. Op de laatste dag van de workshop definieerde elke dame haar huidige identiteit. Iedere deelnemer stelde zich voor wie ze wil zijn in de samenleving, identificeerde stappen om haar doelen te bereiken en hoe zij daarbij kan omgaan met obstakels. Duidelijk was dat er een hechte groep was ontstaan en de reeks werd dan ook feestelijk afgesloten met muziek, dans en zang. Ook werd tijdens de activiteit De Nieuwe Rotterdammert, waar deelnemers actief de taal leren, netwerken en Rotterdam ontdekken door samen een krant te maken, aandacht besteed aan storytelling middels het onderdeel 'Column schrijven'. Verschillende vrouwelijke deelnemers van SamenEmanciperen hebben op deze manier hun verhaal verteld dat als column is gepubliceerd in een van de dit jaar verschenen edities.

Resultaten SamenEmanciperen

In cijfers

Inhoudelijke resultaten

- De deelnemers zijn geactiveerd en gestegen binnen de competentiematrix voor wat betreft de leefdoelgebieden Sociaal netwerk, Taal en Welbevinden & Zelfontplooiing.
- De deelnemers hebben meer kennis over diverse thema's die voor hen relevant zijn, zoals arbeidsparticipatie, opvoeding en gezondheid.
- De deelnemers hebben nieuwe contacten opgedaan en hun sociale netwerk vergroot en versterkt.
- De deelnemers hebben hun talenten ontdekt en ontwikkeld.
- In de diverse workshops konden deelnemers hun talenten ontdekken en ontwikkelen.

2.1.6. Activiteiten voor kind en gezin

Doelstelling

Door de toename van activiteiten voor kinderen en gezinnen de afgelopen jaren is dit subtraject ontwikkeld. Er is grote behoefte aan activiteiten specifiek gericht op kinderen van statushouders. Binnen Rotterdam worden procentueel gezien meer alleenstaanden gehuisvest, maar dit betekent niet dat er zich onder de statushouders die in Rotterdam wonen geen kinderen bevinden. Door gezinshereniging en/of geboorte kennen we steeds meer statushouders die inmiddels een gezin hebben. We organiseren daarom verschillende activiteiten voor gezinnen en kinderen. We merken dat deze kinderactiviteiten veel ontmoeting tot stand brengen tussen ouders en kinderen en dat de gezinnen bovendien geactiveerd en gestimuleerd worden om ook zelf meer activiteiten te ondernemen. Naast activering en ontmoeting, merken we dat er ook behoefte is aan meer educatieve ondersteuning en hulp bij (intercultureel) opvoeden. In 2023 wilden we het programma gericht op kinderen voortzetten en uitbreiden.

Het aanbod van activiteiten voor kinderen en hun ouders hebben we de afgelopen jaar flink uitgebreid en doorontwikkeld binnen het traject SamenOpgroeien. De doen wij op basis van het contact en de band die wij inmiddels met kinderen en gezinnen hebben opgebouwd en dankzij input van onze ervaringsdeskundigen. Samen met de gezinnen brengen wij in kaart welke behoefte aan ondersteuning kinderen hebben. Zo richten de activiteiten zich op het stimuleren van goede schoolprestaties, participatie, talentontwikkeling en een toename van zelfvertrouwen en sociaal-emotionele weerbaarheid van kinderen. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan de rol van ouders bij de ontwikkeling van hun kinderen.

Verloop van de activiteiten

Met alle kinderactiviteiten kunnen we terugkijken op een gezellig, druk en succesvol jaar met heel veel, enthousiaste deelnemers en vrijwilligers. Naast onderwijsondersteuning waren er sociale, ontspannende activiteiten waarbij horizonverbreding en talentontwikkeling centraal stonden, waren er veel activiteiten gericht op psychosociale begeleiding en weerbaarheid. Ook werden verschillende activiteiten voor ouders georganiseerd in het kader van opvoedondersteuning en ouderbetrokkenheid. Zie voor een uitgebreide omschrijving van de activiteiten voor de subdoelgroep: Kinderen & gezinnen hoofdstuk 2.3 SamenOpgroeien.

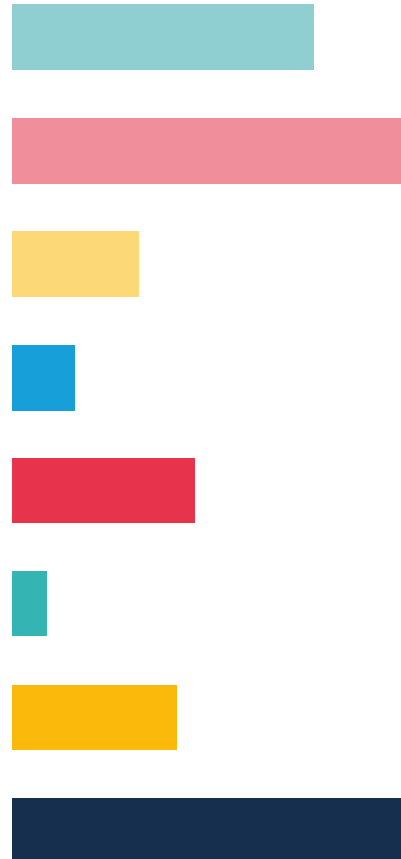

Resultaten Activiteiten voor kind en gezin

In cijfers

- 32** 32 gezinnen werden wekelijks begeleid door een gezinsmaatje.
- 42** 42 kinderen hebben wekelijks bijles gehad en/of zijn begeleid met taalcoaching en/of deden mee aan interactief voorlezen.
- 13** 13 kinderen hebben deelgenomen aan 'Weerbaarheids- en zelfvertrouwenstraining', een training kickboksen als assertiviteitstraining en/of verschillende creatieve workshops.
- 6** 6 kinderen hebben deelgenomen aan het maken van 'Het Nieuwe Rotterdammertje' tijdens de workshop Journalistiek.
- 19** 19 ouders hebben deelgenomen aan de cursus 'Intercultureel opvoeden in Nederland' en aan diverse praatgroepen voor moeders en vaders.
- 3** 3 ouders deden mee aan de cursus 'EHBO bij kinderen'.
- 17** 17 ouders deden mee aan een training over opvoeding en onderwijs in Nederland.
- 42** 42 kinderen en 18 ouders hebben deelgenomen aan diverse sociale en sportieve activiteiten bij onder meer Fun Forest, het Wereldmuseum, Blijdorp en Maastheater.

De inhoudelijke resultaten worden uitgebreid omschreven in het hoofdstuk SamenOpgroeien.

2.1.7. SamenVeerkrachtig

Doelstelling

SamenVeerkrachtig is gericht op de sociaal-emotionele veerkracht van deelnemers. De 'zachte' randvoorwaarden van participatie en meedoen worden (verder) ontwikkeld en verdiept. Er is met name aandacht voor thema's als emancipatie, eenzaamheid, psycho-educatie, stressverlichting en taboe's. Verder worden moeilijke onderwerpen zoals psychische problematiek, opvoedvraagstukken en relationele uitdagingen aangeraakt en besproken in een veilige setting. Veiligheid en onvoorwaardelijke acceptatie staan centraal in dit onderdeel waarin de persoonlijke context en achtergrond van de deelnemer in het middelpunt staat. Door het werken met ervaringsdeskundigen en vanuit een vertrouwensband, hebben wij de mogelijkheid om moeilijke onderwerpen te bespreken met deelnemers, hier over te leren en deze expertise te delen met andere professionals, de overheid en maatschappelijke organisaties. SamenVeerkrachtig heeft als insteek om preventief te werken, heeft een signalerende functie en waar nodig worden deelnemers doorverwezen naar professionele hulp.

Sterk aan dit programma is dat het complementair is aan andere trajecten van SamenDoorSamen. Activiteiten en expertise worden gedeeld binnen SamenOpgroeien, SamenEmanciperen en het Opleidingsprogramma Ervaringsdeskundigheid. Ook hebben we dit jaar veel samengewerkt in de noodopvang van asielzoekers en vluchtelingen uit Oekraïne en hebben wij ook hier veel kunnen betekenen voor de mentale gezondheid van bewoners. We werken binnen SamenVeerkrachtig verder samen met vele partners die cursussen en trainingen geven aan de deelnemers.

Verloop van de activiteiten

Binnen SamenVeerkrachtig hebben gebouwd aan een heel divers team aan geestelijk verzorgers, zowel met islamitische als christelijke achtergrond die naast professionals van Avant sanare, Room of Listening, De Stadscoalitie en een stresscoach, actief zijn binnen het 'Psychologisch spreekuur' en de 'Geestelijke verzorging'. Zo hebben wij Hussain, een Farsi sprekende mental health professional aangenomen, en ook Al Sadiq, een Soedanese mental health professional, is als stagiair bij ons aan de slag gegaan. In de poule van geestelijke verzorgers hebben we verder, Cihat die Turks spreekt en Jamal die het Arabisch goed beheerst. Deelnemers kunnen zo gesprekken aanvragen in hun eigen taal. Het is heel bijzonder om te zien hoe positief deelnemers reageren op de gesprekken met geestelijk verzorgers en mental health professionals en dat deze echt een groot verschil kunnen betekenen voor de deelnemers. Zij geven aan dat zij vaak na de zes à zeven sessies veel rustiger zijn, minder stress ervaren, de zaken meer op een rijtje hebben en weer verder kunnen met een toekomstplan om hun leven in een gewenste richting te bewegen. Op deze manier wordt duidelijk dat het delen van het eigen verhaal en dat waar deelnemers mee rond lopen, echt heel belangrijk is en voor veel ontspanning zorgt. Er valt echt iets van hun schouders en zij durven de stap te zetten

naar een behandeling waar dat nodig is. Het uitpufspreekuur wordt tevens al maar breder ingezet want in opdracht van Gemeente Rotterdam zijn wij dit jaar ook aan de slag gegaan met een pilot op het gebied van mentale ondersteuning binnen de noodopvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Op deze manier raakt onze aanpak van SamenVeerkrachtig echt gevestigd. Het bewijst dat deze aanpak werkt en dat dit spreekuur voor heel veel deelnemers echt een belangrijk verschil maakt. Iedereen ziet dat het werkt en daar mogen we best heel trots op zijn. Ook hebben wij ervaringsdeskundige opgeleid tot mental buddies die bezoekers van het uitpufspreekuur nog enkele weken kunnen begeleiden wanneer dit nodig is, bijvoorbeeld omdat ze heel eenzaam zijn of iemand nodig hebben die het uitstroomplan begeleidt.

Mindfulness

We hebben het aanbod van de activiteiten verder verbeterd en afgestemd op de doelgroep. Zo hebben we bijvoorbeeld samen met het Fahm Instituut, dat mindfulness retraites organiseert voor moslims en christenen, een training mindfulness ontwikkeld vanuit Islamitisch perspectief zodat deze beter aansluit bij de belevingswereld van onze deelnemers. Samen met vrouwelijke ervaringsdeskundigen die actief zijn op doorstroomlocatie Silja Europa hebben we zo middels brainstormsessies een training mindfulness ontwikkeld vanuit een ander religieus perspectief. Aandacht werd besteed aan rust vinden in jezelf door middel van spiritualiteit, mindfulness en ademhalingstechnieken. De uitvoer van deze training is ook heel goed verlopen voor een gemixte groep moslims en christenen. Naast cultureel sensitief hebben we dus ook religieus sensitief gewerkt. De training valt onder 'Trainingen vanuit de doelgroep zelf' omdat dit echt in samenspraak en naar behoefte van de doelgroep is vormgegeven. Ook hebben we in samenwerking met Avant sanare de training 'Who cares' uitgevoerd, waarbij we deelnemers stimuleren om mensen in hun omgeving te ondersteunen, hen leren hoe zij kunnen psychosociale problematiek kunnen signaleren. Op deze manier hebben we de deelnemers ook inzicht gegeven in hoe zij zichzelf kunnen helpen. Deze benadering zorgt ervoor dat we meer mensen bereiken en dat mensen ook meer openstaan voor psychosociale problematiek. Op die manier hebben we mensen meer tools meegegeven om in actie te komen als ze mentale problemen in hun familie, in de lesgroep of bij henzelf herkennen.

Interessant was verder dat wij workshops hebben georganiseerd in samenwerking met Momentum waarin deelnemers aan de slag gingen met het vinden van hun weg in Rotterdam, met de good practices die komen kijken bij het creëren van een goed thuis en een sterk netwerk, onder meer ook middels het gebruik van social media. Via deze workshops is het onderzoek 'Becoming a Rotterdammer' gevoed dat we samen met Momentum hebben gehouden om meer inzage te krijgen in wat statushouders helpt bij het uitstippelen van een succesvolle route naar volledige integratie en participatie. Samen met ervaringsdeskundigen en deelnemers hebben we gebrainstormd over wat hen heeft geholpen en de resultaten hebben wij met elkaar en de onderzoekers van Momentum gedeeld. Meer informatie over dit onderzoek is te lezen in het hoofdstuk over Kennisdeling. We hebben aandacht besteed aan het delen van ervaringsverhalen over psychische problematiek. Zo

zijn bijvoorbeeld verschillende columns van ervaringsdeskundige en collega Firas op onze website en via social media gepubliceerd. Zijn columns zijn geïnspireerd door het leven in de noodopvang en gaan ook over wat dit leven in onzekerheid, in de wachtstand, mentaal met je doet.

Lotgenotenbijeenkomst

Een memorabel moment afgelopen jaar was de Lotgenotenbijeenkomst die wij na de vreselijke aardbeving in Syrië en Turkije hebben georganiseerd in samenwerking met Vluchtelingenwerk en Avant sanare. Deelnemers van onze programma's SamenDoorSamen, SamenGroeien en mensen uit de noodopvang kwamen hier samen om ervaringen te kunnen delen, om samen te kunnen rouwen en om vragen te stellen. Velen van hen hadden familie of bekenden in het rampgebied. Dankzij onze partners en expertise konden we snel een bijeenkomst opzetten. We organiseerden kleine groepjes waarin mensen, onder begeleiding van een mental health professional, met elkaar in gesprek konden. De bijeenkomst was heel verdrietig, maar zorgde ook voor veel steun omdat mensen samen hun verdriet konden delen en samen konden praten. Aanvankelijk waren er ook veel mannen die praktische ondersteuning zochten omdat zij familie in het rampgebied hadden en te onrustig waren om te praten. Ze wilden in eerste plaats weten wat wij voor hen konden betekenen. Wij hebben hen uitgelegd dat het onmogelijk is om praktisch op afstand van betekenis te zijn in dit soort situaties en gaandeweg raakten toch ook zij in gesprek in de kleine praatgroepen en zo verdween de weerstand, merkte je dat ze toch wel gingen praten en zo beseften dat ze wel degelijke hun verhaal kwijt moesten en stress en verdriet moesten ventileren. Avant sanare heeft, geïnspireerd door onze Lotgenotenbijeenkomst, nog een tweede bijeenkomst georganiseerd. Het was heel fijn dat wij de mensen deze bijeenkomst konden aanbieden om zo toch wat te kunnen betekenen voor alle deelnemers die getroffen waren door het leed als gevolg van de aardbeving.

Resultaten SamenVeerkrachtig

In cijfers

Inhoudelijke resultaten

- De deelnemers ervaren een vermindering van psychische druk en stress door trainingen, ontspannende activiteiten, gesprekken met geestelijke verzorgers en het spreekuur waardoor er meer ruimte komt voor zelfontwikkeling.
- De deelnemers hebben meer kennis gekregen en ervaringen uitgewisseld over thema's die voor hen relevant zijn, zoals stress, psychische problematiek, instanties, opvoeding en mentale gezondheid.
- Deelnemers hebben nieuwe contacten opgedaan en hun sociale netwerk vergroot.
- Door het tot stand brengen van een betere samenwerking tussen partijen in de stad is de doorverwijzing van deelnemers verbeterd. Deelnemers zijn doorverwezen naar professionele hulp waar dat nodig was.
- Er is steeds meer kennis over psychische problematiek bij het team en mogelijkheid tot casusbespreking met professionals. Ook is er meer intercultureel besef bij het team, de ervaringsdeskundigen en de deelnemers waardoor culturele miscommunicatie wordt voorkomen.
- Door onze opgedane ervaring en expertise kunnen wij een steeds grotere bijdrage leveren op het gebied van kennisdeling over psychosociale problematiek.
- Het door ons ingezette uitpufspreekuur geniet steeds meer erkenning en we hebben het ook uit kunnen rollen binnen andere projecten waarin wij actief zijn.

2.1.8. Opleidingsprogramma Ervaringsdeskundigheid

Doelstelling

Sinds de opstart van het programma SamenDoorSamen hebben wij ervaren dat de trainingen en andere activiteiten die wij organiseren nog meer impact hebben als we ervaringsdeskundigen inzetten als trainers en rolmodellen. In 2020 hebben wij binnen een pilot acht ervaringsdeskundigen opgeleid en deze pilot is uitgebreid geëvalueerd. Met de opgedane ervaring en evaluatie van de afgelopen twee groepen studenten hebben wij de opleiding verdiept en uitgebreid om een nieuwe groep op te leiden in 2022 en 2023. De ervaringsdeskundigen worden niet alleen ingezet binnen SamenDoorSamen, maar ook bij de programma's SamenOpgroeien en SamenGroeien. De ervaringsdeskundigen gaan bij de programma's aan de slag als trainer, begeleider, maatje, ambassadeur en consultant binnen de Stichting. Zij treden ook naar buiten met hun verhalen, waardoor er meer bekendheid en draagvlak ontstaat rondom thema's zoals vluchtelingen, integratie en armoede. Tegelijkertijd zetten zij zich actief in om ideeën, problemen, mogelijke oplossingen en de rol van Stichting Mano op de (politieke) agenda te zetten en het debat actueel te houden. Zo vertegenwoordigen onze ervaringsdeskundigen Stichting Mano op verschillende bijeenkomsten, evenementen, expertmeetings, etc. In 2023 wilden wij minimaal zestien ervaringsdeskundigen opleiden en hen een intensief programma aanbieden waarin zij leren om hun ervaringsverhaal vorm te geven en in te zetten, maar ook over gesprekstechnieken, maatschappelijke begeleiding, het geven van trainingen en presentaties, lobby en taboeonderwerpen zoals huiselijk geweld en psychische problematiek.

Verloop van de activiteiten

Kers op de taart binnen ons Opleidingsprogramma Ervaringsdeskundigheid was dit jaar de [diploma-uitreiking](#) eind mei waar alle deelnemers trots hun certificaat in ontvangst namen nadat zij middels een pitch, presentatie of toespraak het aanwezig publiek hadden toegesproken. Veel ervaringsdeskundigen hebben hun kennis en vaardigheden ook al meteen in de praktijk gebracht. Zij hebben bijvoorbeeld hun verhaal gedaan tijdens informatiemomenten over mentale gezondheid of over Stichting Mano. Een aantal ervaringsdeskundigen was of is nog steeds actief in de noodopvang. Zij organiseren daar bijvoorbeeld kleine activiteiten, zoals praatgroepen of uitstapjes. Zij nemen dan bijvoorbeeld de bewoners van de noodopvang voor vrouwen mee naar de Spido of naar Hotel New York. Ervaringsdeskundigen hebben ons bovendien enorm geholpen met het wegwerken van de wachtlijst met toekomstige deelnemers. Zo hebben zij geholpen met het voeren van intakegesprekken en op deze manier nuttige ervaring opgedaan. Zoals al eerder vermeld zijn Karima en Batoul, actief als respectievelijk stagiaire en collega en is Yousef aan de slag gegaan als trainer in de noodopvang. Ook Dareen hebben wij al eerder genoemd en geroemd als nieuwe collega en ster in het motiveren van de doelgroep en het waarborgen van hun aanwezigheid tijdens de activiteiten die wij organiseren. Naast de afgestudeerde ervaringsdeskundigen uit ons reguliere opleidingsprogramma hebben we ook nog eens drie andere, externe ervaringsdeskundigen opgeleid als mental buddy. Zij ondersteunen

bij het uitpufspreekuur van het deelprogramma SamenVeerkrachtig, gericht op de psychosociale gezondheid van deelnemers.

Vrijwilliger bij de verkiezingen

Een groot succes was de [inzet van ervaringsdeskundigen tijdens de verkiezingen](#) voor de Provinciale Staten en waterschappen in maart en tijdens de Tweede Kamerverkiezingen in november. Nieuwe Rotterdammers gingen vanuit Stichting Mano aan de slag als vrijwilliger op een stembureau tijdens de verkiezingen. Een mooie stap voor nieuwkomers om echt mee te durven doen met de democratie, want veel vluchtelingen komen uit landen waar er geen democratie is. De ervaringsdeskundigen konden zo een mooi steentje bijdragen en kregen tegelijkertijd de kans om van dichtbij te zien hoe de democratie werkt. Ook gaven zij feedback op het aanmeldsysteem voor vrijwilligers van het team dat de verkiezingen in Rotterdam organiseert. Een ander hoogtepunt was de iftar waarbij onze ervaringsdeskundigen [aanschoven bij en in gesprek gingen met burgemeester Aboutaleb](#). Het evenement werd georganiseerd in de 'Ramadan dialoog- en ontmoetingstent' van Stichting Openhaard met als doel om diverse Rotterdammers met elkaar in gesprek te brengen over het thema 'Naar elkaar omzien'. De ervaringsdeskundigen konden hier goed al hun opgedane kennis en vaardigheden in de praktijk brengen, zoals gespreks- en luistertechnieken en het geven van feedback. Ook zijn wij heel tevreden over het gegeven dat wij steeds meer vragen en verzoeken krijgen van kleinere organisaties die ook met ervaringsdeskundigen willen werken of dit al doen. Zij kloppen onder meer bij ons aan voor informatie over trainingen. Wij delen dan met veel plezier ons lesplan, geven tips en zijn uiteraard ook bereid om trainingen te verzorgen en onze expertise te delen. Op basis van deze tweede groep die het volledige Opleidingsprogramma Ervaringsdeskundigheid heeft doorlopen willen we het lesprogramma nog eens goed onder de loep nemen, verder verfijnen, de methodologie herschrijven en vervolgens ook beschikbaar stellen voor andere organisaties.

Resultaten Opleidingsprogramma Ervaringsdeskundigheid

In cijfers

Inhoudelijke resultaten

- Deelnemers hebben vaardigheden ontwikkeld die zij kunnen inzetten bij hun toekomst in Nederland als ervaringsdeskundigen en die verder reikten dan alleen het werk als ervaringsdeskundigen.
- Deelnemers hebben zelfvertrouwen opgebouwd, zijn 'empowered', geloven en vertrouwen meer in eigen kunnen, worden als professional gezien en behandeld en dat geeft een gevoel van (eigen)waarde.
- Deelnemers hebben werkervaring opgebouwd.
- De deelnemers hebben een breder netwerk opgebouwd, er zijn vriendschappen ontstaan en er is veel bereidheid elkaar te helpen, bijvoorbeeld met het vinden van leuke vacatures.
- De ervaringsdeskundigen worden standaard binnen Stichting Mano ingezet bij nieuwe trainingen voor intern of extern gebruik en die zijn ontwikkeld met hulp van ervaringsdeskundigen.
- Deelnemers zetten hun vaardigheden in voor hun community door zelf activiteiten te starten, moeilijke onderwerpen bespreekbaar te maken, zoals stress en vaccinatie-angst, en aan de slag te gaan bij andere organisaties die werken met statushouders.
- Deelnemers zijn in dienst getreden bij Stichting Mano en zijn gewaardeerde collega's geworden.

2.1.9. SamenUit

Doelstelling

Ontmoetingen en het leggen van bestendige contacten spelen een belangrijke rol binnen al onze activiteiten, maar in het bijzonder binnen dit programmaonderdeel. Daarbij gaat het niet alleen om de ontmoeting tussen statushouders onderling, maar vooral ook om het tot stand brengen van contacten tussen nieuwe Rotterdammers en hun wijk- en stadsgenoten die al langere tijd in Rotterdam wonen. We organiseren culturele en sportieve activiteiten, maar ook bijeenkomsten specifiek gericht op het tot stand brengen van ontmoeting. Deelnemers kunnen op deze manier de taal oefenen en hun netwerk uitbreiden. Ze leren de stad beter kennen, gebruiken de Rotterdampas en worden geactiveerd om er uiteindelijk ook zelf op uit te gaan. We organiseren minimaal een uitstapje per maand met per keer tussen de vijf en twintig deelnemers.

Verloop van de activiteiten

SamenUit lijkt wel ieder jaar nog weer beter te lopen. Door mee te gaan met een sociale activiteit werden veel nieuwkomers wegwijs gemaakt en geactiveerd, waardoor ze zelf ook sneller besluiten om op pad te gaan met de Rotterdampas. Het kwam zo zelfs steeds vaker voor dat wij een uitstapje aankondigen en dan van een deelnemer horen dat hij/zij zelf hier al naartoe is geweest, gemotiveerd door deelname aan ons project. Ook het contact met Rotterdamse vrijwilligers voegt echt iets toe. Het biedt de deelnemers de kans om de taal te oefenen, om in een informele setting Nederlands te durven spreken, iets gezelligs te ondernemen met een maatje en het netwerk verder uit te breiden. Mooi was dat we dit jaar ook met gemixte groepen op pad zijn gegaan, met deelnemers van verschillende projecten die onder de paraplu van Mano vallen. Naast de statushouders van SamenDoorSamen is er ook ruimte voor Rotterdammers met een migratie-achtergrond van SamenGroeien, voor statushouders die nog in de Rotterdamse noodopvang verblijven en voor vluchtelingen uit Oekraïne voor wie wij via ons project SamenSterk dagbesteding, locatiemanagement, taalbootcamps en toeleiding naar opleiding en werk organiseren. Daarnaast zijn ook nog eens ruim dertig vrijwilligers actief geweest binnen SamenUit in 2023.

En mooie uitstapjes waren er volop. Zo werden er bezoeken gebracht aan [Fotomuseum Rotterdam en Hotel New York](#), aan de expositie [Roaring twenties in Chabotmuseum](#) en aan een theatervoorstelling in het Maaspodium. Ook werden er twee concerten bezocht van het [Philharmonisch Orkest](#) in de Doelen en waren wij, dankzij een mooie samenwerking met KPN, van de partij bij het [Koningsdagconcert](#) dat voorafgaand van het bezoek van de koninklijke familie aan Rotterdam op Koningsdag in Ahoy werd gehouden. Dit was heel bijzonder voor onze deelnemers, omdat ook Koning Willem-Alexander en Koningin Máxima aanwezig waren. Velen droomden van een selfie met het koninklijk paar wat dan helaas weer niet mogelijk was. Onvergetelijk was ook het [bezoek aan Kinderdijk](#). Heel veel deelnemers waren hier nog nooit geweest en ook het tochtje met de boot, de waterbus, ernaartoe werd zeer

gewaardeerd. We hebben er heel veel mooie foto's gemaakt en iedereen was onder de indruk van zoveel molens bij elkaar en hoe men deze de polder droog kan houden. Ook noemenswaardig was het [uitje naar het Rijksmuseum](#) dat ook dankzij onze samenwerking met KPN mogelijk werd gemaakt. Met een bijna volle touringcar – er waren maar liefst tachtig aanmeldingen! – gingen wij op pad en gingen we met Rembrandt op de foto, die aldaar met zijn schilderspalet rondliep. En we konden wel blijven kijken naar De Nachtwacht en andere beroemde werken die wij alleen uit boeken of van het internet kenden. Voor verreweg de meeste deelnemers was het de eerste keer in het Rijksmuseum.

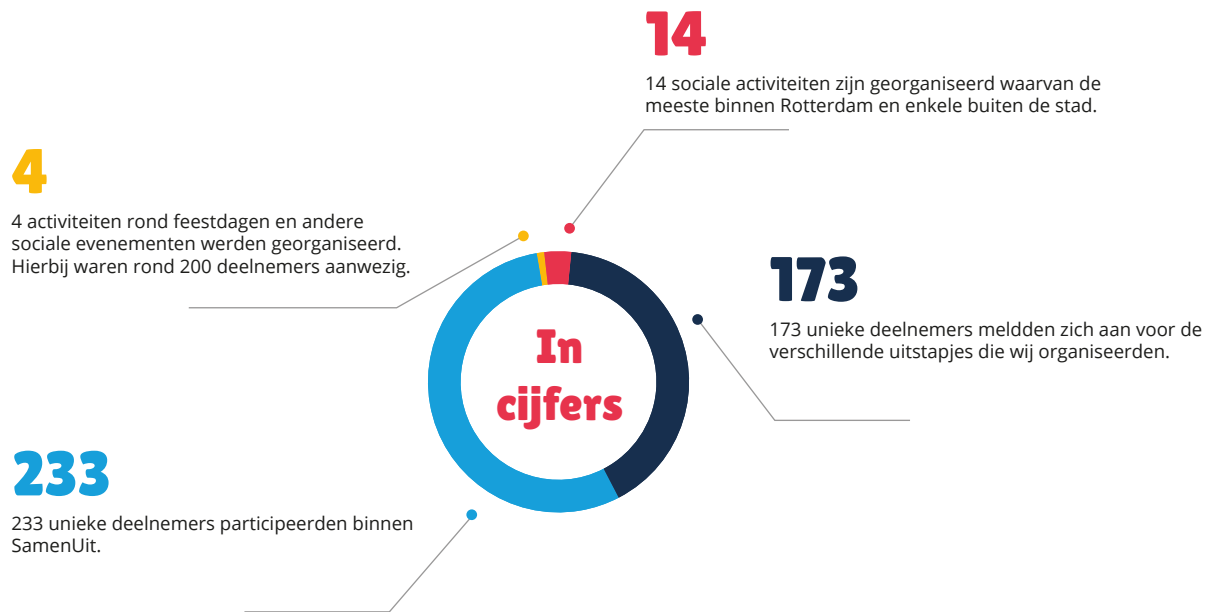
Ook gingen we naar een voetbalwedstrijd van Feyenoord in de Kuip wat echt een onmisbaar Rotterdams avondje werd en kregen we vrijkaartjes voor muziekfestival Motel Mozaïque dat ook door verschillende deelnemers is bezocht. Uniek was het uitstapje naar Kasteel de Haar waar niemand van ons ooit was geweest. Deelnemers vonden het sprookjesachtig, ook dankzij de mooie ligging in de bossen. Onvergetelijk was ook het bezoek aan North Sea Jazz dankzij vrijkaartjes van de Rotterdamse Uitdaging. En er stond nog veel meer op het programma, zoals een concert van de [Arabische zangeres Nai Barghouti met het Klesmerorkest](#) en 'Proms: Christmas Classics' in de Doelen, een bezoek aan Depot Boijmans en samen de Euromast op. Gezelligheid was er volop tijdens de barbecue ter afsluiting van de ramadan, tijdens het Global Village feest ter afsluiting van onze sportdag en tijdens de winterborrel die wij aan het einde van het jaar organiseerden. Ook organiseerden we verschillende evenementen rond feestdagen uit de verschillende culturen van onze deelnemers. Zo waren er verschillende iftars en vierden we voor het eerst Yalda, een zonnewendefeest uit de Farsi-cultuur.

We hebben in 2023 hard gewerkt om veel nieuwe vrijwilligers bij SamenUit te betrekken, door oproepjes te plaatsen en door in samenwerking met onze collega Kees, coördinator vrijwilligers en stagiaires binnen Stichting Mano, speciaal voor SamenUit de vrijwilligersrol van cultureel maatje te ontwikkelen. Sommige vrijwilligers vinden het leuk om één keer mee te doen, anderen willen graag regelmatig mee, om samen met de deelnemers te kletsen en kennis te maken. De interactie tussen de deelnemers en vrijwilligers is heel goed. Er wordt veel in het Nederlands gepraat om de taal te oefenen. Bij het eerder genoemde 'Roaring twenties' in het Chabotmuseum werd bijvoorbeeld met alle aanwezigen een gesprek gevoerd waarin iedereen iets vertelde over hun leven in Rotterdam en hun band met de stad. Zowel Rotterdammers als nieuwkomers vertelden over hun ervaringen.

Resultaten SamenUit

Inhoudelijke resultaten

- Deelnemers hebben de Nederlandse taal in een informele setting kunnen oefenen.
- Deelnemers hebben meer kennis over de Rotterdamse en Nederlandse cultuur vergaard.
- Deelnemers hebben nieuwe contacten opgedaan en hebben een groter sociaal vangnet. Zij hebben de mogelijkheid te netwerken of problemen waar ze tegenaan lopen te bespreken.
- Deelnemers zijn geactiveerd om zelf ook op pad te gaan in Rotterdam.
- Deelnemers zijn hun Rotterdampas actiever gaan gebruiken.
- Deelnemers konden zich ontspannen en afstand nemen van de zorgen en problemen. Zo worden isolatie en problemen als depressie en somberheid voorkomen of verminderd.
- Deelnemers hebben meer zelfvertrouwen.

2.1.10. Kennisdeling, kennisvergaring en capaciteitsversterking

Doelstelling

Bij Stichting Mano en SamenDoorSamen vinden we het belangrijk om ons continu bij te scholen en te informeren over nieuwe ontwikkelingen en thema's die van belang zijn voor ons werk met statushouders. Daarnaast willen wij de resultaten en inzichten overdraagbaar maken, delen met andere organisaties die met statushouders werken en inzetten op een groter draagvlak binnen de doelgroep en de samenleving in het algemeen. Op die manier dragen onze programma's bij aan verbetering van het welzijn van statushouders in Rotterdam op korte termijn en lange termijn. Door samen met de doelgroep een integrale aanpak te ontwikkelen en verbeteren en die met een breder publiek te delen kan deze op de lange termijn ook worden ingezet op landelijk niveau. Om dit te bereiken delen we kennis, expertise en nieuws vanuit de stichting, treden ervaringsdeskundigen met hun verhalen en kennis naar buiten als ambassadeurs en organiseren we tientallen trainingen die niet alleen interessant zijn voor projectmedewerkers van SamenDoorSamen maar ook voor andere organisaties die met statushouders werken.

Verloop van de activiteiten

[Het bezoek van het Ministerie van Justitie en Veiligheid \(J en V\) aan ons werk binnen de Rotterdamse noodopvang](#) was binnen 'Kennisdeling' afgelopen jaar echt een hoogtepunt en een heel groot compliment voor alle partijen en personen die hier een steentje aan hebben bijgedragen. Een delegatie van het ministerie, onder leiding van directeur-generaal Migratie Annet Bertram kwam specifiek op bezoek om te leren van de Rotterdamse aanpak binnen de noodopvang die wij vanuit ons programma SamenDoorSamen hebben uitgerold en waarin wij optreden als welkome humane toevoeging aan de begeleiding van het COA. De menselijkheid die wij met de inzet van onze professionals, ervaringsdeskundigen en vrijwilligers toevoegen aan het aanbod speelt hierin een belangrijke rol. We hebben de delegatie een uitgebreide rondleiding gegeven en alles verteld over onze aanpak, ervaring en expertise. Ook ervaringsdeskundigen en vrijwilligers gingen in gesprek met Bertram en haar delegatie. Eerder betuigde ook staatssecretaris Eric van der Burg (ook J en V) zich enthousiast over de gang van zaken op het schip 'waar verschillende partijen samenwerken om kleinschalige opvang te creëren waar de menselijke factor wordt gewaardeerd en waar aandacht is voor trauma en stress', zo schreef hij destijds.

Koningin Máxima

Ook werden we regelmatig door samenwerkingspartners uitgenodigd om te vertellen over ons werk en onze aanpak. Zo werden we bijvoorbeeld gevraagd om op de Inspiratiedag van Het Begint Met Taal een inspiratiesessie te verzorgen over het begeleiden van nieuwkomers naar werk. Collega Mosab, stagiaire Maya en ervaringsdeskundige en vrijwilliger Loc hebben tijdens deze dag twee keer een workshop gegeven over onze Toekomsttraining. Als kers op de taart konden zij ook nog [in gesprek](#)

[met niemand minder dan Koningin Máxima](#) die de dag kwam openen. Hoogtepunt was verder het [Digi-Taalfestival](#) in de Week van Lezen en Schrijven. Wij organiseerden dit festival in de wijk over Laaggeletterdheid vanuit het Rotterdamse taalnetwerkoverleg samen met DOCK, Stichting Lezen en schrijven, Bibliotheek Rotterdam, Alsare en SOL. Doel van het festival was om te tonen welke partijen er in de wijk actief zijn op het gebied van laaggeletterdheid en het gebrek aan digitale vaardigheden. Ook werd met het festival beoogd om onderlinge samenwerking te versterken. Het werd een vrolijk festival op woensdagmiddag voor het hele gezin met activiteiten voor kinderen, een taalmarkt waar verschillende organisatie zich konden presenteren, voorlezen uit Gruffalo, lekker eten en drinken uit verschillende culturen en een luchtkasteel. Na afloop zijn wij samen met Bibliotheek Rotterdam aan de slag gegaan met een draaiboek zodat andere samenwerkingspartners in bijvoorbeeld de wijken Lombardijen, Schiebroek en Delfshaven ook een festival kunnen gaan organiseren. Verder hebben we ook trainingen verzorgd over Positieve Psychologie, bijvoorbeeld de workshop 'Positieve Psychologie in de NT-2 klas' op de NT2-conferentie in Bunnik waarover ook [een artikel](#) is verschenen. Naar aanleiding van die training zijn er ook weer nieuwe aanvragen binnengekomen vanuit diverse andere organisaties. Zo heeft collega Anouk deze workshop Positieve psychologie ook nog gegeven aan dertig docenten bij het ROC Mondriaan in Den Haag. Als laatste hebben we samen met onze ervaringsdeskundigen gegeven aan medewerkers van Bibliotheek Rotterdam en vrijwilligers van DUO for a JOB over '[Interculturele communicatie](#)' en 'De begeleiding van anderstalige gezinnen'.

Becoming a Rotterdammer

Verder willen wij ook graag de aandacht vestigen op het feit dat wij samen met New Momentum, een Rotterdams onderzoek- en adviesbureau op het snijvlak van social media en sociale verandering, meedoen aan een al eerder genoemd groot groot onderzoek getiteld 'Becoming A Rotterdammer', 'Een Rotterdammer Worden'. Het onderzoek wil succesfactoren in kaart brengen en onderzoeken wat de manier is geweest waarop succesvolle statushouders hun weg hebben gevonden in Rotterdam. Welke lessen kunnen we meenemen voor andere statushouders, zodat ook zij vlot en goed gaan participeren? Samen met onze ervaringsdeskundigen hebben wij advies geleverd en feedback gegeven op de enquête tijdens focusgroepen. Vervolgens hebben de ervaringsdeskundigen de enquêtes vertaald en verspreid onder de doelgroep. De enquête is ingevuld door zo'n negentig personen die zijn geworven via Stichting Mano en vervolgens zijn onze ervaringsdeskundigen getraind om interviews af te nemen en die zijn getranscribeerd. Uit de enquête en de interviews kwam naar voren welke statushouders succesvol integreren en participeren in Rotterdam en met die mensen is New Momentum in gesprek gegaan om te kijken: wat heb jij nou specifiek gedaan om goed te kunnen integreren. Van die lessons learned heeft het advies- en communicatiebureau een social media campagne gemaakt om ook andere nieuwkomers de lessen die leiden tot succes bij te brengen. Wij waren in dit onderzoek, samen met de Erasmus Universiteit, de grootste partner omdat wij advies leverden vanuit onze expertise, doelgroep en ervaringsdeskundigen. We beschouwen dit dan ook als een belangrijk onderdeel binnen onze kennisdeling in 2023. New Momentum deelde halverwege het jaar al een mooi onderzoeksresultaat waaruit blijkt dat de Eritrese doelgroep die bij Stichting Mano actief is geweest het heel goed doet, vooral op het onderdeel 'je thuis voelen in de stad'. Trots zijn we op het gegeven dat zij hierbij constant Stichting Mano als succesfactor noemen. Het onderzoeksverslag is [hier](#) te lezen.

Een kijkje in de keuken bij Stichting Mano

Onlangs waren de werkcoaches/inburgeringsconsulenten van team Statushouders te gast bij Stichting Mano om kennis te maken met de Arabische taal en cultuur. Het doel van het bezoek was het vergroten van de achtergrondkennis over Syrische statushouders.

Een werkcoach vertelt: "Als werkcoaches/inburgeringsconsulenten spreken wij dagelijks Syrische statushouders. Om hen goed te kunnen begeleiden bij hun inburgering en zoektocht naar werk, is kennis van de wet maar zeker ook kennis van hun achtergrond erg belangrijk."

Resultaten Kennisvergaring, capaciteitsversterking & kennisdeling

8

8 ervaringsverhalen werden gedeeld in het kader van Voorlichting d.m.v. 'Storytelling' en campagnes via social media en online en offline pers en onze eigen krant De Nieuwe Rotterdamert.

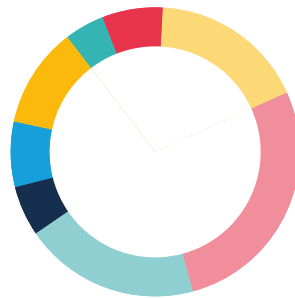
12

12 collega's volgden de 'Training bespreekbaar maken van echtscheiding en huiselijk geweld voor professionals'.

20

20 collega's, vrijwilligers en/of stagiairs volgden de 'Training maatschappelijke begeleiding (motiverende gespreksvoering, feedback training, oplossingsgericht werken e.d.)'.

In cijfers

31

18 professionals en/of vrijwilligers woonden 'Thema-avonden landeninformatie' bij.

13

13 (ervaringsdeskundige) collega's volgden de 'Training signaleren en ondersteunen van statushouders met psychosociale problematiek'.

49

49 Diverse professionals, stagiairs en vrijwilligers van Stichting Mano volgden diverse trainingen voor capaciteitsversterking.

10

10 professionals, projectteam en stagiairs volgden de 'Training Interculturele communicatie en Intercultureel opvoeden'.

35

35 medewerkers van samenwerkingspartners volgden 'Diverse trainingen voor kennisoverdracht'.

Inhoudelijke resultaten

- Collega's, vrijwilligers en/of stagiairs kregen nuttige handvatten voor het uitvoeren van maatschappelijke begeleiding op het gebied van motiverende gespreksvoering, feedback training en oplossingsgericht werken.
- Ervaringsdeskundige collega's weten hoe zij psychosociale problematiek kunnen signaleren en hoe zij statushouders die deelnemen aan ons programma op dit gebied kunnen ondersteunen.
- Professionals, collega's en stagiairs zijn bewust van culturele verschillen in communicatie en opvoeding en weten hier adequaat mee om te gaan.
- Collega's weten hoe zij echtscheiding en huiselijk geweld bespreekbaar kunnen maken in gesprek met de doelgroep.
- Professionals en/of vrijwilligers verkregen nuttige informatie over de landen waaruit onze doelgroep grotendeels afkomstig is.
- Professionals, stagiairs en vrijwilligers van Stichting Mano hebben verschillende vaardigheden, capaciteiten en kennis verbeterd, versterkt en/of uitgebreid om het werk met onze doelgroep nog beter uit te kunnen voeren.

2.2. SamenGroeien

2.2.1 SamenGroeien voor volwassenen

Doelstelling

SamenGroeien is een integraal begeleidingsprogramma dat Rotterdamse gezinnen, veelal met een migratieachtergrond, ondersteuning biedt bij de onderdelen in hun leven die zelfredzaamheid en optimale participatie naar vermogen bevorderen. Uiteindelijk doel is dat de gezinnen in staat worden gesteld zelf de regie te nemen bij vermindering van hun armoedesituatie en dat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen binnen een positief en veilig pedagogisch klimaat. De gezinnen worden bij ons aangemeld vanuit onze eigen (taal)projecten of de VoorleesExpress, en via wijkteams of andere samenwerkingspartners. Aan de hand van een uitgebreid intakegesprek door een vast contactpersoon worden, samen met de gezinsleden, het niveau, de persoonlijke doelen en gezinsdoelen in kaart gebracht. Voor elke deelnemer wordt vervolgens een individueel plan opgesteld met individuele doelen waaraan wordt gewerkt. Voor de uitvoering van dit plan kunnen zij gebruik maken van een divers les- en activiteitenprogramma, krijgen ze individuele begeleiding van een vast contactpersoon en in veel gevallen wordt het gezin begeleid door een gezinsmaatje dat elke week bij hen thuis komt om hen te ondersteunen bij de diverse hulpvragen. Daarnaast voeren we een onderzoek uit, zodat we een beter beeld krijgen van de doelgroep en de algemene en specifieke problemen in de gezinnen. Hiervoor selecteren we een aantal gezinnen waarbij we, samen met een ervaringsdeskundige die de taal spreekt, een diepte-interview afnemen.

Verloop van de activiteiten

Ook in 2023 hebben de gezinsmaatjes binnen SamenGroeien bewezen welk belangrijk werk zij verrichten als steunpilaren voor de gezinnen en binnen het programma. Zij bouwen een vertrouwensband op met deelnemers en gezinnen, brengen de situatie en eventuele problematiek in kaart, zij verbinden de gezinnen met de wijk en instanties in de stad en koppelen terug wat de professionals van Mano kunnen betekenen binnen het traject. Ook dragen ze bij aan de verbetering van het pedagogische klimaat, de uitbreiding van het netwerk en motiveren zij deelnemers en gezinnen richting activatie en zelfredzaamheid. Trots zijn wij op onze stagiairs die de rol van gezinsmaatjes op zich hebben genomen en zo belangrijk werk hebben verricht binnen SamenGroeien. Opvallend is hoe belangrijk de gezinsmaatjes zijn in het signaleren van armoede, aangezien zij echt bij de mensen thuis komen. Deelnemende ouders staan financieel niet sterk, vooral in de gezinnen waar een alleenstaande moeder verantwoordelijk is voor alle inkomsten. Gezinsmaatjes kunnen tijdens het huisbezoek al snel vaststellen dat er hulp nodig is, dat de woonruimte te klein is of dat er geen goede meubels of goede matrassen zijn. Naast armoede wordt vaak ook snel duidelijk dat er sprake is van een gebrek aan kennis van instanties in Rotterdam. Vaak is er zo voor een gezinsmaatjes meteen vanaf het begin werk aan de winkel om in samenwerking met professionals van Mano het gezin goed te informeren over met welke hulpvraag je waar terecht kunt.

De inzet van de gezinsmaatjes heeft tot mooie successen geleid. Soms zijn dat kleine, maar op persoonlijk vlak zeer belangrijke verbeteringen. Bijvoorbeeld een gezin waarin het zoontje heel graag wilde leren skeeleren, terwijl de moeder niet wist hoe dit aan te pakken. Het gezinsmaatjes is samen met hen naar buiten gegaan om hier stap voor stap aan het werken waardoor moeder en kind grote vooruitgang hebben geboekt op het gebied van ouderbetrokkenheid. Nu zijn ze zelfstandig aan het oefenen en heel dankbaar dat ze deze activiteit voortaan samen kunnen uitvoeren. Ook voor het zelfvertrouwen van de moeder is dit heel goed geweest. Een ander succesverhaal was van deelnemer Arezou, een gescheiden moeder die heel graag wilde studeren. Via de inzet van een gezinsmaatje is dit gelukt. Zij was hierdoor zo geïnspireerd en gemotiveerd dat zij in het buurthuis in haar wijk andere vrouwen ook is gaan motiveren en ondersteunen om te gaan studeren. Zij volgde via SamenGroeien ook het Opleidingsprogramma Ervaringsdeskundigheid en door deze trainingen te volgen en kennis te maken met veel verschillende organisaties heeft zij nu al veel vrouwen verder kunnen helpen om iets te ondernemen op het gebied van talent ontdekken, studeren en het combineren van het moederschap met zelfontwikkeling. Zo heeft ze haar eigen opgedane ervaring ingezet om anderen te motiveren en zelfvertrouwen te geven en is zij inmiddels succesvol uit het programma uitgestroomd. Een ander mooi verhaal is van een SamenGroeien gezin, bestaande uit een alleenstaande moeder met vier kinderen. De financiële situatie van het gezin was precair, ook omdat de scheiding nog maar net achter de rug was en de moeder nog studeert. Via het Tesselschade Fonds hebben we ondersteuning in studiekosten kunnen regelen. Het gezinsmaatjes signaleerde naast de financiële problematiek ook dat de kinderen in bed plassen. Vanuit ons netwerk en via Kinderhulp is voor de juiste matrassen gezorgd en moeder en kinderen zijn geïnformeerd over en doorverwezen naar een huisarts voor een behandelplan. Zo hebben we ondersteuning op maat kunnen bieden.

Stress

Soms zijn problemen echter dermate nijpend en heerst er zoveel stress dat de meest urgente hulpvragen eerst (deels) moeten worden opgelost, voordat deelnemers de rust vinden om ook aan andere activiteiten binnen het programma mee te doen. Zo heeft een context van hoge energieprijzen en inflatie ervoor gezorgd dat veel deelnemers en gezinnen op het spreekuur of bij hun contactpersoon aanklopten met financiële problemen. De intensiteit van ondersteuning die op dit gebied nodig was zorgde ervoor dat deelnemers minder vlot bij andere activiteiten belanden. Problemen zijn dan vaak zo nijpend dat het de deelnemers, als gevolg van alle door deze problemen veroorzaakte zorgen, op dat moment vaak nog ontbeert aan de ruimte in hun hoofd om deel te nemen aan een training die meer gericht is op de toekomst. Voor de gemoedstoestand is het dan van belang om eerst prangende kwesties op te voordat deelnemers de stap kunnen maken naar zelfontwikkeling of het toewerken naar de uitbreiding van het netwerk of een stappenplan richting nuttige dagbesteding. De schone lei is onmisbaar en de stress moet worden weggenomen voordat deelnemers de rust hebben om bijvoorbeeld de toekomsttraining te volgen. Ook zijn er problemen die niet kunnen worden weggenomen door gezinsmaatjes, bezoek aan het spreekuur of door deelname aan trainingen. Een professional van Mano moet dan echt maatwerk leveren om een deelnemer of deelnemend gezin verder te helpen. Dit geldt bijvoorbeeld voor urgentieverklaringen voor gezinnen die echt te klein wonen. Een urgentie aanvragen laten wij bijvoorbeeld niet over aan een gezinsmaatje omdat er veel papierwerk bij komt kijken. Hetzelfde geldt voor een aanvraag voor financiële ondersteuning bij een fonds omdat dit vanuit de stichting moet worden ingediend. Het is tijdrovend, maar vaak wel noodzakelijk om deze ondersteuning op maat te bieden en het uiteindelijke resultaat schept uiteraard veel voldoening voor alle betrokkenen. Tegelijkertijd zorgt dit er ook voor dat we in sommige gevallen ten bate van kwaliteit minder bereiken qua kwantiteit.

Van deelnemer naar hulpverlener

Waardevol is dat deelnemers van SamenGroeien vaak op een gegeven moment vrijwilliger worden of als ervaringsdeskundige stagiaire bij ons aan de slag gaan. Ze bloeien op en willen zich graag inzetten voor andere Rotterdammers met een migratieachtergrond. Opvallend is dat velen ook kiezen voor de opleiding 'Maatschappelijke zorg' omdat zij na de ontvangen ondersteuning en opgedane ervaring ook graag andere mensen met dezelfde problematiek willen gaan helpen. Een mooi voorbeeld is de door ons opgeleide ervaringsdeskundige [Estabragh](#) die er als stagiair in slaagt om veel Iraanse vrouwen te motiveren mee te doen aan onze activiteiten. En ook [Rasha](#) die als deelnemer van SamenDoorSamen bij ons is begonnen en als deelnemer van SamenGroeien stage heeft gelopen bij Stichting Mano volgt momenteel een opleiding om andere nieuwkomers te kunnen ondersteunen. Rasha: "Bij Stichting Mano leerde ik hoe belangrijk het is om zelfstandig te worden en anderen te helpen. Gaan werken, een opleiding doen, niet alleen thuisblijven, maar iets doen, actief zijn, hier in de maatschappij. Ik besepte hoe belangrijk het is om mensen te helpen en dat ik hier als ervaringsdeskundige een belangrijke rol in kan spelen. Ik kwam vanuit Syrië naar Nederland en had in het begin geen hulp. Nu ben ik hier om mensen te helpen die net in Rotterdam aankomen." Tot slot benoemen we graag dat veel deelnemers van SamenGroeien meedoen aan ons leerwerktraject Workshopleider Techniek, waar zij alles leren over wat werken in het onderwijs betekent en worden opgeleid om workshops techniek voor basisschoolkinderen te verzorgen. Dit gaat wel vaak om deelnemers die hoogopgeleid zijn in het land van herkomst waardoor zij makkelijker kunnen aansluiten bij een training op niveau in het Nederlands.

Resultaten SamenGroeien Activiteiten voor volwassenen

In cijfers

73 volwassenen en hun gezinnen zijn bereikt met ondersteuning vanuit SamenGroeien. Zij volgden een uitgebreide intake met een plan en mindmap om aan eigen en gezinsdoelen te werken.

73

15

15 deelnemers zijn door een persoonlijke coach begeleid en/of ondersteund richting werk en studie.

32 gezinnen zijn intensief begeleid, met een vast contactpersoon en deelname aan diverse activiteiten.

32

15

15 deelnemers deden mee aan verschillende modules en cursussen met hard skills op het vlak van heftruckchauffeur, onderwijs en IT.

51 deelnemers maakten meerdere keren gebruik van het doorlopend spreekuur met vragen en problemen rondom hun (financiële) administratie of gingen te rade bij hun contactpersoon van Mano.

51

15

15 deelnemers deden mee aan werkbezoeken, hebben kleding voor hun sollicitatie of een baan kunnen uitzoeken bij 'Dress for Success' en/of namen deel aan netwerkwandelingen of- bijeenkomsten.

39 deelnemers deden mee aan laagdrempelige 'Conversatielessen A1, A2, B1 en B2'.

39

44

44 deelnemers deden mee aan diverse activiteiten op het gebied van ontspanning, ontmoeting, horizonverbreding (storytelling, praatgroepen, themaworkshops, creatieve workshops).

9 deelnemers hebben de workshops 'Digitale vaardigheden basis & plus' en/of de workshop 'Financiële Administratie en (digitale) communicatie met instanties' gevolgd.

9

98

98 deelnemers deden mee aan 'Sociale en ontmoetingsactiviteiten' en 'Sport- en spelactiviteiten'.

10 deelnemers maakten zich digitale kantoorvaardigheden eigen gericht op werk, zoals Excel, Word en Powerpoint en/of volgden bijles Engels en/of wiskunde ter ondersteuning van hun studie.

10

35

35 vrouwen namen deel aan een training op het vlak van vrouwen empowerment en/of bezochten de beautymiddagen.

6 deelnemers hebben meegedaan aan bijeenkomsten van de Toekomsttraining.

6

36

36 deelnemers volgden themaworkshops over intercultureel opvoeden, echtscheiding, huiselijk geweld en relatieproblemen en assertiviteit.

17 deelnemers deden mee aan diverse trainingen op het vlak van arbeidsparticipatie, zoals het opstellen van een cv, online solliciteren, sociale media & motivatiebrief schrijven en/of aan diverse bijeenkomsten gericht op het ontwikkelen van persoonlijke en sociale vaardigheden.

17

17

17 deelnemers volgden trainingen over begeleiding bij psychosociale problematiek en of laagdrempelige cursussen op het gebied van de ontwikkeling van (mentale) gezondheidsvaardigheden.

7 deelnemers deden mee aan de training 'Eerste hulp bij psychosociale problematiek bij vrienden en familie' en/of volgden de cursus 'Mentaal weerbaar'.

7

Inhoudelijke resultaten

- Gezinnen en individuele deelnemers met multiproblematiek zijn gezien en gehoord: zij hebben (weer) een aanspreekpunt wanneer zij tegen dingen aanlopen. Dit verlaagt de stress en vergroot het sociale vangnet.
- Gezinnen en individuele deelnemers worden doorverwezen naar bestaande hulpverlening en organisaties in de stad.
- Gezinnen en individuele deelnemers zijn geactiveerd en hebben meer vertrouwen in henzelf en de toekomst. Zij hebben een stappenplan met persoonlijke doelen waar zij aan willen werken en nemen daardoor zelf de regie bij het verbeteren van hun situatie.
- Gezinnen en individuele deelnemers hebben een vergroot sociaal-maatschappelijk netwerk, doordat zij konden aansluiten bij het netwerk van Mano en samen met vrijwilligers hier actief aan werken.
- Deelnemers zijn beter op de hoogte van hun mogelijkheden, van bestaande instanties en organisaties in de stad die iets voor hen kunnen betekenen en van regelgeving waarvan zij gebruik kunnen maken.
- Deelnemers ontdekken hun talenten en zijn actiever in de wijken doordat zij deelnemen aan diverse activiteiten en op die manier andere mensen ontmoeten.
- Deelnemers hebben hun taalvaardigheden verbeterd en hebben meer zelfvertrouwen in het spreken van de Nederlandse taal doordat zij een maatje hebben met wie zij de taal kunnen oefenen, door deelname aan taalcursussen, activiteiten en/of een taalmaatje en raakten geïnspireerd hier verder mee aan de slag te gaan.
- Een groot aantal deelnemers heeft regelmatige dagbesteding door deelname aan de activiteiten van Mano en partners.
- Veel vrouwelijke deelnemers zijn empowered, weten beter wat zij willen en hebben de eerste stappen gezet richting een verhoogde (maatschappelijke) participatie.
- Een aantal deelnemers heeft een gezondere leefstijl door verbeterde vaardigheden op het vlak van fysieke en mentale gezondheid. Indien nodig hebben deelnemers ondersteuning gekregen bij of zijn doorverwezen voor psychische problematiek, waardoor zij hier minder last van hebben en dit hun functioneren minder/niet meer in de weg staat.

2.2.2 SamenGroeien voor kinderen

Doelstelling

Bij activiteiten voor kinderen binnen het project SamenGroeien staat het verbeteren van het welbevinden en het zelfvertrouwen van het kind centraal. Wanneer een kind positieve emoties vroeg aangeleerd krijgt zal het kind optimistischer in het leven staan. Kinderen moeten het gevoel hebben dat ze competent zijn in het uitvoeren van taken en moeten het gevoel hebben hun eigen gedrag te bepalen en zelf, of in samenwerking met anderen, de taak uit te kunnen voeren. Optimisme, vertrouwen in eigen effectiviteit, zelfrespect en positieve emoties worden dan ook tijdens onze activiteiten gestimuleerd. Daarnaast besteden wij met activiteiten gericht op de ouders ook aandacht aan een positief pedagogisch klimaat.

Verloop van de activiteiten

Met alle kinderactiviteiten kunnen we terugkijken op goed jaar. Naast onderwijsondersteuning waren er sociale, ontspannende activiteiten waarbij horizonverbreding en talentontwikkeling centraal stonden en waren er veel activiteiten gericht op psychosociale begeleiding en weerbaarheid. Ook werden verschillende activiteiten voor ouders georganiseerd in het kader van opvoedondersteuning en ouderbetrokkenheid. Zie voor een uitgebreide omschrijving van de activiteiten hoofdstuk 2.3 SamenOpgroeien.

Resultaten SamenGroeien Activiteiten voor kinderen

In cijfers

16

16 kinderen werden ondersteund bij hun huiswerk.

4

4 kinderen namen deel aan de training Dappere Dino's voor kinderen met ouders in echtscheiding.

37

37 kinderen namen deel aan creatieve en participatie workshops, zoals 'De Kleine Wetenschapper'.

98

98 kinderen deden mee aan sociale ontmoetingsactiviteiten.

23

23 kinderen volgden trainingen op het gebied van meer weerbaarheid, zoals kickboksles en 'Positieve psychologie'.

12

12 kinderen deden mee aan sport en spel.

De inhoudelijke resultaten staan uitgebreid omschreven in het hoofdstuk SamenOpgroeien.

2.3. SamenOpgroeien

Doelstelling

Doelstelling van SamenOpgroeien is het ondersteunen van kinderen uit gezinnen die in armoede leven of het risico hierop lopen, kans op onderwijsachterstand hebben en/of opgroeien in een gezinssituatie waarin psychosociale problemen spelen. Met het aanbieden van activiteiten willen we ervoor zorgen dat kinderen beter mee kunnen komen op school en in de maatschappij en zo kansen hebben om zich optimaal te ontwikkelen. Op deze manier kunnen ze uitgroeien tot zelfredzame burgers die een positieve bijdrage leveren aan de samenleving en de stad Rotterdam.

Met de activiteiten wilden we in 2023 een totaal van ongeveer 150 kinderen tussen 0 en 15 jaar bereiken. Om ook de ouders te helpen bij het begeleiden van hun kinderen en/of het opvoedklimaat thuis te verbeteren, richten wij ons bovendien op de ouders van de kinderen. Daarbij is het onze inzet om zoveel mogelijk activiteiten aan te bieden voor gemengde groepen, bestaande uit statushouders én kinderen die al langer dan vijf jaar in Rotterdam wonen (veelal gezinnen met een migrantenachtergrond). Het gaat hierbij om Syrische, Eritrese, maar bijvoorbeeld ook Nederlandse, Turkse, Oost-Europese en Marokkaanse kinderen en ouders. Op deze manier generen wij ook ontmoetingen tussen verschillende sociaal-culturele groepen en wordt de kans op uitwisseling en begrip tussen verschillende groepen vergroot. De activiteiten bestaan uit:

- Educatieve ondersteuning: bijles, taalcoaching en taalondersteuning.
- Opvoedondersteuning: door gezinsmaatjes.
- Psychosociale begeleiding: weerbaarheidstraining, cursussen voor kinderen in echtscheiding, training over kinderen in echtscheiding voor ouders.
- Sociale, sportieve en creatieve activiteiten: activiteiten t.b.v. ontspanning, horizonverbreding en ontmoeting, creatieve workshops, workshop journalistiek.
- Cursussen en praatgroepen voor ouders: Intercultureel opvoeden in Nederland, praatgroepen voor moeders en vaders over diverse thema's.
- Verschillende trainingen en workshops voor vrijwilligers: Interculturele communicatie en intercultureel opvoeden, trainingen voor maatjes, training Ontwikkeling en motivatie van kinderen per leeftijd voor vrijwilligers, etc.

Verloop van de activiteiten

Bij SamenOpgroeien hebben we weer veel voor de kinderen en gezinnen kunnen betekenen. We zien hoe de gezinnen steeds actiever worden en zich voor steeds meer activiteiten van het programma aanmelden. Ouders zijn altijd erg dankbaar als je iets voor de kinderen organiseert. Mooi om te zien is dat groepen met ouders echt een hechte band samen opbouwen en veel van elkaar leren en openstaan voor elkaars kennis en ervaringen. En ook hier zijn we tevreden over de lopende trajecten met gezinsmaatjes. We merken echt dat de pilot van vorig jaar zijn vruchten afwerpt;

zowel vrijwilligers als gezinnen weten goed wat zij kunnen verwachten het biedt ons de kans mooie matches te maken die echt een verschil betekenen voor de gezinnen. Zij zijn een belangrijk vast onderdeel geworden van SamenOpgroeien. Zo was er bijvoorbeeld een moeder uit Iran met twee kinderen met gedragsproblematiek die op de wachtlijst staan voor onderzoek naar ADHD en Autisme. Zij gaf aan het liefst een match te maken met een Iraanse moeder die zelf ook ervaring had met gedragsproblemen bij kinderen. Het lukte om een perfecte match te vinden: een Iraanse vrouw die al twintig jaar in Nederland woont, zelf kinderen heeft en kinderpsychologie studeert.

Bijzonder trots zijn we op het zomerprogramma dat wij dit jaar hebben aangeboden, te meer omdat deze activiteiten worden georganiseerd op basis van de behoefte van de doelgroep. We hebben gekozen voor extra veel activiteiten in de zomer omdat bleek dat ouders de zes weken zomervakantie erg lang vinden met de kinderen thuis. De meesten gaan niet op vakantie omdat zij in sommige gevallen niet de middelen hebben om er met het hele gezin op uit te gaan. Vandaar dat wij meermaals de vraag kregen of wij nog iets konden organiseren. Wij zijn daarom aan de slag gegaan met een uitgebreid aanbod van activiteiten, workshops, uitstapjes en een sporttoernooi waarvoor kinderen uit onze projecten en programma's zich konden aanmelden.

Aan de slag met techniek

Succesvol en populair waren de workshops Het Nieuwe Rotterdammertje en De Kleine Wetenschapper. Bij 'Het Nieuwe Rotterdammertje' gingen kinderen uit Syrië en Oekraïne aan de slag met het [maken van een eigen krant](#) met als thema zomer en zomervakantie. Zo interviewden zij Rotterdammers op straat over wat zij het liefst in de zomer doen en ook de nieuwe directeur van Stichting Mano werd uitgebreid geïnterviewd over zijn vakantieplannen. Naast de interviews werd er ook veel getekend tijdens de workshop om er met zijn alleen een zo mooi mogelijke, vrolijke en kleurrijke krant van te maken.

Ook gingen de kinderen met heel veel enthousiasme aan de slag met de techniekworkshops van De Kleine Wetenschapper die wij samen met onze partner HET LAB Rotterdam uitvoeren. Kinderen maken hier op speelse wijze kennis met techniek door bijvoorbeeld zelf T-shirts en 3D te printen, door te solderen, een elektronisch circuitje te bouwen en of zelf een kleine robot te bouwen. In het kader van weerbaarheid en zelfvertrouwen van kinderen hebben we twee keer de workshop 'Positief denken' uitgevoerd. Ook tijdens een dans- en modeshow workshop stonden life skills, zoals presentatie en zelfvertrouwen centraal. Kinderen repeteerden samen voor een show die zij gingen opvoeren tijdens de Global Village die wij na afloop van onze sportdag organiseerden. In hun zelfbedachte voorstelling toonden zij kleding en dansen vanuit hun eigen cultuur.

Mooie gesprekken

Veel animo was er vanuit de ouders voor de trainingen 'Intercultureel opvoeden'. In samenwerking met ons deelprogramma SamenVeerkrachtig zijn wij ook bezig geweest met de activiteit 'Ouders in actie' waarbij ouders getraind werden om zelf, binnen hun netwerk, praatgroepen te organiseren en te leiden over thema's als opvoeding. Mooi om te vermelden is dat we bij een training konden rekenen op een mooie gemixte groep van verschillende generaties Eritrese vrouwen die samen opvoedthema's en relaties binnen het gezin hebben gesproken. Er ontstonden mooie gesprekken en een interessante dynamiek van verschillende opvattingen van de jongeren en senioren. Zo bleek bijvoorbeeld dat ouders het lastig vinden met hun kinderen te spreken over financieel bijdragen aan het gezin als zij werk krijgen. Dit heeft namelijk invloed op toeslagen binnen huishoudens waardoor er onbedoeld schulden kunnen ontstaan. Kinderen hebben bijvoorbeeld het geld al opgemaakt wanneer er huurtoeslag moet worden terugbetaald. Vervolgens komen ouders met deze financiële problematiek op het spreekuur. Binnen de cultuur is het taboe om de kinderen aan te sporen uit huis te gaan of een postadres te nemen. Ook over huiselijk geweld werd er gediscussieerd. De oudere generatie ziet het als iets normaals, zo bleek, terwijl de jonge meiden echt voor zichzelf en elkaar opkomen en stellen: 'mijn man hoeft me echt niet te slaan want dan ben ik weg.' Of dat een corrigerende tik door de een als onderdeel van de opvoeding wordt beschouwd, maar dat dit in Nederland kan leiden tot ingrijpen van een instantie als de Kinderbescherming of het Wijkteam. Beide leeftijdsgroepen werden zo blootgesteld aan nieuwe of andere denkbeelden en zienswijzen die binnen de Eritrese gemeenschap of in Nederland gelden. Voor ouders hebben we ook een bijeenkomst georganiseerd gericht op hoe het onderwijssysteem in Nederland in elkaar zit, omdat we hier veel vragen over kregen. De informatiebijeenkomst ging onder meer over het basisonderwijs en hoe de overgang naar de middelbare school werkt, met de verschillende niveaus.

Resultaten SamenOpgroeien

In cijfers

- 24** 24 gezinnen zijn begeleid door een bij Mano getraind gezinsmaatje.
- 35** 35 kinderen hebben wekelijks bijles gehad en/of zijn begeleid met taalcoaching.
- 35** 35 kinderen deden mee aan interactief voorlezen.
- 27** 27 kinderen hebben deelgenomen aan verschillende creatieve workshops.
- 10** 10 kinderen hebben deelgenomen aan het maken van kinderkrant 'Het Nieuwe Rotterdamertje' tijdens de workshop Journalistiek.
- 28** 28 kinderen hebben deelgenomen aan de weerbaarheids- en zelfvertrouwen training zoals de workshop 'Positieve psychologie'.
- 43** 43 ouders hebben deelgenomen aan de cursus Intercultureel opvoeden in Nederland en aan diverse praatgroepen voor moeders en vaders.
- 10** 10 ouders deden mee aan de cursus EHBO bij kinderen.
- 27** 27 gezinnen hebben deelgenomen aan diverse sociale en sportieve activiteiten bij onder meer Fun Forest, Diergaarde Blijdorp en het Maastrichttheater.

Let op: deze aantallen worden ook genoemd onder de kinderactiviteiten bij de trajecten SamenDoorSamen en SamenGroeien!

Inhoudelijke resultaten

- Gezinnen zijn door de inzet van gezinsmaatjes beter op de hoogte van de mogelijkheden in hun eigen wijk, hebben praktische hulp gekregen in het aanvragen van bijvoorbeeld een sportfonds of de Rotterdampas, zijn beter op de hoogte van het Nederlandse schoolsysteem en hebben eventueel hulp gekregen in de communicatie met school.
- Kinderen hebben door het interactief voorlezen hun woordenschat vergroot, meer plezier gekregen in boeken en lezen en durven meer te praten.
- Kinderen hebben door de bijleskoppels betere resultaten behaald op diverse basisschoolvakken en daarin meer plezier en zelfvertrouwen gekregen, door het één op één oefenen in een veilige omgeving.
- Door de creatieve activiteiten en de workshops journalistiek hebben kinderen hun eigen talenten ontdekt en leren samenwerken met andere kinderen.
- In de weerbaarheidstrainingen hebben kinderen sociale vaardigheden aangeleerd. Ze hebben geleerd om voor zichzelf op te komen, maar ook om rekening te houden met elkaar. Ze hebben geoefend met het benoemen van hun eigen talenten en met het geven van complimenten aan elkaar. Kinderen kregen hierdoor meer zelfvertrouwen en leerden dat fouten maken mag.
- Ouders zijn door diverse trainingen en themabijeenkomsten, maar ook door het voorbeeld van vrijwillige voorlezers en bijlesdocenten, beter betrokken bij de ontwikkeling van hun kinderen en zich meer bewust van hun invloed op die ontwikkeling.
- Ouders zijn door diverse trainingen en themabijeenkomsten beter op de hoogte van de manier van opvoeden in Nederland en van de mogelijkheden waar gezinsleden terechtkunnen als zij ergens tegenaan lopen. Ze zijn zich bewust van de cultuurverschillen die ook in de opvoeding een rol kunnen spelen en hebben geleerd hoe ze hiermee om kunnen gaan.
- Door samen te praten over opvoedkundige onderwerpen en van andere ouders te horen hoe zij dit aanpakken, hebben ouders meer zelfvertrouwen gekregen in hun eigen opvoeding en geleerd om over eventuele problemen te praten.
- Zowel ouders als kinderen hebben tijdens de sociale ontspanningsactiviteiten hun sociale netwerk vergroot, de stad beter leren kennen en op laagdrempelige manier geoefend met de Nederlandse taal.

2.4. Taal en thema

2.4.1. VoorleesExpress Rotterdam

Doelstelling

VoorleesExpress Rotterdam is een laagdrempelig taalproject gericht op gezinnen met kinderen tussen de 2 en 8 jaar, die te maken hebben met of risico lopen op een taalachterstand. Vrijwillige voorlezers lezen gedurende twintig weken interactief voor aan 280 tot 320 kinderen om hiermee taalachterstand te voorkomen dan wel terug te dringen. Vrijwillige coördinatoren worden ingezet om voorlezers aan te sturen. Met het project laten we ouders zien en ervaren hoe ze kunnen voorlezen of op welke andere manieren ze laagdrempelig aan de slag kunnen met de taalontwikkeling van hun kind(eren). Kinderen en gezinnen worden op deze manier enthousiast gemaakt om (voor) te lezen en leesplezier wordt gestimuleerd. Uiteindelijk draagt de methodiek bij aan het terugdringen van laaggeletterdheid in de stad Rotterdam. Ook bevorderen we maatschappelijke participatie en sociale integratie, door het tot stand brengen van interculturele ontmoetingen tussen vrijwilligers en gezinnen. Voor 2022 was het doel om met dit project 180 tot 200 taalarme gezinnen in Rotterdam (verdeeld over de Noord- en Zuidoever) kennis te laten maken met het voorleesritueel. Aanvullend wilden wij in 25 tot 30 gezinnen een VoorleesExpress Plus traject aanbieden. Dit is een regulier voorleestraject, met daarnaast aanvullende trajecten of activiteiten binnen Stichting Mano.

Verloop van de activiteiten

Bij VoorleesExpress Rotterdam hebben we een goed jaar kunnen draaien. Hoewel op de achtergrond de voorbereiding voor het vertrek van VoorleesExpress Rotterdam naar Bibliotheek Rotterdam speelde, zijn alle voorleestrajecten prima doorgegaan en goed verlopen. We kunnen terugkijken op veel positieve trajecten. Zo zijn er bijvoorbeeld gezinnen die nu regelmatig zelf naar bibliotheek gaan of die het voorlezen vast onderdeel hebben gemaakt van het gezinsleven. Ook hebben we van vrijwilligers vernomen dat zij soms veel langer blijven omdat ze lekker aan het oefenen waren met de taal, gezellig aan het kletsen waren of werden uitgenodigd om te blijven eten. Veel vrijwilligers houden na het traject contact met het gezin of krijgen kaartjes, tekeningen en bloemen van kinderen en ouders die vaak heel dankbaar zijn.

Ook konden we rekenen op een stabiele aanwas van nieuwe vrijwilligers, daar waar er het voorgaande jaar nog wervingsacties nodig waren om voldoende vrijwilligers binnen te halen voor de benodigde voorleestrajecten. Toen is veel aandacht besteed aan werving via online campagnes bij organisaties, kerken en studentenverenigingen en dat wierp dit jaar nog steeds zijn vruchten af. De landelijke stichting helpt hier ook bij doordat zij campagnes ter werving van vrijwilligers voor het hele land uitzet. En onze bekendheid blijft ook groeien doordat vrijwilligers hun ervaringen weer met anderen delen. Zo konden we bouwen op een trouw groepje voorlezers dat al een aantal jaar actief is en

gezin na gezin meedoet. Er is uiteraard wel wat verloop, maar er komen gelukkig ook telkens genoeg vrijwilligers bij. Een enkele vrijwilliger doet zelfs twee voorleestrajecten naast elkaar, anderen lezen bij twee gezinnen voor in een jaar.

Prentenboek cadeau

Veel aandacht is besteed aan de begeleiding van de trajecten, gezinnen en vrijwilligers. Zo hebben wij een bijeenkomst georganiseerd voor de nieuwe voorleescoördinatoren die zijn gestart om hen in te werken, de taken te bespreken en ervaringen uitwisselen. De coördinatoren nemen het team van VoorleesExpress Rotterdam veel werk uit handen door vrijwilligers te begeleiden en de trajecten te monitoren. Zo hebben zij regelmatig intervisies georganiseerd voor de voorlezers die zij onder hun hoede hebben. Daarnaast zijn er twee intervisiebijeenkomsten gehouden voor zelfstandige voorlezers die niet onder een vrijwillige coördinator vallen. We merken dat deze intervisiemomenten altijd als erg nuttig worden ervaren. Voorlezers kunnen ervaringen uitwisselen, sparren, en van elkaar horen hoe andere voorleestrajecten verlopen. Als laatste was er een groot aantal voorlezers aanwezig bij de een training die wij hebben verzorgd over het stimuleren van ouderbetrokkenheid, waaraan ook gezinsmaatjes en maatjes voor bijleskoppels meededen.

Mooi om verder te vermelden tot slot is dat we een [grote donatie boeken](#) hebben gekregen van Donner als onderdeel van de campagne 'Geef een prentenboek cadeau'. Zo hebben we heel veel gezinnen blij kunnen maken met extra boeken. Gezinnen krijgen altijd standaard een prentenboek aan het eind van het traject, maar heel veel vrijwilligers zijn bij ons langsgekomen om extra boeken voor de gezinnen op te halen. Bij de meeste gezinnen is het namelijk niet vanzelfsprekend dat kinderen zelf boeken hebben.

Resultaten VoorleesExpress Rotterdam

180

Bij 180 aangemelde kinderen van verschillende gezinnen is voorgelezen door een vrijwillige voorlezer.

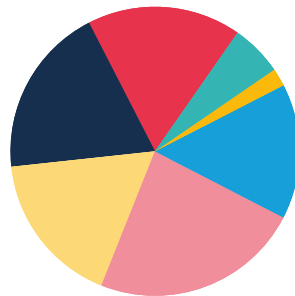
200

Ruim 200 kinderen werden bereikt met de wekelijkse voorleessessies.

180

97 gezinnen op de Noordoever en 83 gezinnen op de Zuidoever van Rotterdam volgden een voorleestraject.

In cijfers

60

Meer dan 60 voorlezers volgden trainingen voor taalvrijwilligers via de e-learning, woonden intervisiebijeenkomsten bij of werden getraind op het gebied van het stimuleren van ouderbetrokkenheid.

21

21 coördinatoren zijn actief geweest, waarvan enkele nieuw gestart.

158

Meer dan 158 vrijwillige voorlezers zijn ingezet, sommige nemen meerder trajecten voor hun rekeningen.

245

245 kinderen zijn bereikt omdat we uit ervaring weten dat er regelmatig nog oudere broers of zussen aanwezig zijn bij de voorleessessies.

Inhoudelijke resultaten

- Bij de deelnemende kinderen is gewerkt aan de taalontwikkeling, waarbij uit de evaluaties blijkt dat veel kinderen beter presteren op school, hun woordenschat is vergroot en zij meer leesplezier ervaren.
- Ouders hebben tips en handvatten gekregen om het voorlezen na het traject van twintig weken zelf over te nemen, zodat taalstimulerende activiteiten een vaste plek binnen het gezin krijgen.
- De talige omgeving bij de gezinnen thuis is verrijkt. Concreet houdt dit in dat er meer boeken in huis zijn, de kinderen vaker voorgelezen willen worden, kinderen meer zelf lezen en ouders vaker in gesprek gaan met hun kinderen.
- Een groot deel van de gezinnen heeft samen met de voorlezer een bezoek aan de bibliotheek kunnen brengen en, indien nog niet in bezit, een bibliotheekabonnement afgesloten.
- Er zijn interculturele ontmoetingen tot stand gebracht tussen vrijwilligers en gezinnen, waarbij er regelmatig nog contact wordt gehouden na afloop van het voorleestraject.
- Ouders hebben zichzelf aangemeld voor taalaanbod of andere activiteiten om aan hun eigen (taal)ontwikkeling te werken.
- Vrijwilligers hebben onderling ervaringen kunnen uitwisselen en een relevant netwerk dat van pas komt bij hun vrijwilligerswerk kunnen uitbreiden.

2.4.2. Met Taal Op Orde

Doelstelling

Een gebrekkige beheersing van de Nederlandse taal en onvoldoende kennis van de manier waarop (financiële) zaken in Nederland worden geregeld, kan leiden tot problemen bij de persoonlijke administratie en het beheren van financiën. Het is zorgelijk om te zien dat veel deelnemers aan onze diverse projecten, waarvan het taalniveau nog niet optimaal is en die de weg in Rotterdam niet goed kennen, al snel in (financiële) problemen komen. Daarom richt het project 'Financiële zelfredzaamheid' zich op het vergroten van de woordenschat omtrent financiën, post en administratie zodat deelnemers hun post en administratie beter kunnen begrijpen. Tijdens het digitale gedeelte leren de deelnemers ook online hun post en administratiezaken te regelen, hun weg te vinden naar instanties en om op digitale wijze te communiceren met deze instanties zoals de VraagWijzer, MijnOverheid.nl, DUO etc.

De activiteiten die onder Met Taal Op Orde vallen, zijn:

- Workshop digitale vaardigheden: basis en plus
- Workshop Financiële administratie (taalles)
- Workshop digitale financiële administratie
- Spreekuur waar deelnemers terecht kunnen met post, administratieve en financiële kwesties.

Verloop van de activiteiten

Met Taal Op Orde is goed verlopen en voor veel deelnemers van waarde geweest om hun taalniveau op het gebied van post en administratie te verbeteren. Ook bij dit traject hebben we naar aanleiding van informatie vanuit het spreekuur en de feedback van deelnemers en hun maatjes een aantal lesonderdelen in een nieuw jasje gestoken of actueler gemaakt. Zo hebben we bijvoorbeeld een nieuwe, extra workshop ontwikkeld die zich specifiek richt op DigiD omdat daar altijd heel veel vragen over zijn. Dit was een succes en er was veel animo voor deze workshop, ook op cruise ferry Silja Europa. We willen deze workshop vanwege het succes vast onderdeel gaan maken van Met Taal Op orde en verder onderzoeken welke andere, interessante themaworkshops we verder nog kunnen toevoegen. We merken dat we voorzien in verhelderende praktische informatie en beschouwen de opluchting en trots die wij zien, wanneer deelnemers echt doorhebben hoe zij zaken zelf kunnen regelen en hoe alles werkt, als de belangrijkste reactie. Er gaat duidelijk een wereld voor hen open. Dat zorgt voor meer zelfvertrouwen bij en zelfverzekerdheid over het regelen van eigen zaken.

Smartphone

Tijdens de workshop 'Financiële administratie' hebben deelnemers hun woordenschat rondom post vergroot. De wereld van financiële administratie en post staat bol van de lastige woorden voor

nieuwkomers, zo blijkt altijd maar weer. Vooral werd ook benadrukt dat deelnemers lastige post niet in een laadje uit het zicht moeten leggen, maar dat het heel belangrijk is om op tijd hulp te zoeken. Verder is er onder meer geoefend met een telefoongesprek met de Belastingdienst, iets wat ontzettend moeilijk blijft. Nu weten de deelnemers bijvoorbeeld dat ze altijd hun BSN bij de hand moet hebben en hoe ze kunnen vragen of de medewerker aan de andere kant van de lijn wat langzamer kan praten. Met dat soort tips waren de deelnemers heel blij. Ook werd tijdens het traject aandacht besteed aan hoe je de financiële huishouding het beste kunt voeren. Hoe komt het dat je aan het eind van de maand tekort komt? Komt dat door huur, de zorgverzekering of ligt het aan het avondje in het restaurant of aan het dure cadeau voor een vriend? Zo was er een deelnemer met een smartphone, het nieuwste ontwerp, maar dat bracht hem wel in de problemen met de huur. Culturele verschillen komen ook altijd aan bod, want voor veel deelnemers is het gebruikelijk om af en toe een groot feest voor de hele familie te organiseren, terwijl de financiën dit eigenlijk niet toelaten.

Eyeopener

De Workshop 'Digitale Financiële Administratie' blijft voor veel nieuwkomers een eyeopener omdat digitale communicatie met instanties voor hen compleet nieuw is. Daarom gaan wij tijdens deze lessen aan de slag met hoe je digitaal je zaken kunt regelen met de gemeente, de Belastingdienst en Toeslagen en hoe alles werkt rond zorg, zoals de zorgverzekeraar, eigen risico en premie betalen. Opvallend om te zien tijdens de les is altijd weer dat alles compleet nieuw is voor de mensen en dat er dankzij de lessen heel veel op zijn plek valt. Eindelijk wordt bijvoorbeeld duidelijk waarom je zorgpremie moet betalen terwijl je geen zorg hebt gebruikt, of hoe je de hoogte van de zorg- en huurtoeslag eenvoudig zelf kunt aanpassen. Ook zijn wij zeer te spreken over de workshop Financiën voor jongeren die wij dit jaar hebben gerealiseerd. Aandacht ging hierbij uit naar thema's die specifiek op deze doelgroep van toepassing zijn, zoals op jezelf gaan wonen, bijbanen, slim boodschappen doen, online winkelen en Black Friday.

Resultaten Met Taal Op Orde

28

In totaal 28 deelnemers hebben meegedaan aan de workshops Digitale Vaardigheden Basis en Plus.

16

16 deelnemers hebben meegedaan aan de workshop Financiële Administratie (taalles).

23

23 deelnemers hebben meegedaan aan de workshop Digitale Financiële Administratie.

In cijfers

20

Ruim 20 extra deelnemers volgden de workshop DigiD.

60

60 deelnemers bezochten 164 keer het zelfredzaamheidssprekuren.

9

9 deelnemers volgden de workshop Financiën voor jongeren.

Let op: deze aantallen staan ook afzonderlijk genoemd bij de projecten SamenDoorSamen en SamenGroeien!

Inhoudelijke resultaten

- Deelnemers hebben meer vertrouwen en vaardigheden gekregen met de computer, weten hoe ze moeten e-mailen en afspraken moeten maken met instanties.
- Deelnemers hebben hun Nederlands op het gebied van post en administratie verbeterd.
- Deelnemers hebben kunnen hun eigen post, administratie en financiële situatie op orde brengen en houden.
- Deelnemers hebben minder kans om in de schulden te geraken.
- Deelnemers hebben hun sociale netwerk uitgebreid door bij Stichting Mano of op wijkniveau met elkaar kennis te maken.
- Met de inzet van vrijwillige docenten en maatjes is betrokkenheid gegeneerd van Rotterdammers bij het vergroten van de zelfredzaamheid van hun stadsgenoten.
- Steeds meer deelnemers uit de doelgroep zelf zijn als ervaringsdeskundige actief als docent binnen de lessen van Met Taal Op Orde.
- Meer kennis over en vaardigheid met DigiD is opgedaan tijdens extra trainingen.
- Deelnemers hebben kennisgenomen van het online regelen van belangrijke zaken en kunnen overweg met het digitaal communiceren met instanties.

2.4.3. Taalcarrousel I en II

Doelstelling

De Taalcarrousel I richt zich op laag- en midden opgeleide anderstaligen Rotterdammers met een taalniveau A0-A1 en met een langzame leerbaarheid, die hun basisvaardigheden willen verbeteren. De Taalcarrousel II richt zich op laag- en midden opgeleide anderstaligen Rotterdammers met een taalniveau A1-A2 en met een langzame leerbaarheid, die hun basisvaardigheden willen verbeteren. Het gaat hierbij om niet-inburgeringsplichtige Rotterdammers die vanuit informele activiteiten willen doorstromen naar een non-formeel taaltraject en zich daarmee voorbereiden op doorstroom naar formeel taalaanbod. Met De Taalcarrousel willen we de overgang van een informeel naar een formeel taaltraject makkelijker en aantrekkelijker maken. De Taalcarrousel fungeert zo als schakel in de keten van informeel naar non-formeel en, vervolgens, naar formeel taalaanbod.

Doelen die wij na afloop van de cursus willen hebben bereikt, zijn:

- Een vergroot begrip van het belang van taalontwikkeling en meer inzicht in welk van de thema's voor de desbetreffende deelnemer met name van belang zijn;
- Kennis en motivatie om door te stromen naar een vervolgtraject bij een van de taalaanbieders. We streven ernaar dat de cursisten na afloop zijn ingeschreven voor een vervolgtraject;
- Meer zelfvertrouwen in het spreken en toepassen van de taal en een verbeterde taalvaardigheid rondom de thema's Ontwikkeling, Werk, Gezondheid en Geld;
- Kennis van de instanties waar zij zich toe kunnen richten indien zij een hulpvraag hebben en het zelfvertrouwen om hier op af te stappen. Als gevolg hiervan een verhoogde zelfredzaamheid van de deelnemers;
- Deelnemers zijn geactiveerd en hebben een netwerk opgebouwd in de wijk.

Verloop van de activiteiten

Nadat we van de gemeente akkoord hadden gekregen zijn we meteen aan de slag gegaan met het ontwikkelen van nieuw lesmateriaal voor de Taalcarrousel I en II. Daarbij konden we voortbouwen op de expertise die we de afgelopen jaren hebben opgebouwd met onze taaltrajecten De Opstap, Op Pad met Taal en Taal, Activering en Gezondheid. Ook onze ervaring met Gers met Geld was nuttig. Na de zomervakantie hadden we het lesmateriaal en de planning rond en konden we aan de slag met de taaltrainingen. Op deze manier is het ons gelukt om de beoogde aantallen cursisten te behalen zowel binnen Taalcarrousel I als II bestaande uit laag- en midden opgeleide anderstaligen Rotterdammers met een taalniveau A0-A1 of A1-A2 en met een langzame leerbaarheid, die hun basisvaardigheden willen verbeteren. Het gaat hierbij om niet-inburgeringsplichtige Rotterdammers die vanuit informele activiteiten willen doorstromen naar een non-formeel taaltraject en zich daarmee voorbereiden op doorstroom naar formeel taalaanbod.

Gemoedelijk

Binnen Taalcarrousel I en II hebben we in een relatief kort tijdsbestek toch twaalf groepen weten te draaien wat een knappe prestatie is. We waren actief op uiteenlopende plaatsen in de stad zoals in Rotterdam Noord, de Tarwewijk en in het Oekraïense Huis op Zuid, in de Oekraïense huiskamer in Delfshaven en in Buurthuis de Propeller in Rotterdam Centrum. Mooi om te zien is dat de informele en veilige setting van kleine groepen zorgden voor hechte vriendschappen. Het sociale aspect van de taallessen wordt zo een stimulans om Nederlands te leren. De sfeer is gemoedelijk, er wordt naar elkaar omgekeken en iedereen helpt elkaar met het leren van de taal. Zo heeft iedereen gemotiveerd al het lesmateriaal kunnen doorlopen onder deskundige begeleiding van de gecertificeerde NT-docenten en taalvrijwilligers. Opvallend is ook dat de spreekvaardigheid en het zelfvertrouwen om Nederlands te spreken enorm zijn bevorderd. Duidelijk is dat de taallessen ervoor zorgen dat deelnemers echt over een bepaalde drempel worden geholpen en dat begrip van de taal met sprongen vooruit is gegaan. Deelnemers geven aan dat zij de taallessen als bijzonder leerzaam hebben ervaren en zij zijn gedreven om door te gaan met het leren van de Nederlandse taal. Cursisten kruipen in de loop van het traject echt uit hun schulp, wat voor ons het belangrijkste doel is. We willen er echt voor zorgen dat mensen plezier krijgen in het leren van de taal, dat zij durven spreken en zelfvertrouwen krijgen vanuit een veilige, vertrouwde omgeving, want als dit wordt bereikt gaat de taalverwerving in het vervolg veel sneller.

Bijzonder

We hebben vrijwel altijd te maken met zeer enthousiaste, leergierige deelnemers die ook na afloop van de lessen heel graag door willen met het ontwikkelen van hun Nederlands en zo doorstromen naar Alsare, NL training of NCB Opleidingen. Bijzonder was de progressie van een groep die vorig jaar op A0 niveau les is gestart en dit jaar met A1 aan de slag is gaan. Ze deden dit zo goed dat zij nu doorstromen naar NCB Opleidingen voor meer taallessen, ook vanuit kleinschalige taaltrajecten, op weg naar een hoge taalniveau. Tot slot vermelden we graag dat we ook dit jaar konden rekenen op een sterk team aan taaldocenten en taalvrijwilligers. Voor Taalcarrousel I konden we beschikken over vijf professionele NT2-taaldocenten en vier taalvrijwilligers, die ondersteunen en assisteren tijdens de taallessen. Zo kunnen taalvrijwilligers bijvoorbeeld helpen wanneer zij merken dat een van de deelnemers wat meer moeite heeft met een bepaald onderdeel, bijvoorbeeld door extra aandacht te besteden aan dialogen.

Resultaten Taalcarrousel I

Inhoudelijke resultaten

- Deelnemers hebben een betere spreek- en luistervaardigheid en durven het Nederlands te gebruiken.
- Deelnemers hebben een betere lees- en schrijfvaardigheid.
- Deelnemers hebben meer zelfvertrouwen gekregen om Nederlands te spreken en durven ook in het bijzijn van anderen de taal te gebruiken.
- Deelnemers zijn gemotiveerd geraakt om de Nederlandse taal te leren en willen graag doorgaan.
- Deelnemers hebben hun sociale netwerk uitgebreid doordat zij medecursisten hebben leren kennen.

Resultaten Taalcarrousel II

Inhoudelijke resultaten

- Deelnemers hebben belangrijke vorderingen gemaakt met betrekking tot de taalvaardigheden lezen, schrijven, luisteren en spreken.
- Deelnemers zijn gegroeid van alfabeet naar zelfstandig volzinnen kunnen maken op A1+ niveau.
- Deelnemers zijn op A2-niveau geëindigd en kunnen zichzelf verstaanbaar maken in het Nederlands.
- Deelnemers zijn doorgestroomd naar formeel taalaanbod bij Alsare, Sagenn, NL Training NCB Opleidingen.
- Alle deelnemers begrijpen beter waarom de verbetering van basisvaardigheden op het gebied van taal belangrijk voor hen is en hoe zij na het traject verder aan de slag kunnen gaan met de Nederlandse taal.
- Deelnemers zijn gemotiveerd geraakt om de Nederlandse taal te leren en willen graag doorgaan.
- Deelnemers hebben hun sociale netwerk uitgebreid doordat zij medecursisten hebben leren kennen.

2.4.4 Stadsbrede taaltrainingen voor vrijwilligers

Doelstelling

Voor het derde jaar op rij organiseerde Stichting Mano in 2023 basistrainingen voor Rotterdamse taalvrijwilligers. Middels deze trainingen worden taalvrijwilligers van diverse Rotterdamse (taal) organisaties opgeleid om stadgenoten op een goede manier te begeleiden bij het leren van de Nederlandse taal. Na een succesvolle pilot in 2020 verzorgden wij in de afgelopen jaren basis taaltrainingen voor tachtig vrijwilligers. In 2023 hadden wij als doel om de taaltraining aan honderd vrijwilligers aan te bieden.

De basistraining bestaat uit vier vaste bijeenkomsten van twee uur:

- Bijeenkomst 1: Achtergronden van taalleerders en diverse doelgroepen.
- Bijeenkomst 2: Begeleiden bij Nederlands als tweede taal.
- Bijeenkomst 3: Spreekvaardigheid.
- Bijeenkomst 4: Begeleiden bij lezen & online taal coaching.

Tijdens een van deze bijeenkomsten deelt een ervaringsdeskundige zijn of haar ervaringen bij het leren van de Nederlandse taal. De ervaringsdeskundigen delen ook tips over hoe vrijwilligers taalleerders kunnen helpen en vrijwilligers hebben de mogelijkheid de ervaringsdeskundigen vragen te stellen.

Als vervolg op de vier vaste bijeenkomsten stromen vrijwilligers door naar twee bijeenkomsten naar keuze. Dit zijn eenmalige trainingen van twee uur over diverse thema's waar taalvrijwilligers in de praktijk mee te maken krijgen. De trainingen vormen een verdieping op de basistraining en vrijwilligers kunnen zelf aangeven aan welke verdiepende training(en) ze willen deelnemen. In totaal nemen de vrijwilligers deel aan zes bijeenkomsten.

Verloop van de activiteiten

Ook in 2023 zijn we met succes aan de slag gegaan met de Stadsbrede trainingen voor taalvrijwilligers. We kunnen onszelf inmiddels echt als een kartrekker beschouwen wanneer het aankomt op trainingen voor taalvrijwilligers. De waardering en het praktisch nut voor de organisaties vertaalt zich in de goede opkomst: verspreid over het jaar hebben we vier basistrainingen voor de taalvrijwilligers georganiseerd, waaraan meer dan vijftig vrijwilligers van verschillende Rotterdamse organisaties hebben deelgenomen. Taalvrijwilligers kregen tijdens de basistraining informatie over de achtergrond van de taalleerders, de verschillende doelgroepen, feedback geven, hoe je lessen het beste kunt indelen met het ABCD-model en hoe je het principe VUT (vooruitkijken, uitvoeren en terugkijken) kunt toepassen. Op deze manier krijgen zij handvatten aangereikt waarmee zij de lessen een goede opbouw en structuur kunnen geven. Uiteraard hebben zij ook vele tips gekregen op het gebied van

het onderwijzen van spreekvaardigheid, luistervaardigheid, leesvaardigheid en schrijfvaardigheid. Daarnaast werden ook de aanvullende verdiepende modules goed bezocht.

Vrijwilligers lieten ons ook dit jaar weten de trainingen verhelderend en nuttig te vinden. Deelnemers benoemen veelal dat zij het geleerde vaak direct in de praktijk hebben gebracht en dat zij dit dan tijdens de eerstvolgende trainingsbijeenkomst met elkaar kunnen bespreken. Dan merk je echt dat de training de vrijwilligers sterkt in wat zij doen als taalvrijwilliger, dat ze de aangereikte thema's interessant vinden en dat zij enthousiast zijn over de inhoud en de trainers die we inhuren. Ook de sfeer is erg goed tijdens de verschillende trainingen. Er ontstaan zo regelmatig hechte groepen en vriendschappen. Afsluitende bijeenkomsten ontaarden regelmatig in kleine feestjes waarbij iedereen iets lekkers te eten meeneemt. Belangrijk is ook dat de taalvrijwilligers door deelname aan de trainingen hun netwerk uitbreiden, op de hoogte zijn van welke andere organisaties er actief zijn, elkaar makkelijker kunnen vinden en onderling kunnen communiceren over het taalvrijwilligerswerk.

Netwerkevent 'Leren van elkaar'

Noemenswaardig is verder dat wij opnieuw het netwerkevent 'Leren van elkaar' hebben georganiseerd, waaraan bijna vijftig vrijwilligers en ongeveer vijftien vertegenwoordigers van verschillende taalaanbieders hebben deelgenomen. Onder meer WMO Radar, Bibliotheek Rotterdam, Stichting Hamra en Toptaal hebben presentaties verzorgd in en rond de theaterzaal van Bibliotheek Rotterdam. Na de inloop met koffie en thee, werd samen stilgestaan bij de vraag wat er in 2023 is gedaan op het gebied van het leren van de Nederlandse taal in Rotterdam, maar ook bij: wat hebben we geleerd van elkaar en wat hebben we met zijn allen als taalvrijwilligers bereikt? Daarna waren er verschillende workshops, onder meer over het Ontwikkelplein in de bibliotheek, over Laaggecijferdheid en over actieve werkvormen. Bij iedereen leefde het besef hoe belangrijk het is om de handen ineen te slaan, te verbinden en om elkaars kennis en netwerk te delen. Ook hebben we bereikt dat de vrijwilligers zich meer bewust werden van het bestaan van een divers aanbod van taalorganisaties, zodat zij taalleerders beter en makkelijker kunnen doorverwijzen. Voor enkele aanwezigen was het echt een eyeopener dat er zoveel taalvrijwilligers en taalorganisaties actief zijn in Rotterdam. Na afloop bleven veel organisaties hangen bij de netwerkborrowel om samen na te praten en ervaring en kennis uit te wisselen. Tot slot hebben alle organisaties die deelnamen aan het evenement een bijdrage geleverd aan een goodiebag, zodat iedereen met een tasje met veel informatie over verschillende taalaanbieders naar huis ging. Iedereen was daar heel blij mee. Ook deze tweede editie van 'Leren van elkaar' was bijzonder leuk om te organiseren en we hopen dat het groter en groter wordt qua aantal aanwezigen, betrokkenheid van verschillende partijen en de onderlinge samenwerking. Iedereen kijkt al weer uit naar 6 december 2024 want dan staat het eerstvolgende 'Leren van elkaar' event alweer gepland!

Resultaten training taalvrijwilligers

In cijfers

Inhoudelijke resultaten

- De taalvrijwilligers hebben middels een basistraining handvatten gekregen om hun werk als taalvrijwilliger goed te kunnen uitvoeren en hebben meer informatie over de achtergronden en doelgroepen van de taalleerders.
- Taalvrijwilligers zijn zich bewust van de factoren die de manier waarop en het tempo waarmee tweedetaalverwerving verloopt beïnvloeden.
- Taalvrijwilligers zijn op de hoogte van het belang van begrijpelijk spreken, een coachende houding en de woordenschat en hebben geoefend met werkvormen die het opbouwen van woordenschat bij taalleerders stimuleert.
- Taalvrijwilligers hebben handvatten gekregen voor een goede opbouw en structuur van taallessen.
- Taalvrijwilligers hebben middels verdiepende trainingen meer kennis vergaard over specifieke taalthema's waar hun interesse naar uit ging en die zij in de praktijk veel tegenkomen.
- Een netwerk van vrijwilligers is ontstaan dat bij verschillende organisaties in de stad werkzaam is en onderling ervaringen en informatie uitwisselt.
- Taalvrijwilligers hebben elkaar en organisaties die taalvrijwilligers inzetten leren kennen en konden tips en ervaringen uitwisselen.
- Taalvrijwilligers en taalaanbieders hebben elkaar kunnen ontmoeten en kennis kunnen uitwisselen tijdens het netwerkevent 'Leren van elkaar'.

2.5. SamenSterk voor vluchtelingen uit Oekraïne in Rotterdam

2.5.1 Activiteiten gericht op dagbesteding, netwerk, en toeleiding tot opleiding en werk

Doelstelling

Met ons programma 'Samen Sterk voor vluchtelingen uit Oekraïne in Rotterdam' beogen wij de ondersteuning en begeleiding van 150 vluchtelingen uit Oekraïne in het jaar in hun nieuwe leven zodat zij als goed participierend en actief kunnen functioneren in de Rotterdamse maatschappij. Wij doen dit met trainingen op het gebied van taal, training om werk te vinden of aan een opleiding te beginnen, met banenmarkten, werkmatches, leerzame uitjes, citytours, sport- en spel voor jeugd en jongeren willen. Zo willen wij bereiken dat alle deelnemers beter begrip krijgen van de Nederlandse taal en zich dankzij verbetering van het Nederlands en/of Engels goed kunnen redden in de Nederlandse maatschappij. Met de taalcursussen en trainingen op het gebied van cv maken en sollicitatie en door banenmarkten te organiseren willen wij hun kansen vergroten toegelaten te worden tot een opleiding of om betaald werk te krijgen zodat ook deze nieuwe doelgroep volwaardig, onafhankelijk en vrij kan participeren in de Nederlandse maatschappij. Ook willen we matches tussen de doelgroep en werkgevers realiseren. Verder willen wij de vluchtelingen uit Oekraïne wegwijs maken in hun nieuwe leefomgeving middels uitstapjes en door voor hen de mogelijkheden van lidmaatschap bij sportclubs of culturele verenigingen op een rij te zetten. Zo krijgt de doelgroep ook de kans te ontspannen en te recreëren wat voor vele vluchtelingen uit Oekraïne die een ongekend moeilijke tijd door maken van levensbelang is.

Verloop van de activiteiten

We hebben in 2023 ook voor het eerst ons nieuwe programma 'Samen Sterk voor vluchtelingen uit Oekraïne in Rotterdam' volledig uitgevoerd. Wij ontwikkelden dit programma in 2022 vanuit onze directe betrokkenheid bij de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne na het uitbreken van het vreselijke oorlogsgeweld in dit land, een opdracht die wij van Gemeente Rotterdam kregen toebedeeld. We zijn heel actief geweest met het organiseren van activiteiten onder de noemer 'Dagbesteding en sociaal netwerk'. Hierbij hebben we in eerste plaats ingezet op veel gezellige en leerzame uitjes waaraan zoveel mogelijk mensen konden deelnemen. We waren bijvoorbeeld bij de wedstrijd die Feyenoord in de Europa League heeft gespeeld tegen Shahktar Donetsk. Ondanks de ruime overwinning van Feyenoord werd het een mooie avond omdat, toen het team uit Oekraïne de eretreffer wist te scoren, er een luidt applaus opsteeg vanaf de gehele tribune om het team en de aanwezige mensen uit Oekraïne, die hierop hun vlaggen tevoorschijn haalden, een hart onder de riem te steken. Een ander hoogtepunt was de dag bij [Plaswijckpark waar de kinderen en hun ouders, mede dankzij Kiwanis,](#)

een heerlijke, ontspannen dag beleefden. Ook memorabel was [het Fun & Playfestival](#) dat wij van de zomer in Sportspeeltuin Hillesluis organiseerden. Kinderen en ouders uit de noodopvang voor ontheemden uit Oekraïne, van het opvangschip Silja Europa waar statushouders verblijven, en uit de wijk zelf kwamen er in grote getale op af!

Binnen ‘Dagbesteding trainingen en cursussen richting werk en opleiding’ hebben wij goed ingespeeld op de vraag naar taalles door het voorgenomen aantal groepen op te schalen, bijvoorbeeld [bij de bootcamps Nederlands en Engels](#), die in een kort tijdsbestek de deelnemers qua taalniveau klaarstomen voor vereisten voor toelating tot een opleiding of het verkrijgen van een baan. Ook was er veel belangstelling voor thematische taallessen die bijvoorbeeld extra aandacht besteden aan zaken uit het dagelijks leven zoals de financiële administratie, leefgeld, online zaken regelen met DigiD of boodschappen doen. Al met al kunnen we stellen dat wij, maar bovenal ook de docenten, heel tevreden zijn over het [enthousiasme, de inzet en betrokkenheid van de studenten](#). Hierbij speelt ook een belangrijke rol dat de taallessen ook worden beschouwd als een welkome afleiding voor zorgen over de situatie in het thuisland. De taalles biedt vaak ook [een klein netwerk en ruimte om te ontspannen](#). Zo ontstaat er al snel een hechte band tussen de diverse deelnemers.

Ook zijn wij druk geweest op het gebied van toeleiding naar werk. Echt trots zijn wij op het feit dat wij op deze manier al tussen de 20 en 25 mensen hebben kunnen bemiddelen naar [werk bij Bertus Groothandel en Distributie](#), de belangrijkste speler in Europa op het gebied van bevoorrading van lp's en cd's. We kwamen in contact met een van de managers die liet weten op zoek te zijn naar logistiek personeel. Met een kleine instructie konden de mensen uit Oekraïne daar met een net jaarcontract aan de slag en zij zijn heel goed te spreken over de vriendschappelijke sfeer en behulpzaamheid die zij er binnen het bedrijf treffen. Alle collega's en de personeelsmanager voorop helpen hen enorm met inwerken, zich thuis voelen op de werkvloer en het regelen van allerhande praktische zaken die komen kijken bij het werken in Nederland. Vanuit Samen Sterk onderhouden we goed contact met de managers van Bertus Distributie en vrijwel iedereen heeft een nieuw jaarcontract aangeboden gekregen. Een mooi voorbeeld van hoe het ook kan, in plaats van geschipper met een nulurencontract en leefgeld, en wij beschouwen dit dan ook als een belangrijke mijlpaal binnen SamenSterk. Ook zijn mooie matches gemaakt bij Plug Schoonmaak en Schoonmaakbedrijf Marion. Medewerkers werden gefaseerd aangenomen om hen de benodigde aandacht te geven, aangezien het inwerken van deze mensen wat meer tijd kost. [Groot succes was een werkbezoek aan steigerbouwer Bilfinger](#) dat deelnemers uit Oekraïne vrijwel direct een werkcontract opleverde en dat hen de kans biedt een opleiding te volgen tijdens hun dienstverband. Trots zijn wij op het feit dat we ons team hebben uitgebreid met verschillende collega's met Oekraïense roots. Zo heeft Mohamed, die zowel Arabisch, Russisch als Oekraïens beheerst, de overstap gemaakt van Bertus naar Stichting Mano waar hij nu een onmisbare medewerker is van het team dat op cruise ferry Silja Europa actief is met het organiseren van dagactiviteiten. Drie Oekraïense locatiemanagers zijn actief op diverse locaties waar Oekraïense vluchtelingen tijdelijk worden opgevangen en als laatste hebben we ook voor onze Pilot Mentale Ondersteuning (zie onder) voor mensen uit Oekraïne drie psychologen en een pilotcoördinator aangenomen.

Mooi om te vermelden vinden wij verder tot slot er in de loop van het jaar steeds meer initiatief is ontstaan vanuit de mensen die de verschillende locaties bewonen, zoals de Sinterklaasavond. Na een eerste periode waarin wij alles organiseerden, wel met behulp van bewoners, zijn zij in de loop van het jaar steeds meer zelf met voorstellen gekomen en hebben wij alleen budget verstrekt om het mogelijk te maken. Dit beschouwen wij als een mooie ontwikkeling voor de community. Ook werd er onderling veel geholpen met interne verhuizingen, soms van kamer naar kamer of van de ene naar de andere locatie, iets waar wij vooral in gefaciliteerd hebben, bijvoorbeeld met extra meubels en het toevoegen van huiselijke elementen. Ook zijn rond de vijftien bewoners actief als vrijwilligers die op allerlei vlakken meehelpten, mensen begeleiden naar medische bezoeken, de tandarts, de vraagwijzer en/of andere afspraken waarbij vertalers nodig zijn.

Resultaten SamenSterk voor vluchtelingen uit Oekraïne in Rotterdam

In cijfers

177 mensen uit Oekraïne die nu in Rotterdam wonen kregen sociale begeleiding.	177	130	130 deelnemers volgden Nederlandse les van A0 naar A2 niveau tijdens verschillende groepen.
12 jonge deelnemers konden ontspannen tijdens een game-event.	12	30	30 deelnemers volgden de bootcamp taal Nederlands B1.
Bijna 300 (jonge) deelnemers konden zich uitleven tijdens een basketbalclinic en toernooi, een sport- en dansworkshop, een eindschooljaarsfeest en een fun & play event.	300	8	8 deelnemers volgden Engelse taalles van A0 naar A2.
19 jeugdige deelnemers werden ondergebracht bij sportverenigingen of culturele organisaties.	19	20	20 deelnemers volgden de bootcamp Engelse taal B1.
49 refurbished laptops werden verstrekt aan schoolgaande kinderen of studerende volwassenen.	49	75	Meer dan 75 deelnemers volgden cv- en sollicitatietraining en informatiebijeenkomsten ter oriëntatie op de Nederlandse (werk)cultuur.
80 mensen beleefden een gezellige Kiwanis familiedag in Plaswijckpark.	80	10+	Tientallen deelnemers bezochten of werden doorverwezen naar banenmarkten.
Meer dan 340 deelnemers woonden leerzame uitjes en excursies bij naar onder meer het Rijksmuseum, Doornroosje in de Doelen, concerten in de Hillegondakerk, voetbalwedstrijden van Feyenoord, een kerstmarkt in Den Haag en diverse zomerevents in Rotterdam.	340	31	31 deelnemers volgden diverse werktrajecten of werden gematcht naar werk (in magazijn, horeca, heftruck, bouw en logistiek).
35 deelnemers volgden extra knutsel- en creaworkshops op diverse locaties, waaronder ook een workshop fotografie voor kinderen.	35	200	Bijna 200 deelnemers woonden extra sociale bijeenkomsten bij op verschillende locaties, zoals nieuwjaarsborrels, beautymiddagen, picknicks, barbecues, kookavonden en een sinterklaas- en kerstviering.
13 jeugdige deelnemers deden mee aan de extra techniekworkshop van De Kleine Wetenschapper en de extra workshop krant maken van Het Nieuwe Rotterdamertje.	13	100	Meer dan 100 deelnemers woonden extra informatieve bijeenkomsten bij op verschillende locaties over onder meer leefgeld, de medische app Arene, bezoek- en vertrekregels, schoonmaak- en gedragsafspraken, opvoedondersteuning en ouderschap.
30 deelnemers gingen mee op citytour.	30	175	175 tassen met giften en kerstpakketten werden verstrekt.

Inhoudelijke resultaten

- Vluchtelingen uit Oekraïne zijn opgevangen, konden hun verhaal kwijt, werden voorzien van basisbenodigdheden en zijn geholpen bij de eerste administratieve en praktische handelingen die nodig waren om in Rotterdam een tijdelijke plek te vinden.
- Een grote groep bewoners is begeleid bij het vinden van een meer duurzame plek in Rotterdam en de praktische, administratieve handelingen die bij het verblijf in de stad komen kijken.
- Deelnemers hadden een goedgevulde agenda met leuke en nuttige activiteiten ter ontspanning of om praktische vaardigheden te ontwikkelen. Zij kregen zelf de mogelijkheid aan te geven waar behoefte aan was en welke activiteiten zij graag wilden ondernemen, waarvan flink gebruik is gemaakt.
- Deelnemers kregen de kans om op verschillende plekken echt mee te doen in Rotterdam middels sociale en wijkactiviteiten, vrijwilligerswerk en tijdens verschillende uitstapjes en evenementen.
- Deelnemers kregen dankzij participatie aan de activiteiten een blik op de toekomst voor hun leven in Rotterdam.
- Een groot aantal deelnemers nam de eerste concrete stappen richting actieve participatie in de stad, onder meer in de vorm van school of werk.
- Deelnemers konden stoom afblazen en een luisterend oor vinden op het psychologisch spreekuur of bij de ervaringsdeskundigen en andere collega's van Mano.
- Deelnemers kregen de kans kennis te maken met hun toekomstige land-, stads- of wijkgenoten.

2.5.2 Een tweede thuis

Doelstelling

Met ons in 2023 ontwikkelde project 'Een tweede thuis' willen wij meer thuisgevoel creëren in negen Rotterdamse opvanglocaties voor mensen uit Oekraïne. Samen met verschillende organisaties willen binnen- en buitenruimtes aanpakken. Met de opknappbeurten willen we ervoor zorgen dat de mensen die hier wonen zich echt thuis voelen op de plek die zij van Gemeente Rotterdam kregen toebedeeld. Bijvoorbeeld door hallen en liftruimtes op te vrolijken of door buiten speelplekken in te richten voor kinderen. Vanuit de locatiemanagers en de bewoners bestaat een toenemende behoefte om dit thuisgevoel te verhogen. Een prettige en rustige uitstraling en bepaalde aanwezige voorzieningen zijn mede bepalend voor een goede sfeer en het mentale welzijn. Met het Leger des Heils, De Huischmeesters, Stichting Ontmoeting, WMO Radar (als uitvoerder van het Oekraïens Huis) steken wij de handen uit de mouwen. Samen met de bewoners, die actief betrokken willen worden bij de aanvullende inrichting en ook zullen helpen met de realisatie, werd geïnventariseerd wat er nodig is. Prioriteit heeft het inrichten en opknappen van gezamenlijke binnenruimtes, met (tweedehands en gedoneerde) meubels en muurdecoratie, en buitenruimtes met zitplekken, beplanting en speel- en ontspanningsmogelijkheden voor kinderen en volwassenen.

Verloop van de activiteiten

'Een tweede thuis' bleek echt een schot in de roos. In totaal zijn uiteindelijk maar liefst twaalf locaties verspreid over Rotterdam bediend met ongeveer negenhonderd bewoners van alle leeftijden. We hebben hier van alles gerealiseerd, zoals speeltoestellen voor de kinderen, picknicktafels, een barbecue-plaats en beschuttingsplekjes en tuintjes. Ook hebben we vele speelgoed donaties en tweedehands of om niet verkregen meubels op de locaties in diverse ruimtes geplaatst en hebben we verf en andere materialen geleverd om de locaties op te vrolijken met wandschilderingen.

Onze locatiemanagers signaleerden terecht dat de uitstraling en voorzieningen in de panden zeer bepalend zijn voor de sfeer binnen de community en het gevoel van eigenaarschap. Zien de ruimtes er kaal, klinisch en onpersoonlijk uit, dan voelen de bewoners zich in het algemeen minder prettig en tevreden. Het beïnvloedt letterlijk het mentale welzijn dat toch al broos is. Voor de kinderen is beweging en spelen noodzaak, iets waar op dit moment nauwelijks in is voorzien. Ook voelen de bewoners zich dan minder verantwoordelijk voor het heel en schoon houden van de ruimtes. Tegelijkertijd was een relatief kleine opknappbeurt met verschillende creatieve mogelijkheden en ontspanning- en speelgelegenheid voor de kinderen vaak al voldoende om dat gevoel van woonplezier en het alternatieve thuisgevoel te creëren en daarmee ook meer verantwoordelijkheid voor het onderhoud van aanwezige zaken en het behoud van een prettige woonsfeer. Op deze locaties kunnen de mensen voor langere tijd verblijven en waar nodig zal dat zelfs voor meerdere jaren het geval zijn.

Tweedehands of gedoneerd

Op een paar barbecues en picknicktafels na hebben we vrijwel alles tweedehands kunnen aanschaffen of gedoneerd gekregen. In het voorbije jaar zijn we door vele particulieren benaderd om meubels gratis op te halen in woningen en zijn samenwerkingen aangegaan met de aanwezige kringloopwinkels in de regio, waardoor er reeds een forse voorraad van goed bruikbare spullen beschikbaar was en deze is in de voorbije periode verder aangevuld. We hebben op diverse locaties een aantal groepjes van bewoners gevormd om te helpen bij de realisatie. Deze bewoners werden geselecteerd door de locaties zelf en zij hebben geholpen bij de grond kaal maken en omploegen, planten en bloemen uit- en weer ingraven, sjouwen en opruimen, timmeren en schilderen, gezamenlijke ruimtes schoonmaken en schoonhouden en het onderhouden van binnen- en buitenruimtes konden plegen na de oplevering

Tweede ronde

Daarnaast organiseerden we op de locaties een aantal creatieve workshops voor kinderen en volwassenen om met elkaar kleine en grote kunstcreaties te maken die konden dienen als muurdecoratie in de gezamenlijke ruimtes en gangen en op de speeltoestellen buiten. Hiervoor zijn vrijwillige docenten uit ons netwerk ingezet. Georganiseerd werden bijvoorbeeld tweetal workshops diamond painting, mozaïeken en knutselen en ook werden er op verschillende locaties wandschilderingen gemaakt met de bewoners. Ook hielpen bewoners mee bij de organisatie en uitvoer van activiteiten. Hiermee zorgden we voor participatie en co-creatie, waarmee we de bewoners echt het gevoel kunnen geven dat zij hun eigen plek creëren en waarbij zij ook elementen kunnen inbrengen vanuit hun belevingswereld en die hen extra thuis doen voelen. Op die manier ontstond er een mooie samenwerking onderling en hebben we met elkaar gebouwd aan eigenaarschap, waardoor bewoners zich ook later verantwoordelijker voelen voor het gezamenlijke onderhoud en het behouden van een prettige sfeer. Dankzij het grote succes van het project en de vele dankbare reacties van kinderen en hun ouders is ons verzocht om in het nieuwe jaar een tweede ronde te organiseren van dit project. Dit mede vanwege het feit dat de beschermingsstatus onlangs is verlengd tot en met maart 2025 en het er meer en meer naar uitziet dat veel gezinnen (voorlopig) niet kunnen en zullen terugkeren naar hun eigen thuis in Oekraïne.

Resultaten Een tweede thuis

In cijfers

12 noodopvanglocaties verspreid over Rotterdam zijn opgeknapt waar ongeveer 900 bewoners van alle leeftijden verblijven.

15 bewoners waren actief als vrijwilliger binnen de verschillende noodopvanglocaties.

Inhoudelijke resultaten

- Meer thuisgevoel is gecreëerd in Rotterdamse opvanglocaties voor ontheemde gezinnen en individuen uit Oekraïne door samen met verschillende organisaties binnen- en buitenruimtes aan te pakken.
- Bewoners werden actief betrokken bij de inventarisatie, de aanvullende inrichting en de realisatie van de opknappbeurten.
- Verschillende creatieve workshops voor kinderen en volwassenen werden georganiseerd om met elkaar kleine en grote kunstcreaties te maken die konden dienen als muurdecoratie in de gezamenlijke ruimtes en gangen en op de speeltoestellen buiten.
- Een mooie onderlinge samenwerking en eigenaarschap is ontstaan, waardoor bewoners zich verantwoordelijker voelen voor het gezamenlijke onderhoud en het behouden van een prettige sfeer.
- Bewoners zijn actief geworden als vrijwilligers binnen de verschillende locaties met mensen uit Oekraïne.

2.5.3 Pilot mentale ondersteuning

Doelstelling

De pilot Mentale Ondersteuning voor vluchtelingen uit Oekraïne in Rotterdam heeft tot doel om op de locaties waar wij actief zijn met Samen Sterk een uitpufspreekuur en groepsessies aan te bieden. Psychologen, psychotherapeuten en ervaringsdeskundigen zijn via Stichting Mano actief op drie verschillende locaties waar zij werk maken van een-op-een gesprekken, trainingen en informele bijeenkomsten. De gesprekken zijn bedoeld om uit te puffen, zodat de bewoners alvast hun verhaal kunnen doen en worden doorverwezen als er professionele ondersteuning nodig is. Met de trainingen en informele bijeenkomsten wordt het ijs gebroken om ervoor te zorgen dat deze mensen makkelijker contact met ons of de psychologen zoeken wanneer zij behoefte hebben aan verdere ondersteuning. Met deze aanpak hebben wij al goede resultaten behaald binnen ons werk in de Rotterdamse noodopvang waar wij ook in samenwerking met Avant sanare en De Stadscoalitie een spreekuur en groepsbijeenkomsten ter ondersteuning van mentale gezondheid verzorgen om na te gaan of er sprake is van trauma, stress of andere psychosociale problematiek onder de bewoners.

Verloop van de activiteiten

Sinds najaar 2023 zijn wij in opdracht van Gemeente Rotterdam voortvarend [van start gegaan met de 'Pilot mentale & sociale gezondheid Oekraïense ontheemden'](#) om ook voor de mensen uit Oekraïne een uitpufspreekuur en workshops en trainingen ter mentale ondersteuning aan te bieden. Op alle locaties hebben we kennismakingsbijeenkomsten georganiseerd voor de bewoners om het uitpufspreekuur en de pilot te promoten. De pilot wordt uitgevoerd door projectcoördinator Ivanna, een ervaringsdeskundige die zich sinds het begin van de oorlog heeft ingezet om mede-ontheemden te ondersteunen naar werk en hen te coachen in samenwerking met drie door ons in dienst genomen Oekraïense psychologen, de Oekraïense locatiemanagers die wij in dienst hebben en samenwerkingspartners Avant sanare en De Stadscoalitie die ook betrokken zijn bij ons programma op het gebied van mentale ondersteuning in overige noodopvanglocaties, en partners uit ons netwerk zoals Oekraïnehuis, Opora en Leger des Heils.

Zo zijn wij begonnen met het uitpufspreekuur waar al vele persoonlijke gesprekken hebben plaatsgevonden. Ook hebben we workshops georganiseerd over yoga en ademhaling, een training genaamd 'Who cares', over mentale gezondheid, stressmanagement en hoe je goed voor jezelf en voor een ander kan zorgen, een informatieve meeting over integratie waar ook psychologen bij waren in het kader van drempelverlagende kennismaking, een creatieve workshop 'Map of Wishes', diverse thee-drink-momenten met kletsen voor de oudere bewoners in bijzijn van een psycholoog en een training over de Nederlandse cultuur en hoe een netwerk op te bouwen en werk te vinden in Nederland.

Verder kunnen wij bewoners die graag een Nederlandse psycholoog willen doorverwijzen. Begin 2024 zal Avant sanare een training verzorgen voor locatiemanagers en ervaringsdeskundigen over het signaleren, bespreekbaar maken en doorverwijzen naar het uitpufspreekuur bij psychosociale problematiek. Tevens geeft een psycholoog supervisie aan de Oekraïense psychologen waar zij moeilijke casussen of hun eigen problematiek/onzekerheden/stress kunnen bespreken. Dit geldt ook voor locatiemanagers, ervaringsdeskundigen en externe partners uit de doelgroep die ondersteuning nodig hebben in de vorm van supervisie. Ook zij kunnen aanschuiven voor een 'uitpufuurtje'.

Resultaten Pilot mentale ondersteuning

Inhoudelijke resultaten

- Bewoners kunnen uitpuffen en samen ontspannen tijdens groepsessie en trainingen waardoor het leven in het algemeen in Nederland en/of op de locatie minder stressvol en gezonder wordt.
- Zij kunnen hun hartluchten, zorgen uiten over hun verblijf in Nederland en over hoe hun toekomst eruit zal zien.
- Bewoners hebben de mogelijkheid tot meer beweging van lichaam en geest en ontspanning op de locatie in de vorm van yoga, ademhalingstherapie en bewegingsactiviteiten.
- Bewoners zijn beter geïnformeerd over Nederland en maken stappen richting zelfredzaamheid tijdens informatiesessie over integratieonderwerpen, zoals de arbeidsmarkt, het onderwijssysteem en aanpassing.
- Bewoners hebben in een ontspannen setting hun gedachten kunnen verzetten tijdens creatieve workshops.
- Psychologen werken nauw samen en ondersteunen locatiemanagers en kunnen signalen oppikken en doorspelen aan de managers op locatie.

2.6. Noodopvang en Silja Europa

2.6.1 Rotterdamse Noodopvang

Doelstelling

Sinds eind 2021 zijn wij in opdracht van Gemeente Rotterdam actief in het organiseren van dagbesteding in de Rotterdamse noodopvang. Naar aanleiding van de extra opvang die sinds eind 2021 wordt gerealiseerd voor statushouders en vluchtelingen in Rotterdam, benaderde de gemeente ons om de mate van inactiviteit van deze groep in de fase voor uitplaatsing naar een woning te minimaliseren. Na het verzorgen van de activiteiten voor deze eerste groep statushouders die werd gevestigd op een schip gelegen aan de Persoonshaven in Rotterdam-Zuid zijn wij ook in 2022 en 2023 aan de slag gegaan met het organiseren van activiteiten voor statushouders en vluchtelingen op verschillende noodopvanglocaties verspreid over de stad. Doel van onze activiteiten is om de statushouders en vluchtelingen welkom te heten, een luisterend oor te bieden, kennis te laten maken met Rotterdam en met de mensen die in hun toekomstige wijk hun buurtgenoten zullen of zouden kunnen worden. Ook zorgden wij voor een oriëntatie op de stappen die zij de komende tijd in hun nieuwe leven gaan zetten in Nederland op het gebied van onderwijs, werk en wonen. Belangrijk is ook de mentale ondersteuning die wij bieden in de vorm van een spreekuur met health professionals, ook wel het uitpufspreekuur genoemd.

Verloop van de activiteiten

We zijn in 2023 van waarde geweest voor rond de vijfhonderd bewoners die het afgelopen jaar op onze noodopvanglocaties verbleven. We merken dat we gewaardeerd worden omdat we vertrouwen en veiligheid bieden. Mensen komen vanuit grote azc's in het land, heel massaal en traumatisch voor sommigen. Dan zijn onze kleine opvanglocaties waar mensen weer gezien worden, je naam kennen en tijd hebben voor een gesprekje echt een warm bad. We bouwen een band met de mensen op en dat is heel belangrijk omdat je zo weet wat er echt speelt onder de mensen of met individuen aan de hand is of waar behoefte aan is qua dagactiviteiten. Zo kunnen we mensen ook motiveren om mee te doen en weten we of we op deelnemers kunnen rekenen bij een activiteit. We zorgen zo voor de juiste dynamiek, activeren en enthousiasmeren bewoners en dan worden activiteiten populair en beginnen ze te leven. Het lukt op deze manier om te activeren en 85 procent van de noodopvangbewoners doet mee aan activiteiten. Wij zien onszelf zo ook als de eerste kennismaking met Nederland, Rotterdam en Stichting Mano. We heten de mensen welkom en brengen hen in contact met de stad en de wijk. We zoeken uit wat er te doen is in de buurt zodat bewoners kunnen aansluiten bij activiteiten die er zal zijn. Zo komen ze in contact met de wijk en stadgenoten. Wij verbinden en stappen er dan, indien mogelijk, tussenuit.

Onderneming starten

Dagelijks organiseerden wij verschillende activiteiten, minimaal vijf à tien per week en ook besteden wij veel aandacht aan mentale ondersteuning. De activiteiten waren veel al gericht op ontmoeting, talentontwikkeling, taal en cultuur en participatie. Zo hebben we heel veel taalcafé, taallessen en taalbootcamps georganiseerd op verschillende locaties, ook buiten de noodopvang bijvoorbeeld in het buurthuis, Verhalenhuis Belvédère, bij DOCK op Zuid, SOL Noord of buurthuis Het Klooster op het Afrikaanderplein. In de zomer zijn wij gestart met een zeer intensief taalprogramma in samenwerking met NT2-docenten waar zo'n honderd bewoners aan hebben meegedaan. Zij hebben tweemaal per week taalactiviteiten/les gehad voor een periode van drie tot vier maanden. Ook waren er lessen over het gebruik van het ov, jezelf presenteren en LinkedIn, de Nederlandse cultuur, interculturele communicatie, sociaal netwerk opbouwen, zelf een onderneming starten, kennismaken met de Kamer van Koophandel etc. Naast taallessen waren ook voetballen, zwemmen, poolen en bowlen populair. Ook was er altijd veel animo voor de creatieve workshops, bijvoorbeeld met muziek. Zo is er in het kader van talentontwikkeling ook een mooie reeks workshops neergezet door Breaking Barriers Building Bridges. Zij organiseren workshops gericht op jongeren, op talent ontdekken, en gingen onder meer aan de slag met zang, muziek, dj'en en dans. Zo hebben we ook een goede samenwerking met SKVR van wie om de twee weken leden komen om creatieve workshops te verzorgen op het gebied van zang en muziek.

Uitpufspreekuur

Op alle opvanglocaties is het uitpufspreekuur van grote waarde geweest en zijn diverse praatgroepen met ervaringsdeskundigen over mentale gezondheid gevoerd. Ruim vierhonderd gesprekken werden gefaciliteerd met psychologen, coaches en geestelijk verzorgers. Elke bewoner heeft recht op zes gesprekken en kan zo zijn/haar hart luchten en het verhaal kwijt. Als er meer behandeling nodig is kan een bewoner doorgestuurd worden naar Gezondheidszorg Asielzoekers (GZA), maar we zien ook al dat GZA doorverwijst naar ons voor de informele gesprekken van ons uitpufspreekuur. Ook hebben wij trainingen georganiseerd onder de noemer 'Who Cares?!' in samenwerking met Avant sanare. Deze trainingen hebben bewoners inzicht gegeven in mentale gezondheid en psychische problematiek, en hoe je jezelf maar ook een ander kan ondersteunen wanneer zij mentaal ongezond zijn. Samen met WaanZinnig Producties en onze ervaringsdeskundige psychologen is er een training ontwikkeld die bewoners helpt bij het vormgeven van hun tijd in Rotterdam en ook hierin is er aandacht voor de mentale stress die onzekerheid geeft. Ondersteunend is er aandacht geweest voor de fysieke gezondheid middels sportieve activiteiten zoals boksen, yoga, zwemmen, voetbal en karate. Verder hebben we voor bewoners in de noodopvang [een sportdag/sporttoernooi](#) georganiseerd waaruit groepjes zijn ontstaan die samen voetbal zijn gaan trainen. Daarnaast organiseerden we informatiebijeenkomsten georganiseerd over overlijden, rouw en verzekeren in Nederland. We zijn er trots op het feit dat we het team van psychologen inmiddels hebben mogen uitbreiden met collega's uit Soedan, Turkije en Afghanistan.

Alle bewoners zijn en worden doorlopend voorzien van een Rotterdampas, zodat zij zelf en samen met Stichting Mano kunnen deelnemen aan de activiteiten in de stad, zoals een bezoek aan Trompenburg Tuinen en Arboretum, de Spido, de Euromast, of activiteiten kunnen ondernemen, zoals lasergamen, midgetgolf, etc. Verder zijn alle bewoners voorzien van een abonnement op de bibliotheek en hebben medewerkers voorlichting gegeven over de mogelijkheden en dienstverlening van Bibliotheek Rotterdam. Een prachtig aanbod vanuit Bibliotheek Rotterdam! Verder hebben wij veel samengewerkt met noodfondsen in de stad voor belangrijke medische interventies (zoals tandarts en brillen) die niet vergoed worden, voor het vergoeden van reiskosten naar familieleden in het land, voor kleding en schoenen, en voor het faciliteren van laptops voor studenten in samenwerking met Allemaal Digitaal.

Ook hebben wij in het najaar [een eigen Mano-uitgiftepunt geopend](#) waar bewoners naast winterkleding ook toiletpullen kunnen krijgen. Het uitgiftepunt draait op volle toeren en noodopvangbewoners kunnen er om de beurt in kleine groepjes op bezoek om bijvoorbeeld een winterjas, broek, schoenen en toiletpullen uit te kiezen. Dankzij Stichting Droom en Daad hebben we hiervoor een groot pand dat ook dient als opslag voor spullen die later in de winkel zullen worden uitgesteld of van meubels voor mensen die uiteindelijk naar een woning in Rotterdam uitstromen. Dankzij vele organisaties, zoals het Crisisfonds, en particulieren krijgen wij regelmatig mooie partijen aan kleding en spullen.

Bijzonder is dat vele noodopvangbewoners staan te popelen om vrijwilligerswerk binnen onze activiteiten te verrichten. Velen geven aan dat ze graag willen helpen of graag iets terug willen doen. Zo zijn er diverse kappers actief binnen de noodopvanglocaties, zijn er bewoners die zelf filmavonden organiseren, karate, yogalesgeven en muzieklessen (gitaar en piano) geven en mensen die helpen vertalen tijdens verschillende activiteiten. Ook gaan vrijwilligers wekelijks helpen in de Mano-winkel bij het uitzoeken en sorteren van kleding. Ook leuk om te vermelden is dat er op elke opvanglocatie een naaimachine staat zodat mensen ook zelf kleding kunnen repareren. Verder is er ook een fietsenmaker op alle boten.

Verder hebben wij samen met de noodopvangbewoners stilgestaan bij belangrijke momenten in het jaar. We besteedden aandacht aan diverse feestdagen binnen verschillende culturen, bijvoorbeeld rondom de ramadan met het vieren van iftars of andere feesten. [Yalda werd gevierd](#), een feest waarin vanuit de Perzische traditie (dus veel gevierd in Iran en Afghanistan) met poëzie, muziek, theater, dans en lekker eten wordt stilgestaan bij de zonnewende rond 21 december. We proberen zo alle doelgroepen en verschillende culturen de kans te geven om iets te organiseren of aandacht aan hun feestdagen te besteden.

Resultaten Rotterdamse Noodopvang

600-700

Door verschillende wisselingen verbleven er op de opvanglocaties tussen de 600 en 700 tijdelijke bewoners voor wie wij een activiteitenprogramma organiseerden.

600-700

Tussen de 600 en 700 unieke tijdelijke bewoners van eerst vijf en later in het jaar vier verschillende noodopvanglocaties verspreid over de stad hebben deelgenomen aan rond de 10 a 15 unieke activiteiten per week.

400

Meer dan 400 gesprekken werden gevoerd tijdens het psychologisch / uitpufsprekuur.

120

120 bewoners deden mee aan de Mano Sportdag die wij teven voor hen organiseerden.

In cijfers

10

Minstens 10 bewoners zijn actief als vrijwilliger binnen de activiteiten die wij in de noodopvang organiseren.

1

1 Manowinkel werd geopend om bewoners te voorzien van winterkleding en andere broodnodige spullen.

7

7 columns werden geschreven geïnspireerd door het verblijf in de noodopvang.

Alle

Alle bewoners zijn voorzien van een Rotterdampas en abonnement op de bibliotheek.

Inhoudelijke resultaten

- Bewoners hadden een goedgevulde agenda met nuttige activiteiten.
- Bewoners kregen zelf de mogelijkheid aan te geven waar behoefte aan was en welke activiteiten zij graag wilden ondernemen, waarvan flink gebruik is gemaakt.
- Bewoners kregen de kans om op verschillende plekken echt mee te doen in Rotterdam middels sociale en wijkactiviteiten, vrijwilligerswerk en tijdens verschillende uitstapjes en evenementen.
- Bewoners konden stoom afblazen en een luisterend oor vinden op het psychologisch spreekuur.
- Bewoners kregen dankzij participatie aan de activiteiten een blik op de toekomst voor hun leven in Rotterdam.
- Bewoners kregen de kans kennis te maken met hun toekomstige land-, stads- of wijkgenoten.
- Bewoners zijn (mentaal) ondersteund tijdens het leven in de wachtstand tot zij een woning toegewezen zouden krijgen, zij ervaren een gevoel van gelijkwaardigheid (iedereen werd overal bij betrokken en had een rol) en er ontstond begrip voor andere culturen.

2.6.2 Silja Europa

Doelstelling

In 2023 zijn wij in opdracht van Gemeente Rotterdam ook dagactiviteiten gaan organiseren op doorstroomlocatie Silja Europa. Op deze cruise ferry gelegen in de Merwehaven verblijven tijdelijk rond de 1500 statushouders in afwachting van een woning in Rotterdam en omstreken. Als Stichting Mano wilden wij ook op Silja Europa alle statushouders een warm welkom heten. Te beginnen tijdens het betreden en de bezichtiging van deze enorme, indrukwekkende doorstroomlocatie in de Merwehaven. Ons team stond klaar om iedereen te ontvangen met een lach en baklava om zo het ijs meteen te breken en voor een goede sfeer te zorgen. We organiseren hier sinds juli dagactiviteiten zoals Nederlandse les, workshops over de Nederlands cultuur en het Rotterdamse dagelijkse leven, kinderactiviteiten een spreekuur voor mentale ondersteuning, tal van sociale activiteiten en trainingen om de nieuwe Rotterdammers klaar te stomen voor een opleiding of werk. We bereiken ons doel middels de inzet van ervaringsdeskundigen bij het coördineren en organiseren van alle activiteiten omdat zij als geen ander de doelgroep begrijpen en weten wat er echt speelt onder de mensen met dezelfde culturele achtergrond. We hebben hiervoor vanuit Stichting Mano een team dat uit de voeten kan in het Nederlands, Engels, Turks, Arabisch, Somali, Tigrinya, Amharic, Farsi, Russisch, Oekraïens, Spaans en Dari. Naast recreatieve activiteiten en workshops zullen wij ook aandacht besteden aan mentale ondersteuning middels een uitpufspreekuur en praatgroepen.

Verloop van de activiteiten

We hebben gezorgd voor [een warm onthaal](#) door met een team klaar te staan om iedereen te ontvangen met een lach en baklava om zo het ijs meteen te breken en voor een goede sfeer te zorgen. En dat leverde ons ook een mooi compliment op van een nieuwe Rotterdammer die wij van een andere opvanglocatie kennen. "Het voelt als comfort en als thuis om jullie hier ook weer te zien. We zullen ons hier niet alleen of verdwaald voelen!" Samen met de andere betrokken partijen op het schip zijn we aan de slag gegaan met het opstarten van het programma, de inrichting van de beschikbare ruimtes en het uitbouwen van ons team van collega's en vrijwilligers. Want uit ervaring weten hoe belangrijk het is om voor een groot project als dit echt een goed team te hebben staan en wij hebben het juiste team voor het werk hier op Silja Europa weten te vormen. Belangrijk hierin was de rol van vijf ervaringsdeskundige collega's die weten wat het is om in een nieuwe stad in een nieuw land opnieuw te beginnen, die het wachten zelf hebben meegemaakt en die de taal en cultuur van de doelgroep kennen. Zo konden we ook een luisterend oor bieden aan iedereen om goed te weten aan welke activiteiten behoefte was en wat er verder speelde onder de mensen, met iedereen zo goed mogelijk contact onderhouden, elke dag alle vragen van mensen beantwoorden, mensen op weg helpen, doorverwijzen of de juiste richting opsturen. Zo hebben we ontzettend veel gedaan, maar was het ook best wel alle zeilen bijzetten. Het was een grote uitdaging, maar we hebben het succesvol uitgevoerd en in een kort tijdsbestek een uitgebreid programma aan activiteiten neergezet.

Rotterdampas voor iedereen

We organiseerden gemiddeld 25 activiteiten per week die deze nieuwe Rotterdammers voorbereiden op hun nieuwe leven en leefomgeving. Zo waren er taallessen, taalspelletje, taalmaatjes en taalcafés. In samenwerking met de Vlaardingse Taalschool van nieuwkomer Amer hebben we heel veel informele taaltraining kunnen aanbieden die ervoor zorgt dat de mensen alvast serieus aan de slag gaan met het leren van Nederlands. Iedereen is daar welkom om bijvoorbeeld elke dinsdag taalspelletjes te komen doen, te oefenen met spreken of nieuwe woorden leren. Zo kunnen ze alvast wennen aan hoe het straks zal gaan op de taalschool en doen zij al nuttige kennis op die straks van waarde zal zijn als een eigen huis hebben in Rotterdam en regio en echt kunnen gaan bouwen aan hun nieuwe leven. Ook mooi waren de taallessen op de Silja Europa zelf waar mensen die in hun eigen taal niet hebben leren en schrijven aan de slag gingen met alfabetisering om zo aan zelfvertrouwen te winnen om de taal te gaan leren. De mensen die aan deze taaltraining meededen zij nu enorm gemotiveerd om Nederlands te gaan leren. Ze dachten 'we hebben de leeftijd niet meer om nog een taal te gaan leren', maar wij hebben met succes laten zien dat je nooit te oud bent om te leren.

Verder organiseerden we activiteiten om Rotterdam te ontdekken en van alles over de stad te weten te komen. We hebben voor iedereen een Rotterdampas geregeld en koppelde dit tijdens de zogenoemde en zeer populaire groepsgewijze Rotterdampastours aan bezoeken aan de bibliotheek en het centrum zodat de mensen meteen konden zien wat het nu van de pas was en hoe zij deze konden inzetten. Ook hebben we vijfhonderd bibliotheekpassen geregeld. Er waren uitstapjes naar de Spido, Plaswijckpark en voetbalwedstrijden van Feyenoord. Met dank aan het Arab Film festival, de Doelen, Verhalenhuis Belvédère en [Ricciotti Ensemble](#) hebben bewoners ook meerdere keren volop kunnen genieten van film, theater, samen eten en muziek. Ook waren er beautymiddagen voor vrouwen, tafeltennislessen, lunches, spelletjesmiddagen, gamen, cupcakes maken, sportdagen met luchtkussen, voetbal, basketbal, schmink en lekker eten en drinken. Voor de kinderen organiseerden we in samenwerking met de buurt Oud-Mathenesse ook een circusfestival in een echte circustent in de buurt van de cruise ferry met kinder- en familievoorstellingen, goochelacts, jongleurs, concerten, zang en dans.

Vrijwilligerswerk

Belangrijk bij de uitvoer van alle activiteiten was uiteraard de inzet van vrijwilligers waaronder ook zo'n twintig bewoners van het schip zelf die ook verschillende talen spreken en culturen kennen. Zij waren bijvoorbeeld actief in de kapsalon op de cruise ferry, tijdens de dagelijkse registratiemomenten en als vertalers en helpers bij de uitvoer van talloze activiteiten. Ook zijn er een aantal ambassadeurs actief die als spreekbuis fungeren voor andere bewoners, belangrijke signalen oppikken en doorgeven en onze activiteiten promoten binnen de doelgroep waarvan zij deel uitmaken. Zij inventariseren wat er echt nodig is, waar veel behoefte aan is. We beschouwen dit echt als een win-winsituatie daar deze mensen op dit moment een nuttige tijdsbesteding hebben - het vrijwilligerscontract is voordelig voor hen omdat ze zo al een deel van hun inburgeringsplicht (oriëntatie op de arbeidsmarkt) in orde

kunnen maken - en wij gebruik maken van al hun kennis, ervaring, kwaliteiten en talenten. Zo heeft ook een van de bewoners bijvoorbeeld de koffers waarin wij door ons aangeschafte gameconsoles bewaren gedecoreerd met fraai ontwerp met onder meer een Mano-logo. Ook stimuleren en wij faciliteren wij dat bewoners zelf activiteiten kunnen organiseren of workshops kunnen geven zoals naaien of haken. Ook kunnen wij rekenen op de inzet van vele externe vrijwilligers die ervoor zorgen dat wij alle activiteiten goed kunnen uitvoeren.

Resultaten Silja Europa

In cijfers

1500

Rond de 1500 tijdelijke bewoners verbleven sinds augustus 2023 op cruise ferry Silja Europa voor wie wij een uitgebreid en divers activiteitenprogramma organiseerden.

70

70 kinderen kregen een fiets.

25

Rond de 25 activiteiten werden wekelijks georganiseerd voor de tijdelijke bewoners.

Alle

Alle gezinnen kregen een tablet.

20

Rond de 20-30 bewoners waren actief als ondersteunend vrijwilliger bij de uitvoer van onze activiteiten.

1

1 kinderbieb werd opgestart.

Alle

Alle bewoners zijn voorzien van een Rotterdampas en abonnement op de bibliotheek.

1

1 kapperszaak was dagelijks geopend op het schip.

Inhoudelijke resultaten

- Bewoners hadden een goedgevulde agenda met nuttige activiteiten.
- Bewoners kregen zelf de mogelijkheid aan te geven waar behoefte aan was en welke activiteiten zij graag wilden ondernemen, waarvan flink gebruik is gemaakt.
- Bewoners kregen de kans om op verschillende plekken echt mee te doen in Rotterdam middels sociale en wijkactiviteiten, vrijwilligerswerk en tijdens verschillende uitstapjes en evenementen.
- Bewoners konden stoom afblazen en een luisterend oor vinden op het psychologisch spreekuur.
- Bewoners kregen dankzij participatie aan de activiteiten een blik op de toekomst voor hun leven in Rotterdam.
- Bewoners kregen de kans kennis te maken met hun toekomstige land-, stads- of wijkgenoten.
- Bewoners zijn (mentaal) ondersteund tijdens het leven in de wachtstand tot zij een woning toegewezen zouden krijgen, zij ervaren een gevoel van gelijkwaardigheid (iedereen werd overal bij betrokken en had een rol) en er ontstond begrip voor andere culturen.
- Bewoners konden hun tijd nuttig besteden door vrijwilligerswerk te doen op Silja Europa.

2.7. Overige projecten

Doelstelling

Stichting Mano ontwikkelt en organiseert in opdracht ook losse projecten en activiteiten. Met deze opdrachtgevers hebben we al jarenlang een relatie. Vanzelfsprekend staan wij altijd open voor nieuwe samenwerkingen die, net als deze, zo goed passen bij onze doelstelling, expertise en DNA.

Verloop van de activiteiten

Digitale vaardigheden op maat

'Digitale vaardigheden op maat' hebben wij in 2023 georganiseerd voor Rotterdam Inclusief dat stadsgenoten met een arbeidsbeperking helpt hun talenten in te zetten met geschikt werk. Gemeente Rotterdam heeft ons benaderd om computercursussen te verzorgen op basis en plus niveau om de digitale vaardigheden van deze medewerkers te verbeteren.

Zo hebben we een basis en een plus groep verzorgd voor ieder zeven deelnemers per groep. De lessen zijn gegeven door vrijwillige computerdocenten en onze collega Fanneley zelf bij Rotterdam Inclusief, locatie Zevenkamp, aan medewerkers die hier actief zijn middels inpak- of schoonmaakwerk. Het computertraject van 'Digitale vaardigheden op maat' biedt praktische vaardigheden voor het dagelijks leven, zorgt ervoor dat de deelnemers hun werk goed of beter kunnen doen en biedt vaardigheden die van pas komen bij een sollicitatie of het vinden van werk buiten Rotterdam Inclusief.

De basisgroep is aan de slag gegaan met kennismaken met de laptop, muis, toetsenbord, speciale tekens, oefenen met Word, met tekstverwerken met kleur en opmaak en het maken van mappen en deze ordenen. Ook heeft de groep kennisgemaakt met internet op de computer omdat mensen wel een smartphone hebben maar geen ervaring met de laptop. Tot slot was er een korte introductie met mail middels een oefenmailadres waarmee onderling werd gemaïld om te oefenen. De plusgroep heeft zich verder verdiept in Word en leerde bijvoorbeeld een inhoudsopgave maken en pagina's nummeren. Ook ging de groep aan de slag met de 9292 app, met Google Maps, met email voor gevorderden, bijvoorbeeld bijlages versturen. Wie dit nog niet onder de knie had kon oefenen met DigiD en internetbankieren, al kunnen de meeste deelnemers dit vaak al. Ook is aandacht besteed aan het maken van een cv voor externe sollicitatie. Bonus is dat deelnemers tijdens het traject onderling bevriend raken en bijvoorbeeld samen gaan lunchen. De sfeer is goed in de lesgroep waarin verschillende culturen samenkomen en er altijd ruimte is voor een grapje.

Gers met geld

Gers met Geld is een initiatief van Buurtwerk Alexander dat Rotterdammers vanuit een traject bij de Kredietbank helpt financieel zelfredzaam te worden of te blijven. Het project is een krachtbundeling

van de organisaties Buurtwerk, Kwadraad en Grow up en is onderdeel van de Rotterdamse keten schulddienstverlening. Deelnemers volgen in een periode van zes tot elf maanden een persoonlijke leerroute, opgebouwd uit diverse modules en activiteiten, gericht op bijvoorbeeld gedragsverandering, taal of budgetteren. Voor Gers met Geld hebben wij in 2023 een keer de taal- en rekenmodule 'Taal op het gebied van financiën' verzorgd over financiën, post verwerken, variabele en vaste kosten, de zorgverzekering en belastingaanslagen. Wij faciliteren een vrijwillige docent, ontwikkelen het lesmateriaal, verzorgen de les en de verslaglegging en evaluatie. De samenwerking met Gers met Geld is een voortzetting van de samenwerking vanaf 2019.

Een groep van acht deelnemers heeft de module gevolgd. De deelnemers worden geselecteerd door Gemeente Rotterdam vanuit schuldsanering. Naast dat we aan de slag gaan met taal rond financiën en post proberen we een stukje bewustwording te creëren waarbij het ook heel belangrijk is dat iedereen goed begrijpt dat ze er niet alleen voorstaan en dat wanneer financiële problemen dreigen zij onmiddellijk bij verschillende personen en instanties kunnen aankloppen voor hulp. Een van de belangrijkste dingen die we benadrukken is: maak je post open en kom je er niet uit, vraag om hulp, ga naar die instantie. Het traject is van meerwaarde omdat het dieper ingaat op de materie dan lessenreeksen die door partners worden aangeboden.

We creëren een vertrouwde omgeving met de groep, zodat iedereen open durft te zijn, alles durft te zeggen, en besteden veel aandacht aan de kennismaking. We merken bij Gers met Geld dat deelnemers het heel fijn en waardevol om te merken dat ze niet alleen zijn, dat ze hun problematiek en vragen kunnen delen. Ze voelen zich veilig om dingen met elkaar te delen en voelen zich gehoord, gezien en serieus genomen. Voor veel mensen met een migratieachtergrond of voor laaggeletterden is Nederland heel bureaucratisch en ingewikkeld en zorgt alle post voor verwarring en financiële problemen. Daarom benadrukken we tijdens de reeks altijd dat geldzaken en post hier goed geregeld moeten worden en dat dit een uitdaging is als je net in Nederland woont of door een migratieachtergrond nog moeite hebt met de taal en/of het systeem.

DUO for a JOB

We hebben in 2023 opnieuw nauw samengewerkt met DUO for a JOB, een organisatie die de toegang tot de arbeidsmarkt voor jongeren met een migratieachtergrond wil vergroten door hen te koppelen aan de ervaring en vaardigheden van 50-plussers. Als Stichting Mano konden we zo voor deelnemers van onze programma's die met een opleiding willen starten of op zoek zijn naar werk extra begeleiding realiseren. Door hen te koppelen aan de mentoren, de 50-plussers van DUO for a JOB krijgen zij ondersteuning van mensen met heel veel ervaring en expertise. Verschillende jongvolwassen deelnemers zijn op deze manier vanuit Stichting Mano gestart met een mentortraject bij DUO for a JOB.

Vanuit Stichting Mano verzorgden wij samen met onze ervaringsdeskundigen trainingen aan de

vrijwilligers van DUO for a JOB. Deze mentoren worden getraind in intercultureel communiceren en in bewustwording wat het betekent om als vluchteling na een lange en vaak gevaarlijk traject een nieuw bestaan op te bouwen. Ervaringsdeskundigen van Stichting Mano hebben deze trainingen verzorgd waarbij ook nog apart aandacht werd besteed aan gesprekstechnieken en luistervaardigheden. Ook voor onze ervaringsdeskundigen blijft het interessant en bijzonder om ervaringen uit te wisselen, bijvoorbeeld over de verschillen tussen werken in Nederland en in Syrië, over verschillen in cultuur en sociale omgang. De trainingen werden gegeven aan groepen van tussen de zeven en tien vrijwilligers per keer.

Tot slot bracht ook onze workshop krant maken De Nieuwe Rotterdamert een bezoek aan DUO for a JOB voor een uitgebreid interview met directeur Marije Pronk. Deelnemers van de workshop die de taal oefenen, de stad ontdekken en hun netwerk uitbreiden tijdens het houden van interviews voor een krant die digitaal verschijnt en wordt gedrukt stelden vele vragen gelieerd aan het thema van de krant: een grote uitdaging. Vragen werden gesteld over uitdagingen die komen kijken bij het vinden van werk en het opbouwen van een nieuw bestaan in een nieuw land.

Trainingen (onder meer voor politieke partijen)

Vanuit onze expertise en in de afgelopen jaren opgebouwde ervaring en samenwerkingen hebben wij in 2023 een aantal trainingen verzorgd. Zo hebben wij bijvoorbeeld jongeren van Het Vergeten Kind getraind in zelfpresentatie en pitchen. De jongeren moesten getraind worden om tijdens de Week van Het Vergeten Kind als ambassadeur op te treden voor alle kinderen in de jeugdzorg. Zij doen hun verhaal dan op televisie, op de radio of via een interview in de krant. Tijdens de training leren zij duidelijk, helder en overtuigend vertellen over wat er anders of beter kan in de jeugdzorg. Het blijft super mooi werk om jongeren te leren hoe zij goed en duidelijk hun verhaal kunnen doen, te meer omdat zij hiermee ook echt iets kunnen veranderen binnen jeugd- en jongerenzorg. De training bestond uit een intensieve dag met een klein clubje jongeren.

Ook verzorgen we trainingen voor mensen in de politiek. Het gaat hierbij om wethouders, gemeenteraadsleden, statenleden. Vaak zijn dit kandidaten die op de lijst staan en hopen dat ze ergens gekozen worden. Ook verzorgen wij trainingen voor politici die samen de balans willen opmaken. Zij stellen zich de vraag: hoe doen we het eigenlijk en/of zijn we herkenbaar genoeg en hoe kunnen we in debatten wat beter uit de verf komen? Acht trainingen hebben wij verzorgd waarin het draait om: hoe maak je van jouw verhaal een goed verhaal én hoe vertel je dat goed én hoe blijft het verhaal overeind als anderen er tegenin gaan. Dat zijn leuke en mooie oefeningen. Voor politieke partijen, maar ook voor andere goede doelen hebben we een schappelijk tarief.

Zeilreis met Vopak

Ook in 2023 konden deelnemers van Stichting Mano kennis maken met medewerkers van Vopak in aanloop naar een tijdens een weekend zeilen met Zeilschip Eendracht. Voordat iedereen aan boord ging verzorgden medewerkers van Vopak een training voor de deelnemers van Stichting Mano over alles wat te maken heeft met werken in Nederland. Aandacht werd besteed aan hoe je een cv maakt, hoe je LinkedIn gebruikt, hoe je jezelf het beste kunt presenteren tijdens een sollicitatiegesprek, maar ook welke consequenties betaald werk heeft voor toeslagen, belasting betalen en hoe een CAO werkt. De medewerkers van Vopak kregen op hun beurt een training Interculturele Communicatie voorgeschoteld waarin zij van alles leerden over communiceren met mensen uit een andere cultuur, bijvoorbeeld mensen uit Syrië. Ook werd er gezellig samen gegeten van een buffet met zowel Nederlandse als Arabische lekkernijen. Zo konden de medewerkers van Vopak en de deelnemers van Stichting Mano al veel van elkaar leren voordat zij als de bemanning van Zeilschip Eendracht aan boord zouden gaan.

Eenmaal aan boord werd de band verstevigd en is er tijdens het weekend varen over de Noordzee naast het hijsen van de zeilen en allerhande klusjes op het schip tijd om met elkaar te praten over wat medewerkers van Vopak kunnen betekenen voor de deelnemers die graag een goede baan willen vinden en hun professionele netwerk willen vergroten. Zo was er tijdens dit weekend zeilen niet alleen de gelegenheid om te ervaren wat zeezeilen met een ieder doet, maar was er ook volop

kans om te netwerken met elkaar, kregen nieuwkomers de kans om op een laagdrempelige manier geholpen te worden met hun sociale en professionele netwerk en leerden medewerkers van Vopak van alles over omgaan met mensen met een andere cultuur. Na de zeiltocht blijven de deelnemers in contact met de medewerkers van Vopak via een WhatsAppgroep om samen mogelijkheden te bekijken op het gebied van werk of vragen door te nemen over sollicitatieprocedures in Nederland. De reis is bedoeld voor jonge mensen met een vluchtelingenachtergrond die toe zijn aan werk of een opleiding, en werd mogelijk gemaakt door WeConnect (verbonden aan Vopak), Stichting Zeilschip Eendracht en Stichting Mano. We hopen de deelnemers van Stichting Mano ook in 2024 weer te trakteren op deze enerverende en waardevolle ervaring.

Pachachaca

Partnerorganisatie Pachachaca organiseert opvoedkundige begeleiding, onderwijsondersteuning en gemeenschapsversterking in het in de Andes gelegen plaatsje Calca. In de streek leven veel mensen in (extreme) armoede. Met een preventieve, integrale aanpak, biedt het project ondersteuning aan gezinnen om zelfredzaam te worden, aan de gemeenschap om sterker te worden en aan kinderen om op te kunnen groeien in een veilige en stimulerende omgeving. Daarnaast biedt Pachachaca (tijdelijk) onderdak en/of ondersteuning aan twaalf kinderen voor wie een oplossing thuis niet meer

mogelijk is. Deze kinderen zijn door de kinderrechter in het gezinshuis ondergebracht. Drie van hen wonen inmiddels op kamers in Lima en Cuzco waar zij studeren en worden op afstand begeleid. Een van de jongeren heeft de begeleiding van het gezinshuis in 2023 achter zich gelaten om zelfstandig, al werkend een bestaan op te bouwen in Cuzco. Pachachaca is een zusterorganisatie van Stichting Mano, gerund door medeoprichter en oud-directeur van onze stichting Liesbeth Kerstens. Mano ondersteunt dit project middels het delen van kennis, het werven van donaties en het genereren van publiciteit. De oorsprong Stichting Mano ligt namelijk in Peru.

Het werk is door de context van problemen waar Peru mee heeft te kampen helaas nog steeds heel hard nodig. Het land krabbelde net wat op uit de malaise die de pandemie met zich mee bracht, maar kreeg meteen weer nieuwe uitdagingen voor de kiezen. Om te beginnen was er tot half februari 2023 sprake van politieke instabiliteit met code rood als reisadvies waardoor veel toeristen het land nog altijd mijden. Veel Peruanen, helemaal hier in de Heilige Vallei van de Inca's met trekpleisters als Cuzco en Machu Picchu, voor wie toerisme de belangrijkste bron van inkomsten is, worden hier heftig door geraakt. Ook de oorlog in Oekraïne is nog steeds van invloed op het dagelijks leven in Peru omdat het de import van kunstmest heeft verstoord en veel duurder heeft gemaakt waardoor de prijzen van voedselproducten enorm zijn gestegen. Ook beleefde het land het droogste jaar in de afgelopen halve eeuw. De coronapandemie werkt nog steeds door in de armoede- en economische ongelijkheidscijfers en ook zijn de onderwijsachterstanden van twee jaar amper naar school kunnen nog altijd niet weggewerkt.

Vijftig gezinnen hebben in 2023 deelgenomen aan het programma voor ambulante hulpverlening, bestaande uit psychische hulp, pedagogische begeleiding en buitenschoolse bijles voor de kinderen en begeleiding bij de opzet van miniondernemingen. In ruil voor de hulp die de gezinnen ontvangen, werkten de deelnemers in de moestuin, repareerden zij schoenen of fietsen of hielpen zij met koken tijdens workshops en evenementen die voor de deelnemers worden georganiseerd. [Ook plantte Pachachaca vierduizend bomen](#) ter herbebossing om verloren gegane flora en fauna, als gevolg van door mensen veroorzaakte natuurbranden, te compenseren. Stichting Mano besteedde regelmatig aandacht aan de activiteiten van Pachachaca via de nieuwsbrief, mail, haar website en sociale media. Er werd aandacht gevraagd voor de extreme situatie waarin veel gezinnen in Peru zich bevonden en donateurs werd de mogelijkheid geboden een financiële bijdrage te leveren aan de projecten die vanuit Pachachaca worden georganiseerd. Collega's van Stichting Mano zijn nauw betrokken bij het project en sommige behoren tot de vaste donateurs. Daarnaast is sinds 2022 een medewerker van Stichting Mano actief als vrijwilliger om het project te ondersteunen met communicatie over de activiteiten en het werven van fondsen.

Resultaten Overige projecten

DUO for a JOB

- Deelnemers van onze programma's die met een opleiding willen starten of op zoek zijn naar werk kregen via DUO for a JOB extra begeleiding, doordat zij gekoppeld werden aan de ervaring en vaardigheden van mensen boven de 50 jaar.
- Ervaringsdeskundigen van Stichting Mano verzorgden diverse trainingen aan de vrijwilligers van DUO for a JOB.

Gers met Geld

- Een groep bestaande uit 6 deelnemers hebben de taal- en rekenmodule 'Taal op het gebied van financiën' gevolgd over financiën, post verwerken, variabele en vaste kosten, de zorgverzekering en belastingaanslagen.

Digitale Vaardigheden op Maat

- Mano verzorgde computerlessen voor 2 groepen met in totaal 14 deelnemers van Rotterdam Inclusief. Dit programma van Gemeente Rotterdam helpt stadsgenoten met een arbeidsbeperking hun talenten in te zetten met geschikt werk.

Training Interculturele communicatie en zeilreis Vopak

- 10 deelnemers van de programma's van Mano maakten voorafgaand en tijdens een weekend zeilen met Zeilschip Eendracht kennis met de medewerkers van Vopak en alles wat te maken heeft met werken in Nederland. De medewerkers van Vopak kregen op hun beurt een training Interculturele Communicatie voorgeschoteld waarin zij van alles leerden over communiceren met mensen uit een andere cultuur.
- Ook voor verschillende andere organisaties hebben wij in 2022 de training Interculturele Communicatie verzorgd.

Trainingen (onder meer voor politieke partijen)

- 5 jongeren werden getraind in pitch en presenteren om goed te kunnen optreden als ambassadeur voor jongeren.
- 8 trainingen werden verzorgd voor politici of politieke partijen.

Pachachaca, Peru

12 kinderen voor wie een oplossing thuis niet meer mogelijk is, zijn vanuit gezinshuis Pachachaca begeleid richting een zelfstandig bestaan. Drie van hen wonen inmiddels op kamers en worden op afstand begeleid.

50 gezinnen hebben deelgenomen aan het programma voor ambulante hulpverlening, bestaande uit psychische hulp, pedagogische begeleiding en onderwijsondersteuning voor de kinderen. Ook zijn enkele lokale bewoners ondersteund bij het opstarten of sterken van een eigen mini-onderneming.

Stichting Mano besteedde regelmatig aandacht aan de activiteiten van Pachachaca via de nieuwsbrief, mail, haar website en sociale media.

Via Stichting Mano wordt er jaarlijks een belangrijke bijdrage bij elkaar gebracht voor Pachachaca in de vorm van donaties.

3. Vrijwilligersbeleid

Doelstelling

De doelstelling aan het begin van het jaar was om de lijn van professionalisering van het vrijwilligersbeleid die de afgelopen jaren is ingezet in 2023 voort te zetten. We blijven het beleid verder ontwikkelen, op papier zetten en implementeren binnen de organisatie. Denk daarbij aan alle stappen die we doorlopen met vrijwilligers vanaf de werving en intakegesprekken, tot afsluiting en evaluatie. We willen hiermee meer duidelijkheid scheppen voor zowel medewerkers die met de vrijwilligers werken als voor de vrijwilligers zelf en hiermee de basisvoorwaarden te creëren voor een goede samenwerking. We wilden dit jaar uiteraard ook nieuwe vrijwilligers en stagiaires werven voor de diverse projecten. Daarnaast waren we voornemens een aantal trainingen te verzorgen voor vrijwilligers en stagiaires.

Verloop van de activiteiten

Vrijwilligers zijn voor Stichting Mano van onschatbare waarde. We hebben afgelopen jaar dan ook weer veel nieuwe vrijwilligers en stagiaires geworven voor de diverse projecten. Zo'n vijfhonderd vrijwilligers en stagiaires hebben zich actief ingezet voor de uitvoer van alle activiteiten binnen onze verschillende programma's. Ook ervaringsdeskundigen die binnen SamenDoorSamen het Opleidingsprogramma Ervaringsdeskundigheid hebben gevolgd hebben allen vrijwilligerswerk verricht binnen onze stichting. Zij waren actief als trainer, vertaler, taaldocent, geestelijk verzorger, caseloadbegeleider, bestuurslid en grafisch vormgever. Vrijwilligers en ervaringsdeskundigen kwamen verder ook helpen bij de Mano Sportdag die wij van de zomer organiseerden voor mensen in de noodopvang en deelnemers van SamenDoorSamen. En zo zijn er nog talloze vrijwilligersrollen waar Rotterdammers zich via onze website voor kunnen aanmelden om zo een steentje bij te dragen aan de stad en nieuwe Rotterdammers verder te helpen bij het wegwijs worden of verbeteren van hun situatie in Rotterdam. Stagiaires van de opleidingen MBO Maatschappelijk begeleider bijzondere doelgroepen, Social Work HBO, Maatschappelijk Zorg, Ergotherapie, PABO en de bachelor Sociaal Juridische Dienstverlening hebben veel waardevol vrijwilligerswerk geleverd binnen onze verschillende programma's. Zij waren bijvoorbeeld zeer actief als gezinsmaatjes binnen SamenDoorSamen, SamenGroeien en SamenOpgroeien. Wekelijks gingen zij op bezoek bij (nieuwe) Rotterdammers die een steuntje in de rug kunnen gebruiken omdat zij te maken hebben met armoede, onderwijsachterstanden, een gebrek aan netwerk of kennis van instanties of een combinatie van deze factoren.

Mooi was de er het gehele jaar door voldoende vrijwilligers beschikbaar zijn geweest om al onze activiteiten goed uit te voeren. Er is door de vrijwilligerscoördinator permanent alert gereageerd op de vraag van de caseloadbegeleiders/contactpersonen binnen Stichting Mano om bijvoorbeeld tijdig vrijwilligers te werven voor maatjestrjecten. Vrijwilligers die voorgaande jaren actief waren zijn opnieuw benaderd en we kunnen bouwen op een flinke groep vrijwilligers die al enkele jaren

actief is binnen Stichting Mano, bijvoorbeeld met het verzorgen van computer-, taal- en post en administratielessen of als maatje. Bijzonder om te vermelden is dat heel veel vrijwilligers ook actief zijn geweest op cruise ferry Silja Europa. Vrijwilligers zijn hier ingezet voor taalondersteuning maar ook als begeleider van groepen bij de Rotterdampastours waarbij nieuwkomers zich konden aanmelden voor een Rotterdampas en vervolgens een tour kregen om hen te tonen wat allemaal mogelijk is met deze kortingspas. Ook hielpen zij bij het sorteren van kleding die wij gratis beschikbaar stellen voor noodopvangbewoners vanuit ons Mano-uitgiftepunt, begeleiden zij bij sociale uitstapjes, kinderactiviteiten zoals knutselworkshops, beautymiddagen en zijn vrijwilligers actief geweest bij bezoeken aan Dress for Success.

Qua begeleiding van vrijwilligers en stagiairs, hebben we in 2023 voortgebouwd op de weg die we in 2022 al zijn ingeslagen ter professionalisering van ons beleid. Dit jaar hebben we de puntjes verder op de i gezet zodat iedereen goed weet wat de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de vrijwilligers zijn, hoe we de werving en selectie van vrijwilligers organiseren en wat we bieden qua begeleiding, informatie, communicatie, waarderingsbeleid en trainingen. Ook hebben we onze vrijwilligers en stagiaires weer verschillende trainingen aangeboden die van pas komen bij de adequate uitvoer van hun vrijwilligerswerk, zoals de basistraining voor het maatjestrject, de training voor gezinsmaatjes, Interculturele communicatie en een training gericht op de Arabische doelgroep met aandacht voor interculturele communicatie en culturele verschillen tussen de Westerse en Arabische wereld. Ook organiseerden wij de training Taalvaardigheid aanleren, een training waar stagiairs handvatten kregen om nieuwkomers goed te kunnen begeleiden bij het leren van de taal en waren er wekelijkse intervisiebijeenkomsten.

We hebben het jaar samen met de vrijwilligers afgesloten met [een gezellige en drukbezochte winterborrel](#). Op deze manier konden we alle vrijwilligers bedanken voor hun inzet en benadrukken hoe graag we in 2024 met iedereen verder willen omdat zij voor de uitvoer van alle programma's en activiteiten van onze stichting van onschatbare waarde zijn. Buurthuis de Coolenkit was omgetoverd in een gezellige, knusse feestzaal die zich al snel vulde met zo ongeveer zeventig gasten. Er waren heerlijke Syrische hapjes, een openingsspeech van directeur Ken Gould, een dankwoord van onze vrijwilligerscoördinator Kees van der Lee en een uitdagende quiz over Stichting Mano en haar projecten.

Resultaten Vrijwilligersbeleid

In cijfers

Rond de 500 vrijwilligers waaronder zo'n 20 stagiaires zijn in 2023 in verschillende rollen actief geweest bij Stichting Mano.

10 trainingen voor vrijwilligers en stagiaires werden georganiseerd op het gebied van voorbereiding voor een (gezins)maatjestrject, interculturele communicatie, Nederlands aanleren aan anderstaligen, kennis van de Arabische wereld en culturele verschillen.

Wekelijks

Wekelijks vonden coachings- en intervisiebijeenkomsten plaats tussen contactpersonen van Mano en vrijwilligers en stagiaires.

Inhoudelijke resultaten

- Rotterdamse vrijwilligers hebben zich nuttig kunnen maken binnen de stad en hun (nieuwe) stadsgenoten een handje kunnen helpen.
- Bewoners van noodopvanglocaties hebben hun tijd nuttige en waardevol kunnen besteden door als vrijwilligers actief te zijn bij de uitvoer van dagactiviteiten.
- Het vrijwilligerswerk heeft gezorgd voor veel waardevolle, interculturele ontmoetingen.
- Vrijwilligers en stagiaires hebben nuttige kennis, vaardigheden en werkervaring opgedaan binnen het domein van sociaal maatschappelijk werk.
- Vrijwilligers en stagiaires hebben basistrainingen voor vrijwilligerswerk gevolgd, weten wat interculturele er komt kijken bij interculturele communicatie en het onderwijzen of ondersteunen bij het aanleren van de Nederlandse taal aan anderstaligen en hebben meer kennis vergaard over de Arabische wereld en culturele gebruiken en communicatie die hierin gelden.

4. Overige hoogtepuntjes

Het hele jaar door waren er losse, vermeldenswaardige activiteiten of gebeurtenissen die bijdragen aan de doelstelling van Stichting Mano en die we graag nog willen beschrijven of extra willen uitlichten. Lees hieronder welke mooie momenten en hoogtepunten wij verder beleefden in 2023.

Prachtige donatie van sportkledinggigant Banlieue!

We hebben een fantastische donatie mogen ontvangen van Banlieue, een vooraanstaande bedrijf in sportieve kleding in Rotterdam. Medewerkers stapten afgelopen vrijdag aan boord van cruise ferry Silja Europa om daar meer dan tweehonderd kledingstukken (broeken, shirts en jasjes) te overhandigen aan jeugdige statushouders die hier tijdelijk verblijven.

Dit tot groot genoegen van alle jonge statushouders die alle mooie sportkleding dankbaar in ontvangst namen. Zo ontstond er een vrolijk kledingfeest met muziek en heel veel blije gezichten van jongeren die hun nieuwe sportkleding konden uitzoeken. En ook als Stichting Mano zijn we ontzettend blij met mooie donaties als deze.

Lees [hier](#) het verslag!

Samen koken met statushouders smaakt naar meer!

Samen eten schept een band, maar dat geldt zeker ook voor samen koken! Daarom zijn wij vanuit de training 'Hoe een sociaal netwerk bouwen', die wij voor tijdelijke bewoners in de noodopvang organiseren, samen met de burens gaan kokkerellen. Zo leerden we elkaars culturen kennen en ontstond er ook meteen een goede onderlinge connectie.

Tijdens de bijeenkomst, die gemoedelijk en gezellig verliep, was er een presentatie over Jemen. "Vaak zijn de lokale bewoners wel geïnteresseerd, maar durven ze uit respect geen vragen te stellen om de nieuwkomer niet te kwetsen", stelt projectmedewerker Lai Chee. "Daarom hebben we de rollen omgedraaid. De statushouders hebben de omwonenden uitgenodigd om naar hun presentatie over hun land te komen luisteren."

Lees [hier](#) meer over dit initiatief!

Fantastisch nieuws! 125.000 euro voor Helpende Handen!

Dat was fantastisch nieuws! Ons nieuwe project Helpende Handen ontving het schitterende bedrag van 125.000(!) euro tijdens de 100 jaar Volkskracht Awards. Met dit bedrag gaan wij werk maken van een duurzaam leerwerktraject waarbij statushouders leren elkaar te helpen met het opknappen en inrichten van de woningen die zij in Rotterdam krijgen toegewezen.

Stichting Bevordering van Volkskracht vierde het 100-jarig jubileum door maar liefst 3 miljoen euro aan prijzengeld beschikbaar te stellen voor Rotterdamse initiatieven. Rotterdamse organisaties konden aanvragen voor hun projecten indienen in de categorieën Toekomstig, Cultureel en Sociaal Rotterdam.

Tijdens een sfeervolle, enerverende en euforische avond in een goed gevulde grote zaal werden alle prijzen uitgereikt aan de deelnemende Rotterdamse organisaties en wonnen wij wat ons betreft echt een enorme hoofdprijs waarmee we een mooi, nieuw en nuttig project kunnen opstarten.

Lees er [hier](#) meer over!

Geslaagde en gezellige Open azc dag!

We kunnen terugkijken op een geslaagde en gezellig Open azc dag waarbij wij als Stichting Mano aanwezig waren. Buren, want het was tegelijkertijd ook Burendag, konden op zaterdag 23 september een inkijkje krijgen in de Rotterdamse noodopvang en dat zorgde voor meer wederzijds begrip. “Dit heeft een positief effect voor iedereen”, stelt projectmedewerker Mais die de hele middag aanwezig was.

“Er waren leuke gesprekken, iedereen kon met elkaar kennismaken, een praatje maken, vragen stellen. Zo ontstaat er goed onderling contact. Een bezoeker die zelf een atelier heeft nodigde de bewoners van de noodopvang uit om een keer bij haar langs te komen in haar werkruimte.”

Lees [hier](#) het verslag!

Bewoners noodopvang enthousiast aan de slag bij Sportspullenbank

Tien bewoners uit de Rotterdamse noodopvang, waar wij dagactiviteiten organiseren, hebben wekelijks de handen uit de mouwen bij de Sportspullenbank. “Ze komen hier helpen met sorteren en het in- en uitladen van de bus”, vertelt initiatiefnemer Erna Truijens. “En het zijn zulke lieve jongens. Ik ben echt dol op ze!”

Ze zijn heel trouw en ze werken heel hard, vertelt Erna terwijl de mannen met de laatste dozen onderweg zijn naar de bus. Twee keer in de week komen ze helpen. Meestal op maandag en vrijdag, maar soms springen ze ook op andere dagen bij als het nodig is, zoals deze week.

Lees [hier](#) meer over deze hartverwarmende samenwerking!

Prachtig bedrag dankzij theetuin Soroptimistclub

We hebben een prachtig bedrag van Soroptimistclub Rotterdam gekregen dat zij hebben opgehaald met het organiseren van pop-up theetuin De Zweth. De opbrengst van de theetuin op idyllische locatie, een prachtige 1200 euro, komt ten goede aan onze projecten en activiteiten gericht op participatie en economische zelfstandigheid van (jonge) vrouwen. En daar zijn wij hartstikke blij mee! Hartelijk dank Soroptimistclub Rotterdam voor dit mooie gebaar!

Het gedoneerde bedrag wordt ingezet om activiteiten te organiseren voor de vrouwen die deelnemen aan ons deelprogramma SamenEmanciperen. Binnen het programma organiseren we naast creatieve en ontspannende activiteiten trainingen die de vrouwen klaarstomen voor een (deeltijd)opleiding of betaald werk.

Lees [hier](#) meer over deze mooie donatie en over SamenEmanciperen!

Stichting Mano versterkt managementteam met algemeen directeur Ken Gould

Na vier intensieve maar voor Stichting Mano ook zeer succesvolle en bijzondere jaren heeft het directie duo Lieke Galbraith en Patrick van de Westelaken een belangrijk deel van hun taken overgedragen aan een nieuwe algemeen directeur. Ken Gould ging in juli aan de slag ter versterking van het managementteam van de organisatie.

Ken combineert ruime ervaring als directeur van culturele instellingen met een bewezen betrokkenheid bij Stichting Mano waar hij eerder al vrijwilliger en kwartiermaker was.

Stichting Mano speelt een steeds grotere rol in Rotterdam en ook de organisatie is de afgelopen jaren flink in omvang toegenomen. Een uitbreiding en versterking van het managementteam was wenselijk en is met de aanstelling van Ken Gould nu realiteit geworden. Het bestuur en de huidige directie zijn uitermate content met deze nieuwe stap, die de opmaat is voor de volgende fase van Stichting Mano.

Lees [hier](#) meer over deze ontwikkeling bij Stichting Mano!

Bewoners noodopvang schreven een kaartje voor de burens

Bewoners van het opvangschip in Rotterdam Zuid hebben zelf kaarten gemaakt en geschreven om deze vervolgens bij de burens te bezorgen. Dat deden zij tijdens een creatieve workshop. Ze bedachten mooie teksten en nodigden met de kaarten omwonenden ook uit om een langsgang te komen voor een kopje thee om elkaars cultuur beter te leren kennen.

De bewoners namen met ijver en passie deel aan de workshop die trainer Firas Kalousie verzorgde en

waarin zij leerden zelf mooie kaarten te maken. “Onze bewoners maakten zulke mooie en creatieve kaarten en schreven ook nog een vriendelijk berichtje aan de burens. Ze zijn nieuwsgierig naar de Nederlandse cultuur”, meldt projectmedewerker Kinza.

Lees [hier](#) meer over dit mooie initiatief!

De Nieuwe Rotterdammert op reportage bij FENIX

De journalisten van de 10de editie van De Nieuwe Rotterdammert zijn op reportage geweest naar FENIX, het museum dat momenteel wordt gebouwd op Katendrecht. Het was bouwhelmen op en werkschoenen aan om een kijkje te nemen op de bouwplaats. Daarna was er een uitgebreid interview met directeur Anne Kremers, conservator Selinay Sucu en werkvoorbereider Jacco van de Wolf.

Conservator Selinay Sucu nodigde de volledige redactie uit om mee te doen aan haar project. Voor een expositie is zij namelijk op zoek naar objecten die verhalen vertellen over migratie. “Doe mee met mijn project om jouw verhaal te delen. Dan gaan we een-op-een in gesprek, dus neem vooral contact met mij op”, stelde zij.

Lees [hier](#) het verslag!

Medewerkers Gemeente Rotterdam schenken ruim 2000 euro!

Medewerkers van Gemeente Rotterdam konden in de eindejaarsgeschenk Winkel kiezen om (een deel van) hun punten te overhandigen aan goede doelen die een belangrijke bijdrage leveren aan onze stad. Dit heeft voor Stichting Mano een mooie donatie van € 2.124,- opgeleverd!

Hier zijn wij als Stichting Mano enorm blij mee en wij zullen dit uiteraard een mooie bestemming geven. Zo zullen we het geld gebruiken voor de uitvoer van de bootcamps Nederlandse taal die wij momenteel verzorgen voor vluchtelingen uit Oekraïne die in Rotterdam worden opgevangen.

Lees er [hier](#) meer over!

Wat was er geweldig gekookt en wat een gezelligheid!

We kunnen terugkijken op een mooie ramadan waarin we met heel veel deelnemers rond de tafel zijn gaan zitten tijdens verschillende iftars, de gezamenlijke maaltijden aan het eind van een dag vasten. Bijvoorbeeld in samenwerking met Stichting Openhaard die bewoners van verschillende noodopvanglocaties uitnodigde voor een heerlijk en gezellig avondje!

Het resultaat was een gezellig, héérlijk avondje met een combinatie van veertig noodopvang bewoners en andere deelnemers uit de stad. “Wat was er geweldig gekookt! En wat zag het er goed uit! En wat was er een gastvrijheid! En gezelligheid! Openhaard, namens de bewoners van de boten: heel erg

bedankt!" stelt een van onze coördinatoren van een noodopvang.

Lees er [hier](#) meer over!

We staan in de nieuwsbrief van het ministerie!

Het is niet onopgemerkt gebleven bij het Ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid dat onze deelnemers als vrijwilligers actief waren bij de afgelopen verkiezingen. De nieuwsbrief van het ministerie besteedt er in een mooi artikel aandacht aan en heeft ook verschillende deelnemers geïnterviewd!

Zo komt Estabragh Ghadimi (rechts op de foto), deelnemer van ons Opleidingsprogramma Ervaringsdeskundigheid, aan het woord. "Verkiezingen zijn belangrijk en ik vind het mooi om te helpen. Ik wist niet dat iedereen dat mocht doen. Mijn buurvrouw en vriendinnen kwamen ook op het stembureau omdat ze wisten dat ik daar werkte", vertelt zij in het artikel.

Lees [hier](#) wat er nog meer in de nieuwsbrief stond!

We gaan intensiever samenwerken met Netwerk Nieuw Rotterdam

Stichting Mano en Netwerk Nieuw Rotterdam hebben besloten om intensiever te gaan samenwerken. Vrijwilligers van het Netwerk Nieuw Rotterdam zijn al actief in noodopvanglocaties waar Mano dagactiviteiten organiseert, maar samen willen we gaan kijken naar wat er verder mogelijk is.

Zo willen we bijvoorbeeld jongeren die onderdeel zijn van Netwerk Nieuw Rotterdam nog meer gaan inzetten bij de activiteiten van Mano. Ook kunnen deelnemers van de stichting als vrijwilliger een bijdrage gaan leveren bij de activiteiten van het netwerk. Daarnaast willen we kennisdelen met elkaar, werkbezoeken organiseren van de jongeren aan Stichting Mano en werken aan projecten die we gezamenlijk kunnen opzetten.

Lees [hier](#) mee over deze mooie nieuwe samenwerking!

5. Samenwerkingspartners

5.1. Financiële samenwerking

Financiële partners	
Bekker-La Bastide Fonds	Soroptimisten
Burgerweeshuis Haarlem	Sportbedrijf Rotterdam
Buurtwerk/SWK Groep	Stichting BeSt
CCHO	Stichting Bevordering van Volkskracht
Code Fonds	Stichting Boek met een Doel
Crosswind	Stichting Boschuyzen
Daily Invest	Stichting Dioraphte
Daniel van der Vorm Stichting	Stichting Karel Bornkamp
Elise Mathilde Fonds	Stichting Neeltje Buis
FondsDBL	Stichting Solidarodam
Fonds21	Stichting Zonnige Jeugd
Fonds Bijzondere Noden Rotterdam	Tesselschade Fonds
Fonds Bijzondere Noden	Think Human Foundation
Fundatie Van den Santheuvel, Sobbe	VSB Fonds
Gemeente Rotterdam	Weeshuis der Doopsgezinden
Job Dura Fonds	Vier anonieme vermogensfondsen
Jeugdfonds Sport en Cultuur	Vele particuliere donateurs en bedrijven
Open Embassy	
Oranjefonds	
Jeugdfonds Sport en Cultuur	
Open Embassy	
Oranjefonds	
R.C. Het Maagdenhuis	
Sint Laurensfonds	

5.2. Inhoudelijke samenwerking

Stedelijke partners	
Ad Hoc	Gemeente Rotterdam
Alsare	Het Palet
Arabic is Simple	Hogeschool InHolland
Avant Sanare	Hogeschool Rotterdam
Arab Filmfestival	House of Hope
Bertus Groothandel & Distributie B.V.	Huischmeesters
Bibliotheek Rotterdam	Indigo Preventie
BSW Rotterdam	IOM
Building Bridges Breaking Barriers	Jarige Job
Buurtwerk/ SWK Groep	Jitte Galbraith
Boijmans	Kadanz
Centrum voor Jeugd en Gezin	Kennis Werkt
COA	Kledingbank
Code Matrix Zone	Leger des Heils
De Stadscoalitie	Maas Theater/Dans/PodiumMAE Services
Dokters van de Wereld	MixBlik
Dorpshuis Community Center/De Coolenkit	Momentum
Dress for Success	Moeders van Rotterdam
DUO for a JOB	Mosaic Art Studio
Dierentuin Blijdorp	Netwerk Nieuw Rotterdam
De Doelen	NLtraining
De Ontmoeting	Oekraïne Huis
Empatia	Ovora
Erasmus Universiteit Rotterdam	Port of Opportunities
FunForest	Refugee Talenthub
F. van Everdingen	Rode Kruis

Rotterdamse Uitdaging	Stichting VluchtelingenWerk ZuidWest Nederland
Rotterdams Philharmonisch Orkest	Stichting Zeilschip de Eendracht
Sagènn	Suna Floret
Station Roffa	Taaly
Stichting Dona Daria	The Finishing Touch
Stichting En..Actie!	Tima Patisserie
Stichting Gezana	Urban Arts
Stichting HET LAB Rotterdam	Verhalenhuis Belvédère
Stichting Humanitas	Vlaardingse Taalschool
Stichting Lezers	Waanzinnig Producties
Stichting Openhaard	WE Organisation
Stichting Pauw	Werkclub
Stichting Present	WMO Radar
Stichting ROS	WORM
Stichting Salaam	Zadkine College
Stichting Stadscoalitie	Z Concept

Landelijke partners:

Forward Incubator	Stichting Recover E/Allemaal Digitaal
Open Embassy	Stichting VluchtelingenWerk Landelijk Bureau
Refugee Talent Hub	Stichting VoorleesExpress
SodaProducties	VOPAK
Stichting Het Begint met Taal	We Connect Foundation
Stichting Het Vergeten Kind	Yoreem Foundation
Stichting Lezen en Schrijven	

6. Vooruitblik 2024

Doelstelling

Onze doelstelling blijft in 2024 ongewijzigd. Wij zullen ons blijvend inzetten voor 'Het opleiden, trainen, activeren en als ervaringsdeskundige adviseurs inzetten van groepen en individuen voor wie deelname aan de maatschappij niet vanzelfsprekend is alsmede het agenderen van issues die voor hen van belang zijn, teneinde hun positie, als individu en als groep, in de maatschappij te versterken.'

Visie en uitgangspunten

Ook de wijze waarop we binnen ons beleid vormgeven aan bovenstaande doelstelling blijft ongewijzigd en zetten wij de komende jaren voort:

- Wij werken aanvullend op andere organisaties en springen in op behoeften waar door andere organisaties niet of onvoldoende op kan worden ingespeeld. Op nieuwe behoeften en kansen die wij in de stad identificeren zullen wij creatief en flexibel reageren.
- Wij zetten in op de motivatie en begeleiding van diverse kwetsbare doelgroepen binnen Rotterdam om zich te ontwikkelen tot meer zelfredzame en participatieve stadsbewoners. Dit doen wij in de vorm van samenwerkingen, in opdracht van derden of zelfstandig.
- De nadruk ligt op programma's gericht op statushouders, asielzoekers, vluchtelingen/ ontheemden en op gezinnen die in armoede leven (veelal gezinnen met een migratieachtergrond, die niet (meer) inburgeringsplichtig zijn en langer dan vijf jaar in Nederland verblijven).
- Hiernaast voeren wij voor de gemeente Rotterdam diverse opdrachten voor de noodopvangen uit in Rotterdam zo lang als dat nodig is. Dit zijn opdrachten van tijdelijke aard en deze opdrachten voeren wij zoveel mogelijk uit met onze flexibele schil van tijdelijke externe projectkrachten.
- We zijn ervan overtuigd dat een aanpak gericht op het zo breed mogelijk in kaart brengen van de hulpvraag van een deelnemer en daarop acteren met een integrale en persoonlijke begeleiding op basis van gelijkwaardigheid en vertrouwen, het meest effectief is. Wij geloven in meer en breder investeren aan de voorkant (preventie en de integrale benadering), waarmee aan de achterkant meer en grotere problemen kunnen worden voorkomen. Onze hulpverlening is daarbij gestoeld op professionele nabijheid. Wij zijn als een meedenkend familielid of vriend die daar waar het nodig is een stap extra zet, waarbij we te allen tijde als doel houden dat de regie meer en meer in handen komt van de deelnemer, van een 'staat van nog niet kunnen' bij binnenkomst, naar 'samenredzaam' na verloop van tijd, naar 'samen- én zelfredzaam' bij uitstroom.
- Wij motiveren, trainen en begeleiden Rotterdammers die zich graag (vrijwillig) inzetten voor hun stadsgenoten.

Hoe bereiken wij onze doelstelling?

In een complexe samenleving als de onze is voor stichting Mano altijd genoeg te doen. Wij voeren ook in 2024 diverse programma's en projecten uit, waarbij we onderscheid maken tussen de reguliere programma's en projecten enerzijds en opdrachten anderzijds.

Reguliere programma's en projecten

- Wij zetten het reguliere programma SamenDoorSamen voor statushouders voort. Hierbij zetten wij in het bijzonder in op de begeleiding van vrijwillige maatjes, emancipatie van zowel vrouwelijke als mannelijke deelnemers, mentale veerkracht en de voortzetting en ontwikkeling van nieuwe leerwerktrajecten met coaching richting werk. Ook hebben wij aandacht voor statushouders met een laag taalniveau of die analfabeet zijn en die over het algemeen langzaam lerend zijn. Wij ondersteunen hen bij het leren van de taal op praktische wijze, het maken van een toekomstplan en de toeleiding naar nuttige dagbesteding, bijvoorbeeld in de vorm van vrijwilligerswerk.
- Op verzoek van de Gemeente Rotterdam hebben we een offerte mogen indienen waarbij Stichting Mano met het programma SamenDoorSamen een belangrijke brugfunctie vervult en de gemeente gaat voorzien van informatie die behulpzaam is bij het verbeteren van het aanbod vanuit de gemeentelijke loketten voor statushouders. Dit aangezien de informatie en diensten nog lang niet altijd voldoende aansluiten op de belevingswereld en behoeften van statushouders en vluchtelingen.
- We zullen het reguliere programma SamenOpgroeien voortzetten dat gericht is op kind en gezin. Met het programma zetten wij in op de ontwikkeling van het kind op cognitief en sociaal-emotioneel vlak, talentontwikkeling, verbeteren van het pedagogisch klimaat (o.a. door de inzet van vrijwillige gezinsmaatjes en trainingen zoals Intercultureel opvoeden). Het gaat hier om kwetsbare kinderen en gezinnen, veelal gezinnen met een migratieachtergrond en die in armoede leven.
- Als laatste willen we onze laagdrempelige taalcursussen voortzetten met aandacht voor thema's als Ontwikkeling, Geld, Gezondheid en Werk. Wij bieden deze cursussen aan op taalniveau A0-A1 (TaalCarrousel Basis) en taalniveau A1-A2 (TaalCarrousel Plus). Daarnaast verzorgen wij op dit vlak wederom de basistraining voor taalvrijwilligers die voor diverse organisaties in Rotterdam aan de slag gaan.
- In 2023 ontvingen wij in het kader van de 'Award 100 jaar Stichting Bevordering van Volkskracht' een heel mooie bijdrage voor het voorgenomen nieuwe project Helpende Handen. Binnen dit project worden statushouders uit de noodopvang voorafgaand aan de toewijzing van een eigen woning binnen een leerwerktraject getraind in het uitvoeren van werkzaamheden in en rond het huis. Zij doen praktijkervaring op door het helpen van andere statushouders die hen voorgaan bij het betreden van hun eerste woning. Wij zoeken naar goedkope of gedoneerde meubels en betrekken daarbij actief andere

Rotterdamers. In maart 2024 zullen we een start maken met dit project.

- Ook zullen wij een nieuwe editie van het project Tweede Thuis verzorgen, een project om in te spelen op de toenemende behoefte vanuit de locaties en de bewoners om een verhoogd thuisgevoel te creëren in de diverse opvanglocaties. In samenwerking met de verschillende uitvoerende partijen zal aanvullende inventaris en inrichting worden geïmplementeerd voor zowel de binnen- als buitenruimtes van nieuwe locaties. Dit aangezien de leefruimte en de privacy in de ruimtes beperkt is, de mensen naar verwachting nog lang op de locaties zullen verblijven en de staat en het comfort van de gebouwen en de gezamenlijke binnen- en buitenruimtes te wensen overlaat.
- Het locatiemanagement dat wij in opdracht van Gemeente Rotterdam verzorgen (zie verderop), vullen wij aan met extra aanbod onder de naam SamenSterk. Het gaat hierbij o.a. om taallessen, activiteiten richting opleiding en werk, de opbouw van een sociaal netwerk, sport en ontspanning en het actief kennismaken met de stad.

Opdrachten

- Wij zetten de opdrachten voort gericht op de dagbesteding op de vier boten en Silja Europa voor de noodopvang van statushouders. Daarbij zetten wij nog meer in op de voorbereiding van de deelnemers op hun toekomst in Rotterdam in de vorm van workshops gericht op de ontwikkeling van praktische vaardigheden, (in de praktijk) kennis maken met de stad, het aanbod in de wijk en stad, culturele verschillen en de (geschreven en ongeschreven) regels. Verder hebben wij eind 2023 een activiteitenprogramma opgezet voor de kinderen op de Silja. Deze activiteiten, mede verzorgd door vrijwilligers met een pedagogische achtergrond, willen we in 2024 voortzetten.
- In 2024 zetten wij ook het locatiemanagement en het sociaal beheer voort binnen de opvang van Oekraïners die op diverse locaties in de stad woonachtig zijn. Waar we ons eerst met name nog op noodhulp richten, is de begeleiding nu steeds meer gericht op het toewerken naar meer zelfredzaamheid van de bewoners.
- Inmiddels ligt er voor 2024 ook een geheel nieuw plan ter goedkeuring bij de gemeente. Gemeente Rotterdam heeft Stichting Mano verzocht om voor Oekraïense ontheemden een pre-programma te ontwikkelen en implementeren als opmaat naar hun waarschijnlijke inburgering vanaf maart/april 2025. Omdat het eind van de oorlog nog altijd niet in zicht is, neemt de kans dat een aanzienlijk deel van de Oekraïners voorgoed zal blijven steeds verder toe. Het is daarom belangrijk om onze begeleiding verder uit te breiden, zodat Oekraïners verder wegwijs worden in Rotterdam, een sociaal maatschappelijk netwerk opbouwen, praktische vaardigheden ontwikkelen en concrete stappen maken richting nuttige dagbesteding in Rotterdam, temeer omdat deze nieuwe Rotterdamers (nog) geen reguliere ondersteuning krijgen vanuit de gemeente, zoals statushouders of andere bijstandsgerechtigden dat ontvangen. Op die manier kan samen met de Oekraïense ontheemden worden gewerkt aan activatie, zelfredzaamheid en participatie in Rotterdam.

- Als laatste zullen we op de noodopvang ook het programma gericht op het mentaal welzijn van de bewoners voortzetten en verdiepen. Dit geldt ook voor de Oekraïense doelgroep en het programma SamenDoorSamen. De activiteiten die wij in dit kader zullen organiseren zijn o.a. een uitpufspreekuur, diverse groepstrainingen, vroeg signalering en doorverwijzing.

Kortom, er is ook in het komende jaar meer dan genoeg te doen. Daarbij is stichting Mano flexibel, dus als er een behoefte ontstaat aan andere activiteiten dan zullen we hieraan in een hoog tempo vorm kunnen geven. Wij zijn dankbaar dat wij ons werk mogen doen zoals we dat doen en waarderen het rotsvaste vertrouwen van onze partners enorm. Ik hoop van harte dat u ons ook in het komende jaar blijft volgen en ondersteunen. Alleen samen en met aanhoudende moed, hoop en slagvaardigheid zijn we in staat om een menselijker en menswaardiger situatie te blijven creëren voor onze medemens die een helpende hand goed kan gebruiken.

Namens het voltallige bestuur en directie,

Henk Kleij

Voorzitter Stichting Mano

JAARVERSLAG

2023

Copyrights® Stichting Mano 2024

MANO